

4. MARRASKUUTA 2016

KULTTUURIYMPÄRISTÖALAN TUTKIMUS SUOMESSA

ESISELVITYS

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kulttuuriympäristötutkimuksen seura ry.

Sisällys

Johdanto	2
Selvityksen rakenne ja rajoitukset	2
1. Tutkimusta tekevät tahot	4
1.1. Yliopistot	4
1.2. Ammattikorkeakoulut	21
1.3. Muut tutkimukseen liittyvät organisaatiot	22
1.4. Tieteelliset seurat	27
2. Kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen kartoitus	30
2.1. Verkkokysely	30
2.2. Asiantuntijahaastattelut ja -kysely	46
2.3. Kirjallisuuskatsaus	49
3. Yhteenveto	65
Liite 1 Verkkokyselyn runko	68
Liite 2 Asiantuntijahaastattelurunko	69
Liite 3 Julkaisuluettelo	70
Liite 4 Raportin leipätekstissä käytetyt linkit	109

Johdanto

Kulttuuriympäristötutkimuksen seura ry toteutti syksyllä 2016 esiselvityksen Suomessa tehdystä kulttuuriympäristö- ja maisematutkimuksesta. Hankkeen rahoitti ympäristöministeriö tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan (TEAS) varoillaan. Raporttimuotoisen esiselvityksen toteuttajaksi seura palkkasi tehtävään projektisuunnittelijaksi TM Karolina Kouvola. Työ tapahtui seuran hallituksesta muodostetun ohjausryhmän ohjauksessa, johon kuuluivat FT Johanna Enqvist (Helsingin yliopisto), professori Juanjo Galan-Vivas (Aalto-yliopisto), professori Heikki Hanka (Jyväskylän yliopisto) sekä professori Maunu Häyrynen (Turun yliopisto).

Kulttuuriympäristötutkimuksen seura ry:n puheenjohtaja Hannu Linkola oli seuran edustajana päävastuussa hankkeen ohjauksesta. Ympäristöministeriön puolesta hanketta valvoi ja ohjausryhmän jäsenenä toimi ympäristöneuvos Tuija Mikkonen. Hanke toteuttaa *Kulttuuriympäristöstrategian (2014–2020)* toimeenpanosuunnitelmassa mainittua toimenpidettä 13: ”Tuetaan yliopistoissa ja muissa tutkimuslaitoksissa tehtävää soveltavaa kulttuuriympäristötutkimusta sekä siihen liittyvää yhteistyötä sektoritutkimuslaitosten ja viranomaisten kanssa.”¹

Tämän selvityksen tehtävänä on kartoittaa kulttuuriympäristö- ja maisematutkimuksen kotimaiset toimijat ja tutkimusympäristöt; selvittää alojen keskeisiä tutkimusteemoja, tutkimusyhteistyötä, rahoituslähteitä ja julkaisukanavia sekä selvittää alojen kansainvälisiä yhteistyösuuntia.

Selvityksen rakenne ja rajoitukset

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan tässä selvityksessä kulttuurimaisemaa, rakennettua kulttuuriympäristöä ja arkeologista kulttuuriperintöä. Kulttuuriympäristöä voidaan tarkastella eri näkökulmista, kuten esimerkiksi ihmisen ja lähiympäristön välisenä suhteena, kaupunkien, alueiden ja maankäytön suunnittelusta sekä ihmisen toiminnan kulttuuristen ja ekologisten vaikutuksista tehtävää tutkimusta. Selvityksessä on otettu huomioon vuosina 2006–2016 valmistunut tutkimus, jota tehdään yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, sektoritutkimuslaitoksissa sekä museoalalla.

Raportti on jaettu kahteen osaan. Näistä ensimmäisessä esitellään tiivistetysti kulttuuriympäristö- ja maisematutkimusta tekeviä tahoja. Toisessa osassa käydään läpi kartoituksessa käytetty aineisto. Aineisto muodostuu esiselvitystä varten laaditun verkkokyselyn tuloksista,

¹ Kulttuuriympäristö yhteisenä voimavarana: Kulttuuriympäristöstrategian toimeenpanosuunnitelma 2014-2020, 17.

asiantuntijahaastatteluista ja -kyselystä sekä kirjallisuuskatsauksesta, joka perustuu viimeisen kymmenen vuoden aikana valmistuneisiin kulttuuriympäristöalaa edustaviin tai sitä sivuaviin teoksiin. Yhteenvetoluvun jälkeen olevissa liitteissä on verkkokyselyn ja asiantuntijahaastattelujen runko sekä kirjallisuuskatsauksen bibliografia.

Kartoitus kohdistuu vuonna 2006 ja sen jälkeen tehtyihin sekä käynnissä oleviin tutkimuksiin. Erilaisia tutkimushankkeita ja väitöskirjatutkimuksia esittelemällä pyritään luomaan mahdollisimman kattava kuva tutkimushankkeiden ja viimeisen kymmenen vuoden aikana valmistuneiden väitöskirjatöiden painopistealueista. Pro gradu-tutkielmat sekä ammattikorkeakoulujen opinnäytteet on rajattu tämän kartoituksen ulkopuolelle, sillä niiden läpikäynti olisi ollut liian mittava urakka suhteessa kartoitukselle varattuun aikaan. Kartoitus ei siis kata kaikkea esitellyissä tutkimuslaitoksissa viime vuosina tehtyä kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta.

Tutkimuslaitoksia esittelevä osuus on tehty lähes yksinomaan tutkimuslaitosten verkkosivuilla annettujen tietojen varassa. Tiedot on kerätty syys-lokakuussa 2016 ja tutkimuslaitokset on valittu muun muassa sen mukaan, onko niistä julkaistu viimeisen kymmenen vuoden aikana kulttuuriympäristöä ja/tai maisemantutkimusta käsitteleviä väitöskirjoja tai lisensointitöitä. Kartoitus kattaa kaikki Suomen yliopistot mukaan lukien taideyliopistot ja teknilliset yliopistot. Ammattikorkeakouluissa tehtävää tutkimustoimintaa esitellään vain valikoidusti.

Tutkimusta rahoittavista tahoista esitellään keskeisimmät niin kuin ne esiintyvät kysely- ja haastatteluaineistossa; esimerkiksi kaikkia kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta rahoittavia säätiöitä ja rahastoja ei voida tämän kartoituksen puitteissa esitellä. Kirjallisuuskatsauksen aineisto on haettu asiasanahakemiston² perusteella kirjastojen yhteistietokannasta, Melindasta. Asiasanahakemiston ulkopuolelle jää väistämättä sellaista kirjallisuusaineistoa, joka sisältää kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen kannalta relevanttia tutkimusta. Näin ollen kirjallisuuskatsauksessa on käytetty ja liitteenä olevasta julkaisuluettelosta löytyy sellaista aineistoa, joka on luokiteltu jo lähtökohtaisesti Melinda-yhteistietokantaan kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen alaan kuuluvaksi. Melinda-yhteistietokannan lisäksi ohjausryhmän jäsenet osallistuivat julkaisuluettelon täydentämiseen. Kirjallisuuskatsauksen ulkopuolelle jätettiin oppikirjat, omakustanteet sekä opinnäytteet lukuun ottamatta lisensointitöitä ja väitöskirjoja.

² Asiasanahakemistosta enemmän kohdassa *kirjallisuuskatsaus*.

Raporttiin on luotu hyperlinkit useille sivustoille. Siitä huolimatta, että linkit tai sivujen sisältö voivat muuttua, on ratkaisuun päädytty raportin käytettävyyden takia. Hyperlinkit on merkitty tekstiin sinisellä värillä. Julkaisuluettelossa ja tekstissä olevat linkit on tarkistettu 14.10.2016. Raportin leipätekstissä esiintyvät hyperlinkit on myös koottu liitteeseen 4.

1. Tutkimusta tekevät tahot

Seuraavassa esitellään kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta tekevät tutkimuslaitokset. Mukaan on valittu sellaiset tutkimuslaitokset ja -tahot, joissa tutkitaan kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimukseen lukeutuvia tieteenaloja. Lisäksi on lueteltu viimeisen kymmenen vuoden aikana käynnistyneitä tutkimushankkeita niiltä osin kuin ne ovat löytyneet yliopistojen sivuilta. Tässä yhteydessä ei ole esitelty päättäneitä hankkeita, sillä hankkeiden tuloksia on esitelty kirjallisuuskatsauksen yhteydessä. Yksittäisiin väitöskirjatutkimuksiin ei tässä yhteydessä ole menty, sillä viimeisen kymmenen vuoden aikana valmistuneet väitöskirjat on käsitelty kirjallisuuskatsauksen yhteydessä. Kaikki yliopistot eivät ole kertoneet sivuillaan jatko-opiskelijoiden lukumäärää, mutta tieto on lisätty kunkin yliopiston tohtoriohjelman tai -koulun esittelyyn niiltä osin kuin se on ollut mahdollista. Tässä kartoituksessa on keskitytty ainoastaan korkeakouluissa tehtävään tutkimustyöhön jatko-opintovaiheesta eteenpäin, minkä johdosta tässä kartoituksessa ei käsitellä yksittäisiä korkeakouluissa opetettavia oppiaineita.

1.1. Yliopistot

Aalto-yliopisto

Aalto-yliopisto syntyi Taideteollisen korkeakoulun, Kauppakorkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun yhdistyessä vuoden 2010 alussa. Aalto-yliopiston missioksi on määritelty tieteen, taiteen, tekniikan ja talouden rajat ylittävä yhteistyö. Aalto-yliopisto on jaettu Insinööritieteiden korkeakouluun, Kauppakorkeakouluun, Kemian tekniikan korkeakouluun, Perustieteiden korkeakouluun, Sähkötekniikan korkeakouluun sekä Taiteiden ja suunnittelun korkeakouluun. Lisäksi projektialusta *Pori Urban Platform of Aalto University (PUPA)* toimii Porin yliopistokeskuksessa. Projektialustalla Aallon koulun laitokset, yksiköt, ohjelmat, työntekijät tai

opiskelijat voivat järjestää projekteja, jotka usein edustavat kulttuuriympäristön ja maisemantutkimusta.

Maankäyttötieteiden laitos

Maankäyttötieteiden laitos kuuluu Insinööritieteiden korkeakouluun. Laitoksen fokusalueita ovat geoinformatiikka, maankäytön suunnittelu sekä kiinteistöaloesitys. Tutkimusalueita ovat ilmastonmuutos ja energiakysymykset, markkinoiden kansainvälistyminen, kansalaisyhteiskuntakehitys ja kaupungistuminen. Laitoksella toimii kolme tutkimusryhmää, jotka ovat geoinformatiikka, kiinteistöaloesitys ja yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutusryhmä. Laitoksella toimii myös rakennetun ympäristön mittauksen ja mallinnuksen instituutti sekä Suomen akatemian rahoittama laserkeilauksen huippuyksikkö. Kulttuuriympäristöön ja maisemantutkimukseen liittyvä hanke maankäyttötieteiden laitoksella: *Aalto Built Environment Laboratory (ABE)* (2014–, vastuullinen tutkija Aija Staffans).

Arkkitehtuurin laitos

Taiteen ja suunnittelun korkeakoulun alle kuuluva arkkitehtuurin laitos tarjoaa opetusta ja tekee tutkimusta arkkitehtuurin ja maisema-arkkitehtuurin aloilla. Laitos on ainoa Suomessa, joka kouluttaa maisema-arkkitehtejä. Laitoksen oppiaineisiin kuuluu arkkitehtuurin historia, josta on valmistunut useita kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta sivuavia väitöskirjoja. Alojen jatkotutkimusta suorittaa elokuun 2015 tietojen mukaan yli 80 tohtoriopiskelijaa. Vuonna 2014 Koneen säätiö myönsi professori Jyrki Sinkkilälle ja hänen työryhmälleen rahoituksen ekologisen ympäristösuunnittelun käytännön menetelmien ja kipupisteiden tutkimiseen ja ratkaisujen kehittämiseen laaja-alaisen yhteistyön kautta.

Maisema-arkkitehtuurin laitoksella on käynnissä seuraavat tutkimushankkeet: *Storm Water Management iWater Project* (vastuutaho: Riga City Council; 2015–2018) sekä *VirMa – Vihreä infrastruktuuri ja maisema*-tutkijaryhmä.

Median laitos

Median laitoksella toimiva [Medialaboratorio](#) on erikoistunut uuden median opetukseen ja tutkimukseen. Laitoksella on tehty digitaaliseen kulttuuriperintöön liittyvää tutkimusta, joka sivuaa myös kulttuuriympäristön tutkimusta. Tällä hetkellä Medialaboratoriossa on käynnissä *Systems of representation* -hanke, jonka yhtenä fokusalueena on digitaalinen kulttuuriperintö. Median laitos on vastuuyksikkönä verkostossa [Culture Kick: co-created narratives and mash-ups in museums](#) (vastuuyksikkö: Taiteen laitoksen Porin yksikkö/Marjo Mäenpää; verkoston koordinoija: InterMedia, Faculty of Education, University of Oslo).

Helsingin yliopisto

Helsingin yliopiston strategiset tutkimusalueet vuosille 2017–2020 ovat elämäntieteet, ihmismieli muuttuvassa maailmassa sekä aineen rakenne ja materiaalit. Helsingin yliopistossa on neljä vuonna 2014 aloitettua tutkijakoulua, joissa toimii 32 tohtoriohjelmaa. Syksyllä 2017 tapahtuva koulutusuudistus ei koske tohtoriohjelmaa. Helsingin yliopiston tutkijakouluja ovat humanistis-yhteiskuntatieteellinen tutkijakoulu, luonnontieteellinen tutkijakoulu, terveyden tutkimuksen tutkijakoulu sekä ympäristö-, elintarvike- ja biotieteellinen tutkijakoulu. [Filosofian, taiteiden ja yhteiskunnan tutkimuksen tohtoriohjelmassa](#) tehdään tutkimusta mm. estetiikan ja taidehistorian alalla. Tohtoriohjelmassa työskentelee yhteensä noin 225 tohtorikoulutettavaa, joista tällä hetkellä noin 10 työskentelee palkallisessa tohtorikoulutettavan tehtävässä. [Historian ja kulttuuriperinnön tohtoriohjelma](#) tekee yhteistyötä käyttäytymistieteellisen ja valtiotieteellisen tiedekunnan kanssa. Ohjelman oppiaineita ovat mm. arkeologia, historia-aineet, kansatiede, taidehistoria ja kirkkohistoria. Ympäristö-, elintarvike- ja biotieteellisen tiedekunnan tohtoriohjelmiin kuuluvassa [Ympäristöalan tieteidenvälisessä tohtoriohjelmassa](#) tutkitaan mm. maankäyttöä monitieteisesti biologisista prosesseista hallintoon.

Geotieteiden ja maantieteen laitos

Vuoden 2010 toimintansa aloittaneeseen laitokseen kuuluvat geologian osasto, maantieteen osasto ja seismologian instituutti. [Laitoksella](#) tehdään tutkimusta yhteiskunnan, kulttuurin ja rakennetun ympäristön parissa ja laitoksella toimii myös muun muassa rakennetun ympäristön tutkijakoulu.

Kaupunkiakatemia on Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston ja Helsingin kaupungin yhteistyömuoto ja -verkosto. Verkosto yhdistää monitieteisen tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kaupunkitutkimuksen alalla. Kaupunkiakatemia käyttää menetelmänään yhteiskehittelyä tavoitteenaan murtaa perinteisten akateemisten oppiaineiden ja kaupunkiorganisaation hallinnonalojen siiloutuminen. Kaupunkiakatemia on syksyllä 2014 alkanut Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston yhteinen sivuainekokonaisuus.

Humanistinen tiedekunta

Helsingin yliopiston humanistisessa tiedekunnassa on käynnissä *Alkuperäiskansatutkimus*-hanke, joka tutkii alkuperäiskansoja myös kulttuuriympäristön näkökulmasta, *Luonto taiteessa, kulttuurissa ja historiassa. Maiseman kerrostuneisuus ja luonnon moninaisuus* (vastuhenkilö: Kirsi Saarikangas, 2014–2018). **Helsinki Digital Humanities** -verkosto (jäseninä: mm. Aalto-yliopisto, Taideyliopisto; myös museo-, arkisto-, kirjasto ja mediaorganisaatioita kuten Museovirasto, SKS, SLS, Kansalliskirjasto, YLE) yhdistää digitaalisesta humanistisesta tutkimuksesta kiinnostuneita tahoja. Humanistisen tiedekunnan arkeologian oppiaineessa tehdään paljon kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen aloille kuuluvaa tutkimusta. Arkeologian oppiaineen tutkimushankkeet löytyvät oppiaineen [sivuilta](#).

Valtiotieteellinen tiedekunta

Valtiotieteellisen tiedekunnan talous- ja sosiaalishistorian oppiaine muodostaa yhdessä poliittisen historian kanssa yhteiskuntahistorian oppiaineryhmän. Yhteiskuntahistorian tutkimusprojekteihin lukeutuvassa *Ympäristöhistorian* tutkimuksessa (vastuhenkilö: Simo Laakkonen) tutkitaan ”ympäristöpolitiikan, ympäristötutkimuksen ja ympäristötekniikan kehitystä kansainvälisellä, alueellisella (Itämeri), kansallisella (Suomi) ja paikallisella (Helsinki) tasolla.”

Ympäristötieteiden laitos

Ympäristötieteiden laitos aloitti toimintansa vuoden 2010 alussa, kun bio- ja ympäristötieteen laitokseen kuuluneet akvaattiset tieteet ja ympäristötieteet yhdistyivät Lahdessa toimineeseen ympäristöekologian laitokseen. Laitoksen tutkimustoimintaan kuuluu myös kaupunkiekologia. **Urban Ecosystems Research Groupissa** (ryhmän vastuhenkilö: Heikki Setälä) on käynnissä hankkeet *Well-being in urban environments: the use of ecosystem services as a tool towards*

sustainable urban planning, KatuMetro, joka tutkii viheralueiden vaikutusta kaupunki-ilmaan ja vedenkiertoon sekä *The quality and quantity of runoff water in relation to land use in urbanised catchments, URCA*.

Urban Ecology Research Groupissa (ryhmän vastuuhenkilö: Jari Niemelä) on käynnissä hankkeet OpenNESS – Operationalisation of Natural capital and Ecosystem Services: From concepts to real-world applications (vastuuhenkilö: Jari Niemelä; koordinoija: SYKE; 2012–2017) ja Viides ulottuvuus – viherkatot osaksi kaupunkia (vastuuhenkilö: Susanna Lehvävirta; yhteistyötaho LUOMUS; 2011–).

Svenska social- och kommunalhögskolan

Svenska social- och kommunalhögskolan toimii osana Helsingin yliopistoa. Tutkimusverkosto Fo-rum tutkii maaseudun ja saariston kehitystä.

Ruralia-instituutti

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutilla on kaksi vuosiksi 2013–2016 määriteltyä painopistealuetta: ruokaketju ja luonnonvarat sekä paikalliskehitys. Paikalliskehitys-painoalalla keskeisiä aihepiirejä ovat mm. kotiseutututkimus ja aluehistoria. Käynnissä olevia tutkimushankkeita: *Maaseudun ja kaupungin suhteet yhteiskunnallisissa keskusteluissa Suomessa 1860-luvulta nykyaikaan* (vastuuhenkilö: Torsti Hyyryläinen; 2015–2017), *Pidetään Ilmajoen historiankirjoitus ajan tasalla (PIHKA)* (vastuuhenkilö: Sulevi Riukulehto; 2015–2018), *Pohjalainen kotiseutu (POKS)* (vastuuhenkilö: Sulevi Riukulehto; 2015–2017), *Sotakoulu kuntoon – Ristiinan Brahelinna pitäjäntaloksi* (vastuuhenkilö Sulevi Riukulehto, 2015-2016) sekä *Näkyvyyttä pohjalaistaloperinteen ideoille (NÄPPI)* (vastuuhenkilö: Sulevi Riukulehto; 2016).

Helsingin yliopiston Tuhat-tietokannasta cultural environment ja landscape studies-hakusanoilla haettuja projekteja ja verkostoja: *Crosslocations in the Mediterranean: rethinking the socio-cultural dynamics of relative positioning* (vastuuhenkilö: Sarah Green; 2016–2021), *European Stone Age Bog Sites Workgroup* (Satu Koivisto; 2012–), *Lost Inland Landscapes* (vastuuhenkilö: Marcus Hjulhammar; 2015–2017) sekä *Land use, cultivation, and animal husbandry during the Neolithic in North-Eastern Europe between c. 6000 and – 1000 BC* (vastuuhenkilö: Teija Alenius; 2014–2019).

Itä-Suomen yliopisto

Itä-Suomen yliopisto jakautuu kolmelle kampukselle (Joensuuhun, Kuopioon ja Savonlinnaan) ja neljään tiedekuntaan: filosofinen, luonnontieteiden ja metsätieteiden, terveystieteiden sekä yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekuntaan. Itä-Suomen yliopisto on määritellyt neljä tutkimusaluetta, jotka ovat ikääntyminen, elintavat ja terveys; oppiminen digitalisoituneessa yhteiskunnassa; kulttuurien kohtaaminen, liikkuvuus ja rajat sekä ympäristön muutos ja luonnonvarojen riittävyys. Itä-Suomen yliopiston Savonlinnan kampus toimii vuoteen 2018 asti.

Filosofinen tiedekunta

Itä-Suomen yliopiston filosofisen tiedekunnan [humanistisella osastolla](#) opiskelee noin 100 jatko-opiskelijaa. Jatkotutkintojen pääaineena voi olla suomen kieli, kirjallisuus, perinteentutkimus, kulttuurintutkimus, ruotsin kieli, englannin kieli ja kulttuuri, englannin kieli ja kääntäminen, saksan kieli ja kulttuuri, saksan kieli ja kääntäminen, venäjän kieli ja kulttuuri, venäjän kieli ja kääntäminen tai yleinen kielitiede.

Käynnissä olevia tutkimushankkeita humanistiselta osastolta: *Muuttuvat suomalaiset äänimaisemat* (vastuuhenkilö: Helmi Järviluoma-Mäkelä; 2014–2016) ja *Karjanhoidon muutokset Suomessa 1800-luvun lopulta 2000-luvulle ja niiden vaikutukset ihmisten ja eläinten suhteisiin* (vastuuhenkilö: Taija Kaarlenkaski; 2013–2016).

Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta

Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnassa toimiva [historia- ja maantieteiden laitos](#) tutkii ”luonnonvarojen käytön ja ympäristösuhteen paikallisia edellytyksiä, raja- ja reuna-alueiden hyvinvointia ja kulttuurien kohtaamista sekä näiden yhteiskunnallista, maantieteellistä ja historiallista kehitysdynamiikkaa.” Laitoksella [tutkitaan](#): *Border studies – providing current insight into cultural encounters* (vastuuhenkilöt: James Scott & Jopi Nyman), *The Integration of the Karelian Periphery in European Society: the Olonets People from the Late 16th to the Early 18th Century* (vastuuhenkilö: Jukka Korpela), *The Urban Space of Vyborg, Past and Present* (vastuuhenkilöt: Kimmo Katajala & Sergey G. Kashchenko), *Caprivi Oral History 2012–2017* (vastuuhenkilöt: Alfred Colpaert & Bennett Kangumu), *Environmental history of the Green Belt of Fennoscandia*,

from cold war to the present (vastuuhenkilö: Alfred Colpaert; 2016–2018), *Symmetrinen kaupunki ja yhdyskuntasuunnittelu* (vastuuhenkilöt: Ari Lehtinen & Ilkka Pyy; 2015–2017) sekä *The frontier of sustainability transitions. Cultural adaptations of sustainability policies in European peripheral regions* (vastuuhenkilö: Simo Häyrynen; 2016–2019).

The Institute for Natural Resources, Environment and Society (LYY)

Verkosto yhdistää useita tieteenaloja kuten maantieteen, ympäristöpolitiikan ja estetiikan. Yhteistyötä tehdään SYKEn, LUKEn ja European Forest Institutun kanssa. LYY:ssä tehtävä tutkimus jakaantuu tutkimuskeskuksiin: Centre for Climate Change, Energy and Environmental Law (CCEEL) ja Research Centre for Socially and Environmentally Responsible Mining (SERM). *Human-Animal Studies (HAS)* –verkosto tutkii ihmisten, eläinten, yhteiskunnan ja kulttuurin välisiä suhteita.

Karjalan tutkimuslaitos

Itä-Suomen yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksen painopistealue **etnisyys ja kulttuuri** tarkastelee Itä-Suomeen, Karjalaan, Luoteis-Venäjään ja yleensä raja-alueisiin kohdistuvaa historian, muuttoliikkeiden, etnisten suhteiden ja kulttuuriperinteiden tutkimusta. Tutkimus kytkeytyy myös maaseutututkimukseen, yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen sekä aluetutkimukseen. Painopistealueella **aluekehitys ja maaseutu** tarkastellaan harvaanasuttujen alueiden sosio-ekonomista kehitystä sekä maaseutualueiden resurssien hyödyntämistä.

Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos

Laitoksella on kolme pääaihetta: hyvinvointi- ja luontomatkailu, asiakastutkimus sekä matkailun verkkoliiketoiminta ja digitalisaatio. Hyvinvointi- ja luontomatkailussa tutkitaan luonnon alueellisia resursseja hyvinvointimatkailun kehittämiseksi sekä luonnon matkailullista hyödyntämistä.

Jyväskylän yliopisto

Vuoteen 1863 historialliset juurensa ulottavassa Jyväskylän yliopistossa on seitsemän tiedekuntaa ja seitsemän erillislaitosta. Vuonna 2015 yliopistosta valmistui yhteensä 160 tohtoria. Jyväskylän

yliopiston painopistealueet ovat oppiminen, opetus ja kehitystä tukevat kasvu- ja oppimisympäristöt, luonnon perusilmiöt ja matemaattinen ajattelu, kielet, kulttuuri ja yhteisö muuttuvassa maailmassa, liikunta, terveys ja hyvinvointi sekä informaatioteknologia ja ihminen tietoyhteiskunnassa.

Humanistinen tiedekunta

Jyväskylän yliopiston humanistiseen tiedekuntaan kuuluu kuusi laitosta: historian ja etnologian, kielten, musiikin, soveltavan kielitutkimuksen, taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen sekä viestintätieteiden laitos. Vuosittain tiedekunnasta valmistuu noin 25 tohtoria.

Historian ja etnologian laitos

Laitoksen tehtävänä on tutkia, ymmärtää ja selittää ihmisen ajattelua, käyttäytymistä ja vaikutusta toimintaympäristöissään pitkällä aikavälillä. Ajallisia vahvuuksia laitoksen tutkimuksessa ovat varhaismodernin ja modernin ajan tutkimus. Tutkimuksessa on kolme painopistealuetta: ihmisten ja ihmisyhteisöjen toiminta, toiminnan edellytykset, ehdot ja tulokset sekä ajallinen monikerroksisuus.

Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos

Laitoksella tutkitaan taiteen kokemista ja tulkintaa, kulttuuriperintöä sekä lasten ja nuorten kulttuureja historiallis-kulttuurisissa ja teknologisissa yhteyksissä. Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos tarjoaa mahdollisuuden hakeutua kulttuuriympäristön tutkimuksen maisterikoulutukseen pääaineena museologia, nykykulttuurin tutkimus, taidehistoria tai taidekasvatus. Laitoksen tutkimusyksikkö on [kirkkotaiteen- ja arkkitehtuurin tutkimusinstituutti](#). Jyväskylän yliopiston taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella tutkimus jakautuu viiteen tutkimuskeskittymään. Kulttuuriympäristön ja maisemantutkimuksen kannalta keskeisiä tutkimuskeskittymiä ovat Taide, kulttuuri ja yhteiskunta (vastuuhenkilöt professori Sanna Karkulehto ja professori Tuomo Lahdelma), jossa tutkitaan mm. taidetta osana julkista tilaa ja keskustelua sekä Aineellinen kulttuuri (vastuuhenkilöt professori Heikki Hanka ja professori Janne Vilkuna). Taikun projekteista esimerkkeinä on *EUROHERIT – Legitimation of European cultural heritage and the dynamics of identity politics in the EU* (vastuuhenkilö: Tuuli Lähdesmäki; 2015–2020).

Jyväskylän yliopiston Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen Kulttuuriympäristön tutkimuksen maisterikoulutus [KUOMA](#)ssa tarkastellaan ”ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta syntynyttä ympäristöä, joka sisältää erilaisia ajallisia ja tilallisia kerroksia”.

Lapin yliopisto

Euroopan pohjoisin tiede- ja taideyliopisto tarjoaa koulutusta kasvatustieteissä, oikeustieteessä, taideteollisella alalla, yhteiskuntatieteissä sekä pohjoisissa ja arktisissa kysymyksissä. Lapin yliopiston strategiset painopistealueet ovat kestävä kehitys, oikeus ja oikeudenmukaisuus; pohjoinen hyvinvointi, koulutus ja työ; vastuullinen matkailu ja kulttuurilähtöinen palvelumuotoilu.

Lapin yliopiston temaattiset tohtoriohjelmat ovat: Kulttuurilähtöinen palvelumuotoilu (20 väitöskirjatutkijaa), Pohjoiset kulttuurit ja kestävä luonnonvarapolitiikka (25 väitöskirjatutkijaa) sekä Yhteisöt ja muuttuva työ. Lisäksi on yleinen tohtoriohjelma, joka tukee yliopiston strategista profiilia.

[Kulttuurilähtöinen palvelumuotoilu](#) yhdistää taiteen kuten muotoilun, palvelumuotoilun ja visuaaliset taiteet sekä kulttuurintutkimuksen teoriaperinteitä kuten kriittistä tutkimusta ja käytänteoriaa. Tohtoriohjelman tutkimusta voidaan soveltaa mm. matkailun ja hallinto- ja sosiaalipalveluiden aloilla.

[Pohjoiset kulttuurit ja kestävä luonnonvarapolitiikka](#)- tohtoriohjelman teemoja ovat mm. saamelainen kulttuuri ja paikallisyhteisöt, luontokasvatus sekä ympäristöllisten, sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten arviointi.

Taiteiden tiedekunta

Taiteiden tiedekunnan tutkimuskohteita ovat mm. pohjoisen taiteen ja kulttuurin tutkimus sekä yhteisöllinen kuvataidekasvatus ja soveltava taide pohjoisissa ympäristöissä. Taiteiden tiedekunnan tutkimuksessa näkyy Lapin yliopiston panostus saamelaistutkimukseen. Tiedekunnassa on käsitelty saamelaiskulttuurin ja nykytaiteen vuorovaikutusta sekä arktista estetiikkaa. Saamelaiskulttuurista on kerrottu esim. kouluissa ympäristö- ja talvitaiteen keinoin.

Taiteiden tiedekunnassa on käynnissä kolme aihealueeseen liittyvää tutkimusprojektia: *Taide ja kulttuuri osana Lapin sodan jälkeistä mentaalista ja materiaalista jälleenrakennusta* (vastuuhenkilö: Marja Tuominen; Pohjoisen yhteiskuntatutkimuksen instituutti Lappea; 2013–2017), *Ympäristötaidetta matkailun alueille* (vastuuhenkilö: Christa Haataja; yhteistyökumppanina Lapin taiteilijaseura; 2016–2018) sekä *Äärimmäiset sääilmiöt toiminnan mahdollistajana* (vastuuhenkilö: Eija Timonen, yhteistyökumppanit Ranuan seudun Matkailu Oy Hullu Poro Oy, Santapark Oy, Metsähallitus; 2015–2016).

Arktinen keskus

Arktinen keskus jakautuu neljään tutkimusryhmään (globaalimuutoksen tutkimusryhmä, kestävän kehityksen tutkimusryhmä, arktinen antropologia ja arktinen hallinta) sekä Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituuttiin. Nämä tutkimusryhmät tarkastelevat arktista ihmistä, kulttuuria ja ympäristöä monitieteisesti.

Pohjoisen kulttuuri-instituutti

Pohjoisen kulttuuri-instituutti on verkosto, jonka toiminta perustuu Lapin yliopiston, Lapin ammattikorkeakoulun sekä Ammattiopisto Lappian työnjakoon ja yhteistyöhön. Instituutti toimii yhteistyöalustana myös kulttuuri-, taide- ja media-alan kehittämisorganisaatioille, kuntien kulttuuritoimille sekä kulttuuripalveluita hyödyntäville tahoille ja museoille sekä kokoelmien ylläpitäjille. Verkoston keskeisenä toiminta-alueena on Pohjois-Suomi, Pohjois-Kalotti, Barentsin alue ja Arktinen alue. Pohjoisen kulttuuri-instituutti on määritellyt tehtävikseen muun muassa pohjoisten kulttuurien säilymisen ja uudistumisen tukemisen tarjoamalla mahdollisuuksia kulttuuri-, kuvataide- ja media-alojen kansainväliseen koulutukseen, taiteelliseen toimintaan ja tutkimukseen sekä pohjoisten ja arktisten kulttuurien tutkimuksen tuottaman tiedon ja aineistojen audiovisuaalisen esittämisen kehittäminen.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Lappeenrannan teknillinen yliopisto on toiminut vuodesta 1969 yhdistäen tekniikan ja talouden. Yliopiston keskeiset teemat ovat puhdas energia, kiertotalous, kestävä liiketoiminta ja yrittäjyys

sekä poikkileikkaavat teemat kuten digitalisaatio ja datatiede. Tohtorintutkintoja yliopistolla oli vuonna 2015 59, joista tekniikassa 53 ja kauppatieteissä 6.

Etelä-Karjala-instituutti

Etelä-Karjala-instituutti on Lappeenrannan teknillisen yliopiston alainen tutkimusyksikkö. Instituutin tehtävänä on yhdistää tutkimuksessaan eri tieteitä ja kasvattaa alueellista osaamista. Lisäksi sen toiminnan tulee tukea alueen sivistys- ja kulttuurityötä. Tutkimuksen painopistealoja ovat muun muassa alueita muokkaavat rajat, ihmisen suhde ympäristöön, kulttuurin arvo yhteiskunnalle ja hyvinvoinnille sekä organisaatioiden toiminta osana ympäröivää yhteiskuntaa.

Etelä-Karjala-instituutin [hankkeissa](#) sivutaan kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta. Näitä hankkeita ovat: Tuulivoimaloiden äänen häiritsevyys Suomessa (vastuuhenkilö: Sari Janhunen), Järven muisti: Luonnon ja ihmisen muistijälkiä vesiemme ekologisen tilan muutoksista (vastuuhenkilö: Kari-Matti Vuori), *Tiedekasvatushanke RajatOn: Malleja alueiden tutkimiseen* (vastuuhenkilö: Virpi Kaisto), Millä tuulella tuulivoimasta? Tuulivoiman sosiaalinen hyväksyttävyyys Kaakkois-Suomessa (työryhmä: Sari Janhunen, Kristiina Korjonen-Kuusipuro ja Laura Olkkonen).

Oulun yliopisto

Oulun yliopisto on perustettu vuonna 1958 ja sen alla toimii kymmenen tiedekuntaa: arkkitehtuurin tiedekunta, biokemian ja molekyyli lääketieteen tiedekunta, humanistinen tiedekunta, kaivannaisalan tiedekunta, kasvatustieteiden tiedekunta, luonnontieteellinen tiedekunta, lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu, teknillinen tiedekunta sekä tieto- ja sähkötekniikan tiedekunta. Lisäksi yliopistossa on useita erikoistuneita tutkimusyksiköitä.

Arkkitehtuurin tiedekunta

Arkkitehtuurin tiedekunnan erityisalana on muuttuva pohjoinen rakennettu ympäristö. Opetus- ja tutkimusvastuu jakautuu neljän aineryhmän kesken, jotka ovat arkkitehtuurin historia ja korjaussuunnittelu, nykyaikainen arkkitehtuuri, rakennussuunnittelu sekä yhteiskuntasuunnittelu.

Arkkitehtuurin tiedekunnan alaisen [arkkitehtuurin historia ja korjaussuunnittelun](#) aineryhmän tavoitteena on muun muassa perehdyttää historialliseen rakennustaiteeseen ja rakennusperintöön sekä rakennuskulttuuriseen arvottamiseen ja antaa valmiudet vanhojen rakennusten korjauksen suunnitteluun. [Yhdyskuntasuunnittelun](#) aineryhmän opetusalaan kuuluu maankäytön ja rakennetun ympäristön suunnittelu ja kaavoitus.

Humanistinen tiedekunta

Oulun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa tehtävä tutkimus kattaa historia- ja perinnetieteet, kirjallisuuden, informaatiotutkimuksen ja kielitieteet. Saamen kielen ja kulttuurin opetusta ja tutkimusta hoitaa humanistisessa tiedekunnassa vuonna 2001 perustettu [Giellagas-instituutti](#).

[Arkeologian](#) oppiaineessa tutkimus on painottunut erityisesti seuraaviin teemoihin: pohjoinen menneisyys, ympäristö ja kulttuuriset prosessit; historiallinen arkeologia; bioantropologia ja eläinosteologia sekä Välimeren alueen arkeologia. Arkeologian painopistealue on Pohjois-Suomen ja pohjoisten alueiden arkeologinen kulttuuriperintö osana globaalia kontekstia. Tutkimushankkeita arkeologiassa ovat mm.: *Sisämaa ja rannikko Pohjois-Suomen rautakauden löytöjen ja kohteiden valossa* (vastuuhenkilö: Jari Okkonen), *Materiaalien käyttö ja neoliittisen maailmankuvan kehittyminen Koillis-Euroopassa 6000-1000 eKr., Kaupunki, raja ja materiaallinen kulttuuri* (vastuuhenkilö: Timo Ylimaunu), *Lapland's Dark Heritage: Understanding the Cultural Legacy of Northern Finland's WWII German Materialities within Interdisciplinary Perspectives* (vastuuhenkilö: Vesa-Pekka Herva; 2014–2018) sekä *Lapin kaivostoiminnan kulttuuriset vaikutukset ja kysymykset* (vastuuhenkilö: Simo Häyrynen).

[Historian](#) oppiaineessa tutkimuksen kohteena on erityisesti ihmisen toiminta ja ajattelu. Oulun yliopistossa historian tutkimus painottuu erityisesti kulttuuriseen ja kansainväliseen vuorovaikutukseen, ympäristöön ja terveyteen, ICT-historiaan, arktisiin ja pohjoisiin ilmiöihin, historia- ja muistin politiikkaan sekä sukupuolihistoriaan. Historian oppiaineen tutkimusryhmä *The Age of Adjustments - Critical and historical perspectives on governing citizens, health and the environment* (vastuuhenkilö: professori Hannu I. Heikkinen; kuuluu Eudaimonia-instituutin alaisuuteen) keskittyy kulttuuriympäristöön ja maisemantutkimuksiin liittyviin kysymyksiin.

Kulttuuriantropologian painopisteitä ovat pohjoiset kulttuurit, kulttuurien nykyilmiöt ja vuorovaikutus sekä ympäristö-, terveys- ja soveltava antropologia. Oppiaineessa on toistakymmentä jatko-opiskelijaa. Tutkimusaiheet löytyvät oppiaineen [kotisivuilta](#).

Luonnontieteellinen tiedekunta

Maantieteen tutkinto-ohjelmassa voi erikoistua aluekehitys ja aluepolitiikkaan, geoinformatiikkaan, kulttuurinmaantieteeseen, luonnonmaantieteeseen tai matkailumaantieteeseen. Aluekehityksen ja aluepolitiikan tutkimuksessa keskitytään muun muassa maaseutupolitiikkaan sekä maaseutu-kaupunki-vuorovaikutukseen asukkaiden ja politiikan näkökulmista. Luonnonmaantieteessä tutkitaan luonnon ja ihmisen välistä alueellista vuorovaikutusta, johon liittyy ympäristö- ja globaalimuutostutkimus. Kulttuurimaantieteessä tutkimus kohdistuu aluetutkimukseen ja erityisesti poliittiseen maantieteeseen: ”pääasiallisena tutkimusteemana on alueellisen muutoksen eli transformaation teoreettinen tulkinta sekä monipuolinen konkreettinen tutkimus”. Matkailun maantieteellisessä tutkimuksessa taas ”tarkastellaan matkailua, sen muutosta, vaikutuksia ja vuorovaikutustekijöitä alueellisesta näkökulmasta.”

Eudaimonia-instituutti

Eudaimonia-instituutissa keskitytään ihmistieteiden tutkimukseen. Instituutin tutkimusympäristö kattaa niin humanistiset tieteet, kasvatustieteet, kauppatieteet ja ihmismaantieteen. Nämä tieteenalat muodostavat useita tutkimusyhteisöjä, joita ovat muun muassa *Bioarchaeological Research (BARC)* sekä *RELATE Centre of Excellence*.

Taideyliopisto

Taideyliopisto koostuu kolmesta keskenään tasavertaisesta akatemiasta: Kuvataideakatemiasta, Sibelius-akatemiasta ja Teatterikorkeakoulusta. Vuonna 2015 Taideyliopistosta valmistui 20 tohtorintutkintoa.

Kuvataideakatemian oppiaineena [tila-aikataiteissa](#) on kolme suuntautumisvaihtoehtoa: liikkuva kuva, valokuva tai paikka- ja tilannesidonaiset taiteet. Näistä etenkin jälkimmäinen tulee lähelle maisemantutkimusta. Lähtökohtana tila-aikataiteissa on taiteen prosessi- ja tapahtumaluonteisuus.

Tampereen teknillinen yliopisto

Tampereen teknillisen yliopiston tutkimuksen painopisteitä ovat digitaalinen toimintaympäristö, energia- ja ekotehokkuus, terveysteknologia sekä valoon perustuvat teknologiat.

Arkkitehtuurin laitos

Tampereen teknillisen yliopiston Arkkitehtuurin laitoksen ”tutkimus- ja opetusaloja ovat arkkitehtuuri, arkkitehtuurin historia, arkkitehtuuri- ja kaupunkitutkimus, asuntosuunnittelu, rakennussuunnittelu, rakennusoppi, yhdyskuntasuunnittelua ja yhdyskuntasuunnittelun teoria. Tutkimuslinjan *Arkkitehtuurin historia, teoria ja innovaatiot* pääteemoina ovat ”innovatiiviset tila- ja toimintaympäristöjen ratkaisut, käyttäjälähtöisyys ja osallistavan suunnittelun problematiikka rakennussuunnittelun mittakaavassa”. *EDGE* kaupunkitutkimuslaboratoriossa keskeisinä tutkimusalueina ovat kaupunkirakenteen mallintaminen sekä rakentamisen morfologiaan ja typologiaan liittyvät aiheet. Seinäjoen *kaupunkilaboratoriossa* tutkimus on jakaantunut kolmeen linjaan, jotka ovat: uusien suunnittelumenetelmien kehittäminen, rakennettu ympäristö muutoksessa sekä modernismin rakennusperinnön erityisongelmat. *Yhdyskuntasuunnittelun tutkimusryhmässä* tutkitaan kaupunkien ja kaupunkiseutujen kehitystä sekä yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelua. Tutkimusryhmässä on käynnissä hanke: *Kaupallisesti vetovoimainen keskusta ja elinvoimainen kantakaupunki (ENCORE)* (vastuuhenkilöt: Panu Lehtovuori & Sirkka Heinonen (Turun yliopisto); 2014–2016). *Muuttuva rakennettu ympäristö* tutkii ”jo olemassa olevaa rakennuskantaa sekä tuon rakennuskannan mukautumista (korjaamista) uusiin tarpeisiin.

Tampereen teknillinen yliopisto on mukana *Urbanization, Mobilities and Immigration (URMI)*-hankkeessa, joka toteutetaan vuosina 2016-2019. Tampereen teknillisen yliopiston lisäksi hankkeessa toimivat Turun yliopisto, Tarton yliopisto, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, Siirtolaisuusinstituutti sekä Åbo Akademi ja Demos Helsinki.

Tampereen yliopisto

Vuonna 1925 Helsingissä nimellä Kansalaiskorkeakoulu perustetusta ja vuonna 1960 Tampereelle muuttaneesta Tampereen yliopistosta valmistui vuonna 2015 yhteensä 130 tohtorintutkintoa. Tällä

hetkellä Tampereen yliopisto on yksi kolmesta korkeakoulusta (muut kaksi ovat Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu), jotka kehittävät yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa uudenlaista koulutuksen ja tutkimuksen toimintamallia nimellä Tampere3. Tampereen yliopistossa on tohtorinohjelmia yhdeksästä eri tieteenalaysiköistä.

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikössä voi suorittaa yhteiskuntatieteellisen, humanistisen ja psykologian alan korkeakoulututkintoja, sosiaalityön tai psykologian erikoistumiskoulutuksia. Yksikössä on neljä tohtoriohjelmaa: filosofian, historian, psykologian ja logopedian sekä sosiaalitieteiden tohtoriohjelmat.

Historiantieteessä Tampereen yliopistossa korostuu yhteiskuntahistoriallinen näkökulma. Historian [tutkimuksen](#) alla käynnissä olevat kulttuuriympäristön ja maisemantutkimuksen aloihin liittyvät tutkimusprojektit ovat: *Finlaysonin historia 1820–2000* (vastuuhenkilö: professori Pertti Haapala; 2017–2019), *Ihminen, aika, maisema* (vastuuhenkilö: professori Marko Lamberg; 2015–2016) sekä *Satakunnan historia 1500-2000* (vastuuhenkilö: professori Pertti Haapala; 2016–2017). Historiatieteessä tehdään myös kaupunkihistoriallista tutkimusta erityisesti professori Marjaana Niemen johdolla.

Psykologian oppiaineen [tutkimustoiminta](#) profiloituu muun muassa ympäristöpsykologiaan ja hyvinvointiin. Ympäristöpsykologiassa tutkitaan ”erityisesti fyysisen ympäristön yhteyksiä mielialaan, elpymiseen ja elinvoimaisuuteen sekä työkuormituksesta palautumiseen käyttäen psykologisia ja fysiologisia mittauksia.” Ympäristöpsykologiassa on käynnissä seuraavat tutkimushankkeet: *Metsäkävelyihin yhdistettyjen tietoisuusharjoitteiden elvyttävät vaikutukset* (vastuuhenkilö: Kalevi Korpela; 2016–2018) sekä *Recovery from work stress: Integrating perspectives of work and environmental psychology* (vastuuhenkilöt: Ulla Kinnunen & Kalevi Korpela; 2012–2016).

Ympäristöpalveluiden ja -johtamisen tutkimuskeskus

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikön alla toimiva Ympäristöpalveluiden ja -johtamisen tutkimuskeskus on erikoistunut ympäristöhistorian tutkimukseen. Keskus on myös julkaissut

aikakauskirjaa *Ympäristöhistoria Finnish Journal of Environmental History (YFJEH)* vuodesta 2011.

Turun yliopisto

Turun yliopisto on perustettu vuonna 1920 ja sillä on seitsemän tiedekuntaa ja seitsemän erillistä laitosta. Vuonna 2015 yliopistossa suoritettiin 173 tohtorintutkintoa. Yliopistossa toimii 16 tohtoriohjelmaa.

[Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen tohtoriohjelma](#) kattaa 16 oppialaa, mm. kulttuurihistorian, arkeologian, kansatieteen, taidehistorian, maisemantutkimuksen sekä kulttuuriperinnön tutkimuksen. Tohtoriohjelmaa johtaa professori Marianne Liljeström.

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopiston humanistisen tiedekunnan kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman oppiaineet ovat digitaalinen kulttuuri, kulttuuriperinnön tutkimus sekä maisemantutkimus. Sivuaineina ovat museologia, kulttuurituotannon suunnittelu sekä kulttuuri- ja elämysmatkailu. Kulttuuriympäristön ja maisemantutkimuksen tutkimusta tehdään erityisesti maisemantutkimuksen oppiaineessa. Oppiaineen tutkimuksen painopisteitä ovat maiseman tulkinnat sekä osallistava suojelu ja suunnittelu, maisema-arkeologia ja humanistinen paikkatieto sekä merellinen maisema ja ympäristö. Maisemantutkimus on ainoa taho Suomessa, joka keskittyy tieteidenväliseen maiseman ja kulttuuriympäristön koulutukseen kaikilla opintoasteilla filosofian kandidaatin tutkinnosta maisteriopintoihin ja jatko-opintoihin. Kulttuuriperinnön tutkimuksessa on käynnissä seuraavat hankkeet: *The Taste and Scent of the Sea* (rahoitushakemus Horizon 2020-projektiin), *Merikarvian historiahanke* (vastuuhenkilö: Anna Sivula; 2013–2017; Merikarvian kunta, Turun yliopisto), Satakunnan teollinen kulttuuriperintö (seminaari) ja Pori Jazz-hanke. Maisemantutkimuksessa on käynnissä *Living with Cultural Heritage*-hanke (yhteistyökaupungit Rauma, Visby (Ruotsi), Kuldiga ja Aizpute (Latvia); rahoittajana Euroopan unionin aluekehitysrahasto), *Elävä Pori-innovatiivinen yhteisöllinen tiedonmuodostus kaupunkitilan kestävän kehityksen resurssina* (vastuuhenkilö: Maunu Häyrynen; koordinoija: Aalto-yliopisto; 2015–2017) sekä *COST Renewable energy and landscape quality (RELY)*-hanke (päävastuuhenkilö: Michael

Roth; koordinoija Nuertingen-Geislingen University, Saksa; vastuhenkilö hankkeen Management Groupissa Suomessa; Maunu Häyrynen; 2014–2018).

Taidehistorian oppiaineen tutkimuksessa yksi keskeisimpiä painotusalueita on postsemiottiikan eri suuntauksset ja uusmaterialismi. Oppiaineessa ovat käynnissä seuraava aloihin liittyvä [tutkimus](#): Esihistoria ja modernismi (vastuhenkilö: Roni Grén; 2015–2017).

Maantieteen ja geologian laitos

Turun yliopiston maantieteen ja geologian laitos on profiloitunut integroivaan maantieteeseen, kehitys-, talous- ja kaupunkimaantieteeseen sekä vesistö- ja rannikkomaantieteeseen. Laitoksella tehtävä tutkimus fokuoittuu innovaatioympäristöihin ja kaupunkimaantieteeseen, soveltavaan paikkatietotutkimukseen, hydrogeografiaan ja Itämereen sekä ympäristön dynamiikkaan ja globaalimuutokseen.

Maantieteen ja geologian laitoksen kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta edustavia tutkimusryhmiä ovat [Tanzania Research Team](#), vuonna 2014 perustettu [Urban Geography Collective](#) sekä tutkimushanke *Northscape: Nordic Network for Land Use and Land Cover Monitoring*.

Åbo Akademi

Vuonna 1918 perustetulla Åbo Akademiilla on kampusalueita Turussa, Vaasassa sekä Pietarsaareissa. Lisäksi Åbo Akademi toimii myös Helsingissä ja Ahvenanmaalla. Åbo Akademiassa on neljä tiedekuntaa, joiden opetuskieli on ruotsi. Tutkimusalueet painottuvat vähemmistötutkimukseen, molekyyli teknologiaan ja lääketutkimukseen.

Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Åbo Akademin humanististen tieteiden, psykologian ja teologian tiedekunnassa tohtorikoulutus jakautuu neljään eri tohtoriohjelmaan: humanististen tieteiden, historiatieteiden, psykologian ja logopedian sekä teologian tohtoriohjelmaan. [Doctoral Network of Art History \(DNAH\)](#) on historiatieteiden alla toimiva tutkimusverkosto, joka toimii Åbo Akademin lisäksi Helsingin

yliopiston, Turun yliopiston ja Jyväskylän yliopiston välillä. Vuosille 2016–2020 rahoitettu tiedekunnan verkosto [The Age of Sweden: process, experience and legacy \(AoS\)](#) tutkii Itämeren alueen Ruotsin suurvalta-ajan historiaa myös ympäristöhistoriallisesta näkökulmasta. Verkosto tekee yhteistyötä Greifswaldin, Jyväskylän ja Tarton yliopistojen kanssa.

Åbo Akademiassa toimii [Sjöhistoriska institutet](#), joka on perustettu vuonna 1936. Instituutti keskittyy merihistorian ja -etnologian dokumentointiin, tutkimukseen ja opetukseen.

1.2. Ammattikorkeakoulut

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humanistinen ammattikorkeakoulu (HUMAK) toimii Jyväskylässä, Kuopiossa, Turussa sekä pääkaupunkiseudulla Helsingissä, Kauniaisissa ja Nurmijärvellä. HUMAKissa on käynnissä Virolais-suomalainen hanke *Lights On!* (vastuuhenkilö Aino von Boehm, 2015–2018), joka toteutetaan yhteistyössä Metsähallituksen ja Aalto-yliopiston kanssa. Hankkeessa on mukaan kahdeksan historiallista kohdetta Suomesta ja Virosta. Kohteita elävöitetään kertomaan kulttuuriympäristöstä niissä vieraileville.

Hämeen ammattikorkeakoulu

Hämeen ammattikorkeakoulu tarjoaa opetusta kuudelta koulutusosalta, ja sen toiminta-alue on Kanta-Hämeessä ja Pirkanmaalla. [Rakennetun ympäristön koulutusohjelma](#) kouluttaa asiantuntijoita maisemasuunnitteluun ja rakennetun ympäristön alalle.

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Metropolian ammattikorkeakoulu kouluttaa kulttuurin, liiketalouden, sosiaali- ja terveysalalle sekä tekniikan alalle. Kulttuurialalla opiskelee 2100 opiskelijaa 12 tutkinto-ohjelmassa. Metropolian kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen aloihin liittyviä tutkimushankkeita ovat: *Izmir – kulttuuriperinnön suojeleuprojekti*, *Lapinlahden lähteellä* ja *Soludus*.

Oulun ammattikorkeakoulu

Oulun ammattikorkeakoulun painoaloja ovat terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut ja teknologia, energiatehokas rakentaminen pohjoisiin olosuhteisiin sekä monialaiset liiketoiminta- ja yrittäjävalmiudet. Oulun ammattikorkeakoulun hankkeessa *Kasvua ja hyvinvointia kulttuurista ja luonnosta (KASKU)* tähdätään maaseudun luonto- ja kulttuurilähtöisten virkistys- ja hyvinvointipalveluiden kehittämiseen. Hankkeen päätoteuttaja on Oulun ammattikorkeakoulun Kulttuurin osasto ja osatoteuttaja Metsähallituksen Luontopalvelut.

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Satakunnan ammattikorkeakoulu on profiloitunut teollisuuskorkeakouluksi. Satakunnan ammattikorkeakoulussa toimii matkailuliiketoiminnan *tutkimusryhmä*, joka keskittyy matkailuelinkeinon liiketoimintaosaamisen ja -mallien sekä alan verkostojen, tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen Satakunnassa. Hanke on osa Satakunnan maaseutumatkailun koordinoitihanketta yhdessä Satakunnan ELY-keskuksen ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kanssa.

1.3. Muut tutkimukseen liittyvät organisaatiot

Seuraavassa on esitelty muita tutkimuslaitoksia, joissa suoritetaan kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta. Valtioneuvoston kanslia (VNK) on yksi kahdestatoista ministeriöstä ja se vastaa ”pääministerin johdolla hallitusohjelman toimeenpanon valvonnasta ja avustaa pääministeriä valtioneuvoston johtamisessa. Kanslian tehtäviin kuuluvat Suomen EU-politiikan yhteensovittaminen sekä valtion omistajapolitiikka ja valtioneuvoston kanslian alaisten valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjaus.”³ Kansliassa toimivat EU-asioiden osasto, valtioneuvoston hallintoyksikkö, omistajaohjausosasto sekä viestintäosasto. Näiden lisäksi kansliassa toimivat istuntoyksikkö, politiikka-analyysiyksikkö sekä taloudellisten olosuhteiden yksikkö. Kanslian vastuulla ovat ”yhteiskuntapoliittiset suunnittelutehtävät ja asiat, jotka eivät kuulu muiden ministeriöiden toimialaan”.⁴ Valtioneuvoston kansliassa valmistellaan ja toteutetaan useita hankkeita. Valtioneuvoston ministeriöistä erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) sekä ympäristöministeriö (YM) liittyvät kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimukseen. Esiteltyjen

³ <http://vnk.fi/ministerio>

⁴ <http://vnk.fi/ministerio/hallinnonala-ja-erityistehtavat>

tahojen lisäksi kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimukseen liittyviä hankkeita suoritetaan myös kunnissa osana niiden perustoimintaa.

Museovirasto

Museovirasto on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen kulttuuriperintöalan virasto, jota opetus- ja kulttuuriministeriö tukee. Museovirasto osallistuu jatkuvasti muuttuvan kulttuuriympäristön säilyttämiseen, hoitoon ja kehittämiseen. Se antaa maankäytön suunnittelun tueksi arkeologista kulttuuriperintöä, rakennusperintöä ja kulttuurimaisemaa koskevia lausuntoja, kehittää suojele-, hoito- ja korjausmenetelmiä sekä tekee tunnetuksi kulttuuriympäristön arvoja ja mahdollisuuksia. Museoviraston strategian mukaisesti se tuottaa ja välittää tietoa kulttuuriperinnöstä yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi Museovirasto tekee tiivistä kansainvälistä yhteistyötä mm. Unescon ja The International Council of Museums ICOMin kanssa.

Museovirasto tekee tai teettää selvityksiä osana työalansa kehittämistä tai tietopohjan vahvistamista. Vastaavaa työtä museokentän osalta tekee viraston tukipalveluihin sisältyvä Museualan kehittäminen- yksikkö. Museovirasto vastaa kulttuuriympäristöön, kuten arkeologiseen kulttuuriperintöön, rakennusperintöön ja restaurointiin, maisemaan sekä perinnelaivoihin liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Museovirasto toimii ajoittain myös itse konsulttina, toimeksiantojen liittyessä kulttuuriympäristöpolitiikan edistämiseen tai kehittämisselvityksiin. Museovirasto osaltaan ohjaa muun muassa rakennushistoriallisten selvitysten laatimista sekä laatuohjeen kautta arkeologista inventointia, dokumentointia ja tutkimusta. Viime vuosien painopisteestä, sotien jälkeisestä rakennetusta ympäristöstä, on tuotettu temaattisia, rakennustyyppittäisiä analyyseja ja tätä jatketaan edelleen. Virasto teettää myös muun muassa arkeologiaan, vedenalainen arkeologia mukaan lukien, liittyviä inventointeja ja tutkimuksia. Kumppanuuksiensa, kuten esimerkiksi Senaatti-kiinteistöt, Liikennevirasto ja Metsähallitus, kautta virasto tukee tai edistää niidenkin tutkimus- ja selvitystoimintaa.

Museovirasto tuottaa tietoa ja lisää tietoisuutta kulttuuriympäristön suojelusta, arvoista ja mahdollisuuksista. Museovirasto toteuttaa erilaisia suojeleohjelmia ja -hankkeita ja osallistuu kansainväliseen toimintaan sekä kulttuuriperintöalan avustusten valmisteluun ja seurantaan yhdessä muiden osastojen kanssa. Kulttuuriympäristöpalvelut-osaston yksiköt ovat: ohjaus ja tuki, restaurointi, Länsi-Suomen kulttuuriympäristöpalvelut sekä Itä- ja Pohjois-Suomen

kulttuuriympäristöpalvelut. Museovirasto on tehnyt joidenkin maakuntamuseoiden (yhteensä 22) kanssa työnjako- ja yhteistyösopimuksia, joiden mukaan Museovirasto on siirtänyt ko. museoille kulttuuriympäristön suojelun asiantuntija- ja viranomaistehtäviä. Espoon kaupunginmuseon ja Vantaan kaupunginmuseon museoiden kanssa noudatetaan maakuntamuseosopimusta vastaavalla tavalla vahvistettua työnjakoa.

Museovirasto ylläpitää [Kulttuuriympäristön rekisteriportaalia](#), josta löytyvät mm. kulttuuriympäristön tutkimusraportit ja muinaisjäännösrekisteri.

Suomenlinnan hoitokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen Suomenlinnan hoitokunta on valtion virasto, joka restauroi, ylläpitää, esittelee ja hallinnoi Suomenlinnaa. Hoitokunta perustettiin vuonna 1973, kun Suomenlinna siirtyi puolustusvoimilta siviilihallintoon. Hoitokunnan työn pohjalta on valmistunut mm. Suomenlinnan käyttösuunnitelma (1974) sekä Maailmanperintökohteen hoitosuunnitelma (2014). Hoitokunnan henkilöstöön kuuluu ihmisiä useista eri ammattiryhmistä, kuten arkkitehtejä, puuseppiä sekä kiinteistöhoitajia.

Museolaitos

Suomessa on yli 1000 museota, joista ammatillisesti hoidettuja museokohteita on yli 300. Valtakunnalliset museot ovat laajimmat omalla alallaan ja ne tuottavat myös muille museoille suunnattuja palveluita. Valtakunnalliset museot ovat Suomen kansallismuseo (kulttuurihistoriallisten museoiden valtakunnallinen museo), Kansallisgalleria (taidemuseoiden valtakunnallinen museo) ja Luonnontieteellinen keskusmuseo (luonnontieteellisten museoiden valtakunnallinen keskusmuseo). Maakuntamuseoita on 22 ja niiden tehtäviin kuuluvat tutkimus-, tallennus- ja näyttelytoiminta sekä museotoiminnan ohjaus alueellaan. Maakuntamuseot tekevät näyttelyihinsä tai muuhun toimintaansa liittyen kulttuuriympäristön inventointeja, dokumentointia ja tutkimusta. Maakuntamuseot ovat pääasiassa kunnallisia museoita, joiden tehtävänä on muun muassa ohjata, kehittää ja tukea kulttuuriympäristön hoitoa ja säilymistä toiminta-alueellaan. Toiminta liittyy tavallisesti maankäytön suunnitteluun tässä tapauksessa. Joillakin maakuntamuseoilla on keskeinen asema alueellisen ja paikallisen kulttuuriympäristötyön koordinoijina ja vahvistajina, esimerkiksi osana alueellista kulttuuriympäristöohjelmaa. Museolaitokseen kuuluu lisäksi aluetaidemuseot (16 museota) ja valtakunnalliset erikoismuseot (16

museota). Valtakunnallisista erikoismuseoista erityisesti Suomen arkkitehtuurimuseo toteuttaa laajaa, näyttelyinä ja julkaisuina tulostuvaa tutkimustoimintaa. Mobilia puolestaan vastaa suuresta osasta tiehistoriaan liittyvästä dokumentoinnista ja tutkimuksesta. Siida saamelaisiin liittyvästä kulttuuriympäristötyöstä ja siihen liittyvästä verkottumisesta. Forum Marinum vastaa Suomen lounaisrannikon, Saaristomeren ja Itämeren merellisen kulttuuriperinnön säilyttämisestä. Museot voivat myös osallistua ja rahoittaa muissa tutkimuslaitoksissa tehtävää tutkimustyötä.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluu maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, metsätalous, eläinlääkintähuolto, eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta ja kalatalous. Ministeriön tehtäviin kuuluu myös riista- ja porotalouden, vesivarojen käytön ja maanmittauksen hoitaminen. Maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seurantatutkimuksen (MYTVAS) tavoitteena oli arvioida ja kehittää maatalouden ympäristötukea. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus koordinoi seurantatutkimusta ja se toteutettiin yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen, Helsingin yliopiston ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kanssa. Seurantatutkimuksen loppuraportti valmistui keväällä 2014 ja se on luettavissa seurantatutkimuksen [kotisivuilta](#).

Luonnonvarakeskus (LUKE)

Luonnonvarakeskuksen tutkimus on jaettu neljään temaattiseen ohjelmaan. Nämä ohjelmat ovat pohjoinen vihreä biotalous, sininen biotalous, innovatiivinen elintarvikeketju ja kestävä luonnonvaratalous yhteiskunnassa. LUKEssa tehtävä tutkimus julkaistaan Luonnonvara- ja biotalouden tutkimussarjassa. Luonnonvarakeskus muodostettiin yhdistämällä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT, Metsäntutkimuslaitos Metla, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos RKTL sekä Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tike, ja se aloitti toimintansa tammikuussa 2015.

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö ohjaa ja rahoittaa ympäristöhallinnon toimintaa ja päätöksentekoa tukevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Toimintaa koordinoi tutkimusjohtaja ja tutkimustiimi. Ministeriön

keskeisimpiä tutkimusteemoja ovat mm. ekosysteemipalvelut ja luonnon monimuotoisuus sekä rakennettu ympäristö, alueiden käyttö ja asuminen. [Rakennetun ympäristön osasto](#) vastaa rakennusperintöön ja kulttuuriympäristön hoitoon liittyvistä asioista, ja [luontoympäristöosasto](#) maisemanhoitoon liittyvistä asioista.

Suomen ympäristökeskus (SYKE)

SYKE on ympäristöministeriön alainen tutkimuslaitos, joka tutkii ympäristön ja luonnon muutoksia sekä niiden syitä ja seurauksia. SYKE keskittyy tutkimuksessaan kuuteen teemaan, joista yksi on [rakennetun ympäristön ja maankäytön kestävyys](#). Teemaan liittyvää tutkimusta tekee noin 50 asiantuntijaa. SYKE ylläpitää kulttuuriympäristön tutkimuksen hallinnan, hoidon ja suojelun kannalta tärkeitä tietokantoja ja paikkatietoaineistoja. [Näitä](#) ovat esimerkiksi Avoimet rajapinnat ja SYKEN avoimen tiedon palvelu. Tutkimushankkeet löytyvät kattavasti ympäristökeskuksen [sivuilta](#). Esimerkkinä SYKEssä tehtävästä tutkimuksesta on [ENJUSTESS](#)-hanke, joka tutkii ympäristöoikeudenmukaisuutta ja ekosysteemipalveluita. Hankkeeseen osallistuvat Helsingin yliopisto, Aalto-yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto.

Metsähallitus

Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön alainen metsähallitus on valtion liikelaitos. Ympäristöministeriö ohjaa metsähallituksen luontopalveluita ja maa- ja metsätalousministeriö liiketoimintaa. Sen hallinnassa on noin 12 miljoonaa hehtaaria valtion omistamia maa- ja vesialueita, ja sen tehtävänä on hoitaa ja käyttää näitä alueita yhteiskuntaa hyödyntäen. Metsähallituksen luontopalvelut-yksikkö vastaa muun muassa kulttuuriomaisuuden vaalimisesta. Metsähallitus toteuttaa valtion kiinteistöstrategiaa kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden hoidossa. Monikäyttömetsien kulttuuriperintökohteiden inventoinnissa 2010-2015 on kartoitettu yli 10 000 kulttuuriperintökohdetta, joissa on yli 100 000 dokumentoitua rakennetta. Metsähallitus myös osallistuu muissa tutkimuslaitoksissa suoritettavaan tutkimustyöhön sekä rahoittaa tätä tutkimustyötä. Metsähallitus on suurin yksittäinen valtion maa- ja vesiomaisuuden haltija, joten se vastaa myös monien [kulttuuriperintökohteiden](#) säilymisestä.

Maakunnan liitot

Maakunnan liitto on lakisääteinen kuntayhtymä, jossa jokaisen kunnan on oltava jäsenenä. Maakuntaliittojen lakisääteiset tehtävät ovat alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus. Ne vastaavat pääosin EU:n rakennerahasto-ohjelmista ja niiden täytäntöönpanosta. Jokaista liittoa johtaa maakuntavaltuusto ja maakuntahallitus. Niiden apuna on liiton toimisto maakuntajohtajan johdolla. Maakuntaliitot tekevät selvityksiä alueensa kulttuuriympäristöstä ja ne voivat myös osallistua ja rahoittaa muissa tutkimusinstansseissa tehtävää tutkimusta.

Suomen Kotiseutuliitto

Suomen Kotiseutuliitto toteuttaa paikallisuuteen ja kulttuuriperintöön liittyviä hankkeita ja kampanjoita. Sen rahoitus tulee jäsenmaksuista sekä opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja ympäristöministeriöltä. Suomen Kotiseutuliitto koordinoi Euroopan kulttuuriympäristöpäiviä. Kotiseutuliitto on sitoutunut toteuttamaan Kulttuuriympäristöstrategian (2014–2020) toimeenpanosuunnitelmaa ja edesauttaa sen huomioimista noin 850 jäsenyhteisössään. Tämän lisäksi sillä on useita muita kulttuuriympäristöön liittyviä hankkeita.

1.4. Tieteelliset seurat

Alue ja ympäristötutkimuksen seura

Alue- ja ympäristötutkimuksen seura ry. on ”yhteiskunta- ja kulttuuriteoreettisen tutkimuksen sekä yhteiskunnallisesti kantaaottavan alue- ja ympäristötutkimuksen alueilla vaikuttava tieteellinen yhdistys.” Seura julkaisee Alue ja Ympäristö -lehteä, jossa julkaistaan referee-artikkeleita yhteiskunta- ja kulttuuriteoreettisen tutkimuksen sekä yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen aloita kahdesti vuodessa.

ICOMOSin Suomen osasto

Maailmanlaajuinen järjestö ICOMOS edistää ”historiallisten rakennusten ja alueiden, arkeologisten kohteiden ja kulttuurimaisemien tutkimusta ja suojelua”. Järjestö yhdistää alan asiantuntijat, hallintoviranomaiset sekä tutkimus- ja opetuslaitokset sekä ”toimii asiantuntijana Unescon maailmanperintökomitean nimetessä uusia kohteita Maailmanperintöluetteloon ja se arvioi jo

nimettyjen kohteiden suojelua”. ICOMOSin Suomen osasto ry järjestää ”kansallisia seminaareja suojelu- ja konservointikysymyksistä, asiantuntijavierailuja sekä toimittaa julkaisuja”.

Kulttuuriympäristötutkimuksen seura

Vuonna 2014 perustettu Kulttuuriympäristötutkimuksen seura ry ”harjoittaa aihealueeseen liittyvää tiedotus- ja julkaisutoimintaa, organisoi ja edistää tutkimusta sekä järjestää tieteellisiä ja muita tapahtumia”. Seuran ensimmäinen tutkijatapaaminen *Eletty maisema, hallinnoitu kulttuuriympäristö? Kulttuuriympäristön ja maiseman tutkimus nyt* järjestettiin elokuussa 2016 Porin Reposaaressa. Seuran tavoitteisiin kuuluu muun muassa alan lainsäädännön kehityksen seuraaminen sekä yhteistyömahdollisuuksien luominen alan tutkijoiden välille.

Nuorisotutkimusseura

Nuorisotutkimusseura ry on vuonna 1988 rekisteröity yhdistys. Sen tavoitteena on edistää monitieteistä nuorisotutkimusta Suomessa ja kansainvälisesti. Seura harjoittaa tutkimustoimintaa Nuorisotutkimusverkoston kautta. Nuorisotutkimusseuran tekemä tutkimus painottuu seuraaviin osa-alueisiin: sukupolvisuhteet, elämäntilanne, siirtymät; demokratia, yhdenvertaisuus, eriarvoisuus; nuorisotyö, nuorisotoiminta, nuorten palvelut. Aloihin liittyvä tutkimushanke on *Diginuoruus mediakaupungissa – Urbaanietnografisia avauksia Helsingin ja Pietarin kaduilla ja asemilla*.

Rakennustaiteen seura

Rakennustaiteen seura ry:n tarkoituksena on ”tukea ja edistää rakennustaidetta ja siihen liittyvää ympäristökulttuuria. Tarkoitustaan yhdistys toteuttaa tukemalla rakennustaiteeseen liittyvää tutkimusta, valistusta, arkistointia sekä julkaisu- ja näyttelytoimintaa.” Rakennustaiteen seuralla on myös omaa julkaisutoimintaa.

Suomen Kaupunkitutkimuksen seura

Suomen Kaupunkitutkimuksen seura ry:n tavoitteena on ”edistää suomalaista monitieteistä kaupunkitutkimusta, toimia tutkijoiden yhdyssiteenä ja lisätä tietoa kaupunkitutkimuksen merkityksestä.” Suomen kaupunkitutkimuksen seura ylläpitää kattavaa kaupunkitutkimusaiheista linkkikirjastoa.

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura

Vuonna 2006 perustetun Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry:n tehtävänä on edistää kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristökasvatusta Suomessa. Seura toteuttaa tehtävänsä tukemalla lasten ja nuorten osallisuutta sekä kulttuurista osaamista toteuttamalla kehittämishankkeita, toimimalla asiantuntijana yhteiskunnallisesti vaikuttaen. Seuran kohderyhmänä ovat opettajat, nuorisotyöntekijät ja kasvattajat.

Suomen Maantieteellinen Seura

Suomen Maantieteellinen Seura ry:n tarkoituksena on ”toimia maantieteilijöiden yhdyssiteenä ja edistää maantieteellistä sekä maantieteeseen läheisesti liittyvien tieteiden alaan kuuluvaa tutkimustyötä sekä lisätä harrastusta näihin tieteisiin.” Seura julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmestyvää Terra-aikakauskirjaa, joka sisältää alkuperäistutkimusartikkeleita, tutkimukseen perustuvia katsauksia sekä opetusideoita ja -aineistoja.

Taidehistorian seura

Kaksikielinen seura on ainoa taidehistorian alan tieteellinen seura Suomessa. Se on viety yhdistysrekisteriin vuonna 1974. Seura julkaisee vertaisarvioitua Taidehistoriallisia tutkimuksia – Konsthistoriska studier -julkaisusarjaa, joka ilmestyy keskimäärin kerran vuodessa. Seuran hallituksessa on ”edustus kaikista taidehistoriaa pääaineina opettavista yliopistoista (Helsingin yliopisto, Turun yliopisto, Jyväskylän yliopisto ja Åbo Akademi) ja museotalta (tällä hetkellä Valtion taidemuseosta ja Turun taidemuseosta)”.

Yhdyskuntasuunnittelun seura

Yhdyskuntasuunnittelun seura ry on perustettu vuonna 1959 ja se julkaisee Yhdyskuntasuunnittelu-lehteä. Seurassa käsitellään rakennettuun ympäristöön, suunnitteluun ja päätöksentekoon liittyviä kysymyksiä. Seuran toiminta ”perustuu kolmen tahon – seuran johtokunnan, Yhdyskuntasuunnittelu-lehden (toimitus ja toimituskunta) sekä Pohjois-Suomen alueosaston – itsenäiseen toimintaan ja keskinäiseen yhteistyöhön”.

2. Kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen kartoitus

Seuraavassa osiossa käydään läpi Kulttuuriympäristötutkimuksen seuran elo-lokakuussa 2016 toteuttama kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen kartoitus ja sen tulokset.

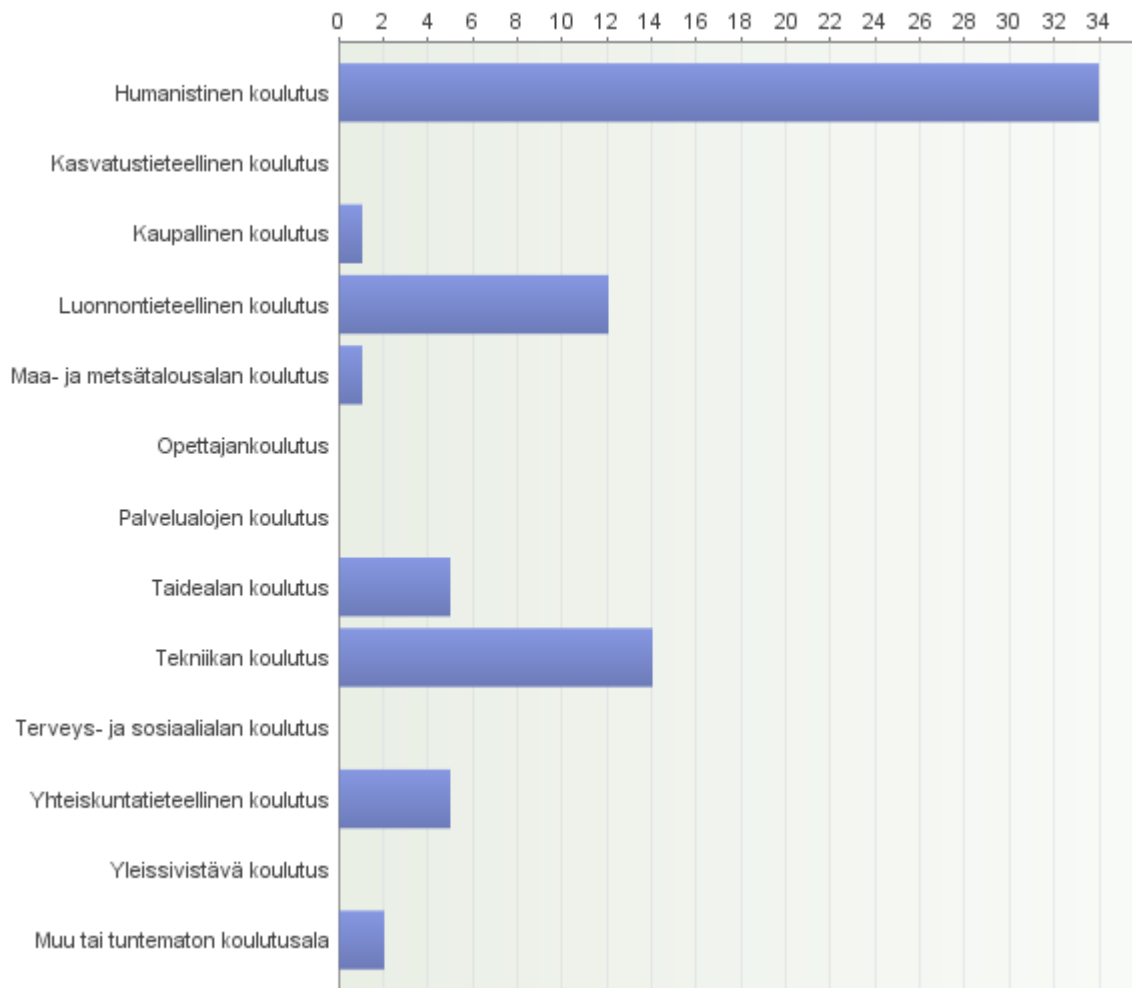
2.1. Verkkokysely

Verkkokyselyn avulla pyrittiin saavuttamaan mahdollisimman laaja käsitys siitä, millaisilla aloilla kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimusta tehdään Suomessa. Kysely oli suunnattu niin yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa, hallinnossa kuin muissakin tutkimustietoa tuottavissa instansseissa työskenteleville tutkijoille ja asiantuntijoille. Verkkokyselyn rungon suunnittelu tapahtui yhteistyössä ohjausryhmän ja projektisuunnittelijan välillä. Lisäksi runkoa kommentoitiin Kulttuuriympäristötutkimuksen seuran tutkijatapaamisessa Porin Reposaaressa ja se pilotoitiin tutkijatapaamiseen osallistuneilla tutkijoilla. Kyselyyn vastasi yhteensä 62 henkilöä eri puolilta Suomea. Kysely luotiin Webropol-pohjalle ja se oli avoinna vapaasti jaettavana linkkinä 5.-21.9.2016. Verkkokysely käännettiin englanniksi ja ruotsiksi. Seuraavassa käydään läpi verkkokyselyn tulokset kysymys kerrallaan.

1. Koulutusala (62 vastaajaa, pakollinen kysymys)

Ensimmäisessä kysymyksessä kartoitettiin vastaajien koulutusala. Vastaaja saattoi valita useamman kuin yhden koulutusalan, sillä kulttuuriympäristö- ja maisematutkimusta tehdään usein monialaisesti. Vastaajat valitsivat kuitenkin vain yhden koulutusalan kuvaamaan taustaansa. Vastausvaihtoehdot perustuvat Tilastokeskuksen koulutusala-luokitukseen.⁵

⁵ <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/koulutusala/001-2011/index.html>

Suurin osa vastaajista (34) oli saanut humanistisen koulutuksen. Toiseksi suurimman vastaajamäärän oli saanut tekniikan koulutus (14). Kolmanneksi eniten vastaajia oli saanut luonnontieteellinen koulutus (12). Viisi vastaajaa oli valinnut taidealan koulutuksen tai yhteiskuntatieteellisen koulutuksen. Kaksi vastaajaa oli valinnut 'muu tai tuntematon koulutusala'. Yhden vastauksen saivat sekä kaupallinen koulutus että maa- ja metsätalousalan koulutus. Yksikään vastaaja ei määritellyt koulutusalakseen kasvatustieteellistä, opettajan, palvelualojen, terveys- ja sosiaali-alan koulutusta tai yleissivistävää koulutusta.

2. Nykyinen työtehtävä (61 vastaajaa)

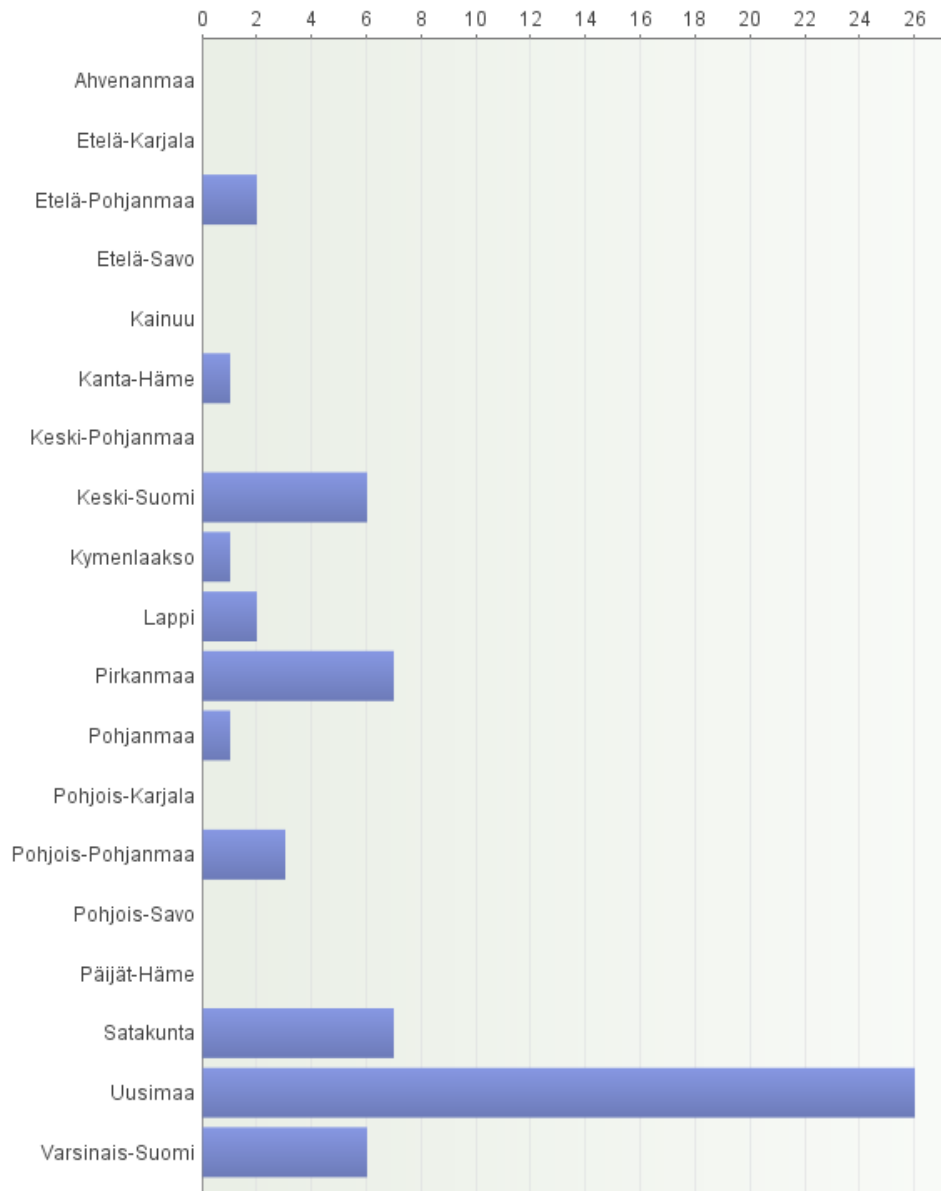
Avoimessa kysymyksessä vastaajia pyydettiin määrittelemään nykyinen työtehtävänsä. Yksi vastaajista vastasi sekä tutkijan että hallinnollisen tehtävän näkökulmasta, kun taas muut vastaajat valitsivat vain yhden vaihtoehdon.

Tutkijoihin lukeutuivat tohtoritutkijat, rakennustutkijat, kotiseutututkijat, maakuntamuseotutkijat ja akatemiattutkijat. Arkkitehteihin lukeutuivat mukaan maakunta-arkkitehdit ja freelancereita. Asiantuntijoiden aloina olivat kulttuuriympäristö, aluesuunnittelu, perinnemaisemien suojelu ja hoito, kulttuurimatkailu sekä kaavoitus. Päällikön tehtäviin lukeutuivat järjestö-, projekti-, yhdyskuntatekniikan ja kiinteistökehityspäällikön tehtävät.

3. Maakunta, jossa työskentelet (62 vastaajaa, pakollinen kysymys)

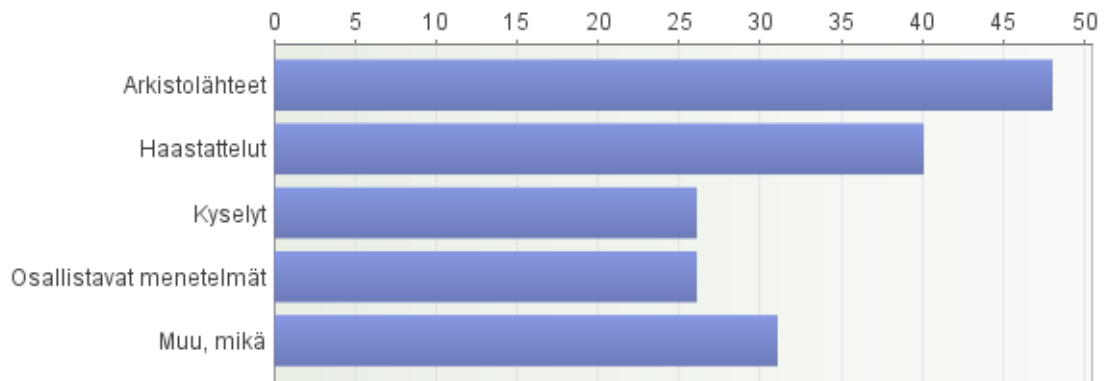
Eniten vastaajia oli Uudeltamaalta (26), minkä jälkeen Keski-Suomesta (6), Pirkanmaalta (7), Satakunnasta (7) ja Varsinais-Suomesta (6) oli lähes saman verran vastaajia. Alle viisi vastaajaa oli Etelä-Pohjanmaalta, Kanta-Hämeestä, Kymenlaaksosta, Lapista, Pohjanmaalta ja Pohjois-Pohjanmaalta. Yksikään vastaaja ei ollut Ahvenanmaalta, Karjasta, Savosta, Kainuusta tai Päijät-Hämeestä.

4. Mille tieteelliselle ja/tai hallinnon alueelle työsi sijoittuu? (58 vastaajaa)

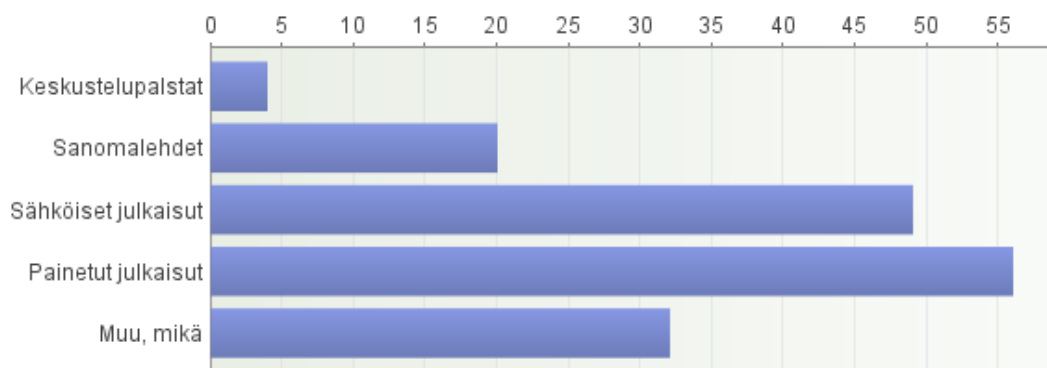
Avoimissa vastauksissa oli huomattavasti enemmän hajontaa kuin työtehtävää kysyttäessä. Mainitut työalueet ja tutkimusalat olivat humanistiset alat (40 vastaajaa), hallintoa edustavat alat (16 vastaajaa), yhteiskuntatieteelliset alat (15), luonnontieteelliset alat (11) sekä taiteentutkimuksen alat (4). Yksittäinen vastaaja saattoi merkitä useamman alan. Kaksi vastanneista ei määritellyt alaansa.

5. Mitä menetelmiä käytät tutkimusaineiston hankinnassa? (58 vastaajaa)

Vastaajien itse mainitsemissa menetelmissä oli jonkin verran hajontaa ja osa vastaajista oli maininnut myös käyttämiään aineistoja. Havainnointiin ja kenttätöihin liittyviä menetelmiä olivat: ympäristön havainnointi, oma arviointi tai tilanneselvitys, osallistuva havainnointi, arkeologiset kenttätööt, omat kenttätööt, kohdekäynnit, maastoinventoinnit, maastotyöt, lajistokartoitukset maastossa. Vastaajista viisi mainitsi paikkatietoaineistot. Lisäksi mainittiin maantieteen menetelmät, karttapohjaiset etnografiset menetelmät, esinetutkimus, visuaaliset menetelmät, rakennetutkimus, antikvaariset menetelmät, kasviekologiset menetelmät, luonnontieteelliset menetelmät, siitepöly- ja makrofossiilianalyysi, valokuvat, kirjallisuus, tutkimuskirjallisuus ja muut tutkimukset, selvitykset ja vaikutusten arvioinnit, tilastot, julkiset ja yksityiset kokoelmat, materiaaliset lähteet, arkistolähteet, yhteisötaide, internet, haastattelut alueiden käyttöhistorian selvityksessä, tilastolliset menetelmät ja kaukokartoitusmenetelmät kuten LIDAR ja tilastoaineistot.

6. Mitä lähteitä käytät tutkimusaineiston hankinnassa? (58 vastaajaa)

Vastaaja saattoi valita useamman vastausvaihtoehdon valmiista vastausvaihtoehdoista. Eniten yksittäisiä mainintoja saivat maastosta inventointien kautta kerättävä aineisto (8) ja paikkatietoaineistot (5). Myös arkistolähteet ja -tietokannat, kenttätutkimukset ja tilastoaineistot, haastatteluaineisto, museo- ja digitaaliset aineistokokoelmat, erilaiset karttapalvelut sekä

keskustelut asiantuntijayhteisön kanssa sähköpostitse tai kahvihuoneessa saivat useamman kuin yhden maininnan. Yksittäisiä mainintoja saivat sähköiset tietokannat, luonnontieteelliset aineistot, esineet, tutkittavien tuottamat valokuvat, ympäristön havainnointi, muinaisjäännösrekisteri, kirjastot, visuaalinen aineisto ja sosiaalinen media. Avoimessa vastauksessa toistuivat jonkin verran edellisen kysymyksen vastaukset. Tämä saattaa johtua mahdollisesti siitä, että osa vastaajista ei itse tee tutkimusta, vaan hyödyntävät muiden tekemää tutkimusta, joka on koottu esimerkiksi paikkatietoaineistoksi. Tällöin paikkatietoaineisto saattaa näyttäytyä menetelmänä, vaikka se on nimensä mukaisesti aineistomateriaali, jota tietyn menetelmän avulla hyödynnetään.

7. Teetkö yhteistyötä hallinnon edustajien kanssa? Minkälaista? Hallinnon edustajat: miten tutkimustietoa hyödynnetään organisaatiossanne? (56 vastaajaa)

Kysymykseen vastasi 56 henkilöä, joista yhdeksän vastasi, ettei tee lainkaan yhteistyötä. Myöntävistä vastauksista selviää, että yhteistyötä tekevillä yhteistyötä asiantuntijoiden ja hallinnonalan edustajien kanssa on säännöllisesti. Yhteistyössä toimivista hallinnon edustajista mainittiin ELY-keskukset, kunnat, tilakeskukset, kaupunkisuunnittelun osastot, museot ja Museovirasto (erityisesti kulttuuriympäristöyksiköt), ympäristöministeriö ja Metsähallitus. Hallintotahot voivat käyttää kulttuuriympäristötietoutta osana tarjoamaansa neuvontaa ja opastusta. Hallinnossa tutkimustietoa hyödynnetään kulttuuriympäristökohteiden säilyttämiseen ja hoitoon liittyvissä tehtävissä, korjausrakentamisen tarvearviointeihin sekä rakennetun kulttuuriympäristön arvottamiseen. Huomionarvoista on, että usein hallinnossa työskentelevät tekevät myös itse tutkimusta tai tutkija on saattanut aiemmin työskennellä kulttuuriympäristöä hallinnoivassa instanssissa.

Yhteistyötä luonnehditaan vastauksissa monitasoiseksi ja -sisältöiseksi ja se tapahtuu kaikilla kerroksilla paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Yhteistyön tavoitteena mainitaan vuorovaikutuksen syventäminen esim. hankeyhteistyöllä, tutkimusaineiston saaminen tai apu tutkimuskohteiden etsinnässä ja valinnassa. Esimerkiksi alueiden inventointityön laajuutta ja tasoa suunnitellaan yhdessä kuntien virkamiesten kanssa. Tutkijat saattavat tutkia hallinnon toimintaa esimerkiksi haastattelujen ja toimintatutkimuksen kautta. Tutkimustyön myötä hallinnon taholla saadaan tietoa kulttuuriympäristön hyödyntämisen kilpailutilanteesta ja mahdollisista asiakaskontakteista. Tutkimustyön tuloksia välitetään hallinnon asiantuntijoille mm. yhteisissä seminaareissa ja työpajoissa.

Tutkimustietoa hyödynnetään maakunnissa esim. kaavaneuvotteluissa ja lausuntojen tekemisessä, jotka pohjautuvat inventointeihin ja muihin selvityksiin. Tutkimustietoa käytetään tausta-aineistona linjauksille ja päätöksenteolle. Kuten eräs vastaaja kirjoittaakin, tutkimustieto on päätöksenteon lähtökohta. Laki velvoittaa siihen, että maakuntakaava perustuu riittäviin selvityksiin.

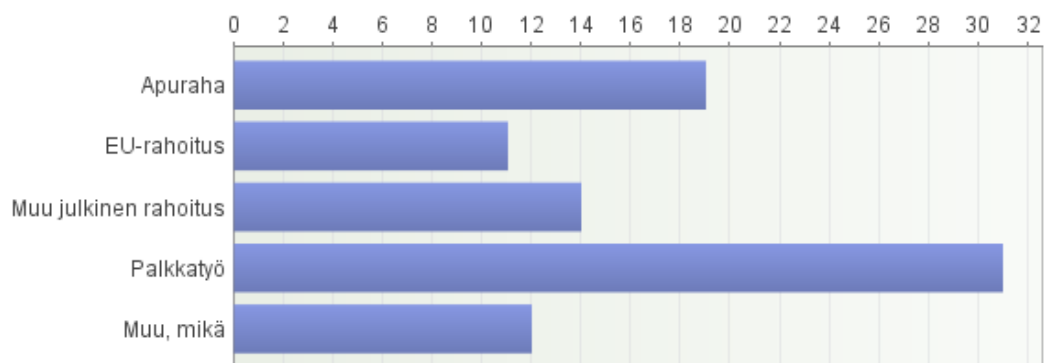
Kulttuuriympäristöt merkitään Museoviraston RKY ja YM maisema-alueinventointien pohjalta suoraan kaavakartalle.

Kulttuuriympäristöjen huomioimisella kaavoituksessa pyritään nostamaan ympäristöjä paikallisten asukkaiden tietoisuuteen ja vahvistamaan paikallisidentiteettiä. Tutkimuksen ja hallinnon edustajien välisenä yhteistyönä on järjestetty myös mm. kulttuuriympäristökasvatuksen kurseja sekä kenttäkurseja alueen asukkaille. Nämä eivät ole suoranaisesti tieteellisiä hankkeita, vaan niissä yhdistetään tiede ja konkretia. Tutkimukset ja hallinnon toiminnan yhdistämisellä pyritään myös vahvistamaan ja tukemaan alkuperäiskansojen itsehallintoa. Tutkimustyön hyödyntäminen on kansainvälistä, kuten esimerkiksi kouluhallinnossa ja suurlähetystöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Yhteistyön vähydestä maininneet vastaajat kertovat, etteivät verkostot ja tieto aina kohtaa toisiaan. Lisäksi tutkimustieto on usein muotoiltu niin, että se on vaikeasti sovellettavissa suoraan käytännön työhön. Tutkimuksen tuottamien näkökulmien tulisi olla suoraan sovellettavissa hallinnolliseen työhön. Tutkijapuolella yhteistyötä toivotaan lisää erityisesti kaavoitustoimijoiden kanssa.

8. Miten tutkimuksesi on rahoitettu? (56 vastaajaa)

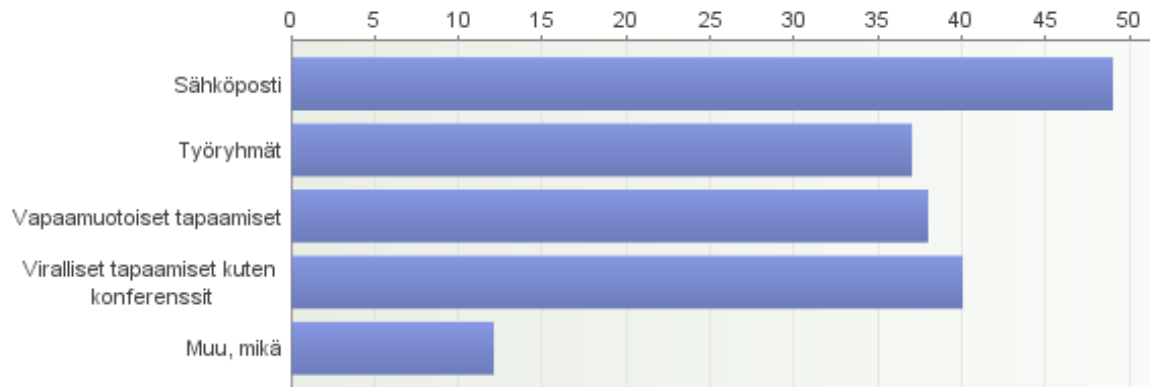
Kysymyksessä saattoi vastata useamman vastausvaihtoehdon.

Avoimessa vastauksessa mainittiin oma rahoitus, lyhyet sivutoimiset projektit, Suomen Akatemia, yksityinen rahoitus, kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyörahoitus, vapaaehtoistyö sekä yritys- ja sponsorointirahoitus.

9. Millaisilla foorumeilla tutkimukseen liittyvä yhteistyö tapahtuu? (57 vastaajaa)

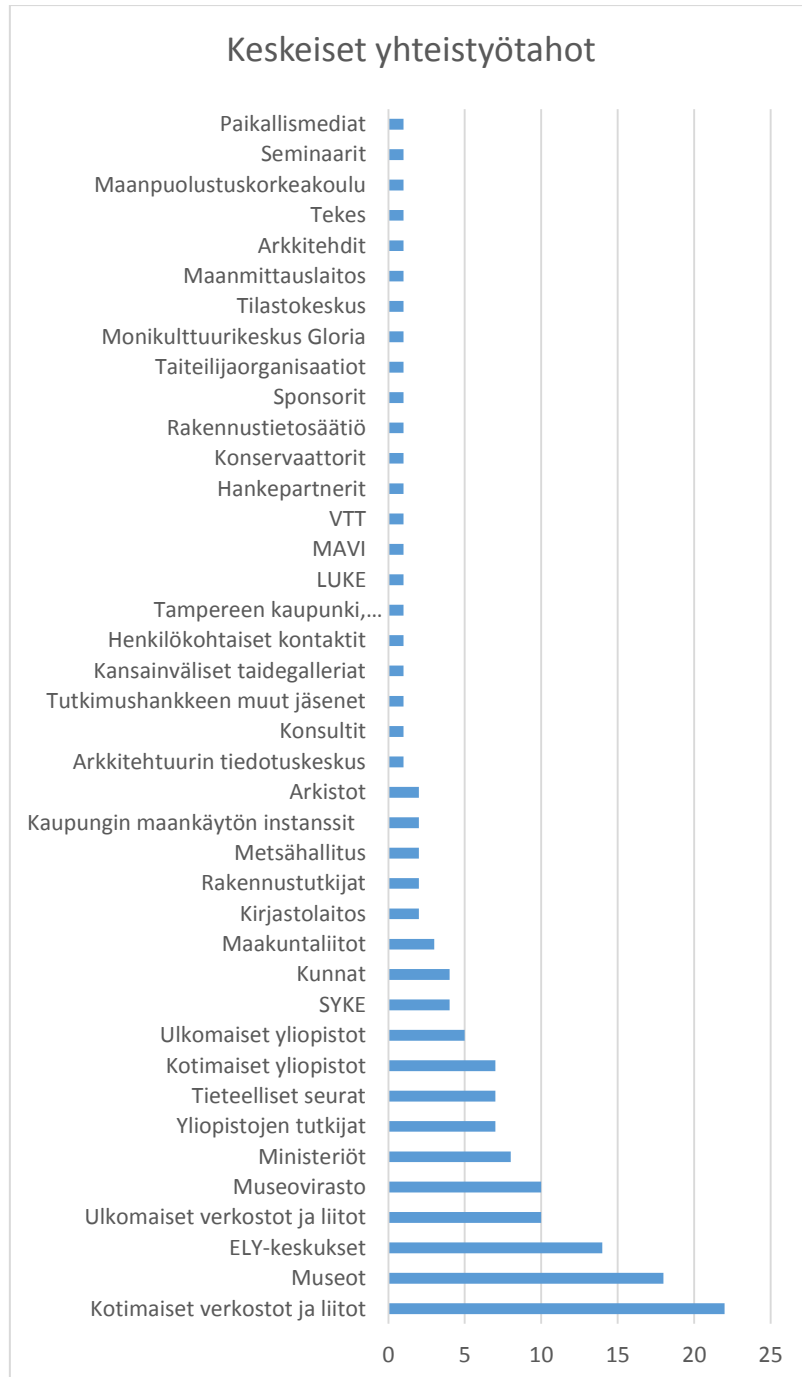
Vastaaja saattoi valita useamman vastausvaihtoehdon.

Vapaissa vastauksissa mainittiin viranomaiskokoukset, työkokoukset, työpajatyöskentely, seminaarit, puhujana toimiminen, neuvottelut, sosiaalinen media kuten LinkedIn ja Facebook-ryhmät, hankeyhteistyö, kunnallinen hallinto, koulut, museot, yliopistot, kansalaisjärjestöt, alkuperäiskansaliikkeet, projektikokoukset sekä asiakastapaamiset.

10. Nimeä kolme työsi kannalta keskeisintä koti- ja/tai ulkomaista yhteistyötahoa (esim. verkosto, foorumi, asiantuntijataho) (52 vastaajaa)

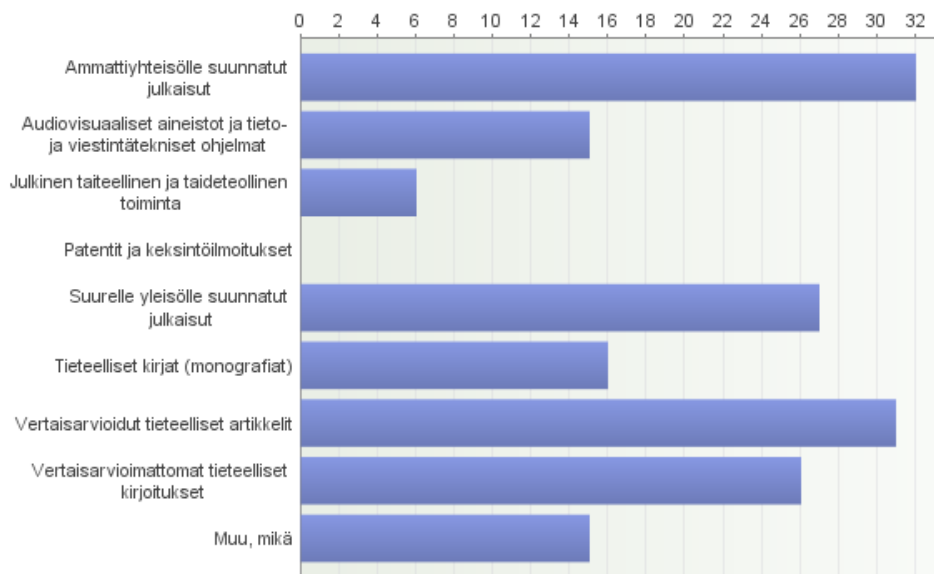
Vastaajia ei pyydetty laittamaan yhteistyötahoja tärkeysjärjestykseen. Merkillepantavaa on, etteivät vastaajat maininneet ammattikorkeakouluja yhteistyötahoinaan.

Suomalaisiin verkostoihin ja liittoihin kuuluivat maakuntaliitot, MAL-verkosto⁶, PerinneELO⁷, Suomen Kotiseutuliitto, Suomen muut maisematoimijat, Tiedetoimittajain liitto, alueelliset ympäristökasvatusverkostot, tieteelliset seurat kuten Euroopan kaupunkihistorian seura, Kaupunkitutkimuksen seura, Kulttuuriympäristötutkimuksen seura, Kulttuuriperintökasvatuksen seura sekä Kulttuurintutkimuksen seura, Vihervuosi, Cupore, paikalliset kulttuuriympäristötoimijat sekä Taideyliopiston [Artsequal](#)-konsortio. Museoihin kuuluvat taidemuseot, LUOMUS ja muut museolaitokset, kuten paikallismuseot ja maakuntamuseot. Suomalaisista yliopistoista mainittiin erikseen Helsingin, Turun, Tampereen yliopistot ja Aalto-yliopisto.

Kansainvälisistä verkostoista ja liitoista mainittiin Uniscape⁸, CEIWYNA- ja PECSRL⁹-verkostot, Euroopan neuvoston kulttuurin ja demokratian osasto, FORUM för trädgårdshistorisk forskning sekä Nordic Archaeobotany Group.

11. Millaisia julkaisutyyppisiä käytät tutkimuksesi julkaisemisessa? (55 vastaajaa)

⁶ [MAL-verkoston](#) eli valtakunnallisen maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisverkoston toiminta perustuu ”kansalliseen kaupunkipolitiikkaan, liikennerevoluutioon ja jäsenseutujen tarpeisiin”. Verkostoa koordinoi Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymästä ja siinä on mukana vuonna 2016 16 kaupunkia tai kaupunkiseutua, Liikennevirasto sekä Liikenne- ja viestintäministeriö, Työvoima- ja elinkeinoministeriö, Ympäristöministeriö sekä Valtionvarainministeriö, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA sekä Suomen Kuntaliitto. Verkoston painopisteet ovat asemaseutujen kehittäminen, monipuolinen tulevaisuuden asuntotuotanto sekä MALPE-suunnittelua ja seutujen elinvoimaa edistävät yhteiset prosessit.

⁷ Metsähallituksen alainen [PerinneELO](#) muun muassa parantaa perinnebiotooppeihin liittyvää osaamista; kehittää ja ohjaa perinnebiotooppien valtakunnallista seuranta- ja osallistua luontotyyppeiden uhanalaisuusarvioinnin jatkotyöhön.

⁸ [Uniscape](#) on verkosto niille yliopistoille, jotka ovat sitoutuneet European Landscape Conventionin käyttöönottoon.

⁹ [PECSRL](#) on kansainvälinen verkosto maisematutkimukselle, erityisesti maaseutumaisemantutkimukselle. Lyhenne tulee sanoista Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape.

Vapaassa vastauskentässä mainittiin viranomaistoimintaan ja muille yhteistyötahoille tarkoitettut raportit ja selvitykset, verkkofoorumit, neuvonta ja luennot sekä ohjaus, ammatilliset ja suurelle yleisölle suunnatut verkkosivustot, näyttelyt, kaavaselvitykset, esitelmät, blogit, taide, sosiaalinen media sekä sisäinen tiedotus.

12. Mainitse kolme tutkimuksesi kannalta tärkeää koti- ja/tai ulkomaista julkaisukanavaa? (44 vastaajaa)

Pylväsdiagrammiin on koottu julkaisutyypit ja jufo-luokitukset niin kuin ne esiintyvät vastausaineistossa. Vastaajat ovat ymmärtäneet sanan ”julkaisukanava” hyvin monin eri tavoin, mikä näkyy myös diagrammin vastauksissa.

Ulkomaisista julkaisukanavista mainittiin Routledge sekä eräs ulkomainen yliopisto. Museon julkaisuihin kuuluvat näyttelyjulkaisut sekä museon omat blogit. Muihin kotimaisiin julkaisukanaviin mainittiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, paikallismediat, Kioski-tietokanta, yliopistojen koulutusohjelmien julkaisusarjoja, ympäristöhallinnon julkaisusarja sekä ELY-keskusten julkaisut. Kotimaisissa aikakauslehdissä mainittiin Muinaistutkija, Historiallinen Aikakauskirja, Terra, Alue- ja ympäristö, ISKOS, Monographs of the Archaeological Society of Finland ja Tahiti- Taidehistoria tieteenä. Internet-julkaisemisissa on internet-sivut, muut kuin

museoiden blogit, verkkolehdet, kulttuuriympäristö(at)fi -sivu, sosiaalinen media kuten Twitter ja Facebook sekä Wikipedia. Kansainvälisissä aikakauslehdissä mainittiin International Journal of Heritage Studies, Progress in Human Geography, Journal of Heritage Studies, Journal of Aesthetic Education, Journal of Archaeological Science, Environment and History, Fennoscandia Archaeologica, Vegetation History and Archaeobotany, Planning theory and practice, Landscape and Urban Planning, European Journal of Cultural Studies, World Archaeology, Landscape Research, Environmental Planning, Geoarchaeology, European Countryside, Landscape Ecology, Scandinavian Journal of History, Journal of Nordic Archaeological Science sekä Land Use Policy.

13. Miten näet oman erikoistumisalasi kehittyvän seuraavien vuosien aikana? (46 vastaajaa)

Tieteiden välisten raja-aitojen koetaan hälvenevän entisestään. Eräs vastaaja toivoi raja-aitojen hälvenemistä erityisesti yliopistojen sisällä, joissa virantäytöissä painotukset ovat edelleen hyvin oppiainekeskeisiä. Vastaajat kokevat, että kiinnostus omaa tutkimuskohdetta kohtaan koetaan olevan kasvussa ja oma ala näyttäytyy yhteiskunnallisesti relevantin tiedon ja koulutuksen tuottaja vastaisuudessakin. Tutkimuksen tilaajan ja tutkijan välistä yhteistyötä helpottaa tulevaisuudessa erään vastaajan näkemyksen mukaan inventointien kehittyminen tilaajan kannalta tarpeenmukaiseen muotoon, jossa historiatiedon rinnalle voidaan tuoda tietoa kohteen ylläpidosta ja kehittämisen reunaehdoista. Kaupunkisuunnittelun puolelta tullaan tekemään entistä tiiviimmin yhteistyötä kulttuuriympäristön tutkimuksen kanssa ja se tulee luonnolliseksi osaksi kaupungin arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa.

Vastaajien mukaan tiedon saavutettavuuteen ja käytettävyyteen panostetaan aiempaa enemmän tulevaisuudessa. Aluehallinnon muutosten myötä myös kulttuuriympäristön hallinnon tehtäviä tullaan järjestämään uudelleen lähivuosina. Valmisteilla olevan perinnemaisemien valtakunnallisen päivitysinventoinnin myötä perinnebiotooppien uhanalaisuuteen ja hoidon kokonaiskehitykseen tullaan kiinnittämään enemmän huomiota. Eräs vastaaja huomauttaa, että tällä hetkellä perinnemaisemien hoito on maataloustukijärjestelmän varassa, jolloin perinnemaisemien hoitoon vaikuttaa suuresti tukipolitiikka ja sen muutokset. Kulttuuriympäristön lajiston tutkimus lisääntyy ja monipuolistuu ja siirtyy tähän mennessä heikommin tunnettuihin lajiryhmiin sekä myös pihoihin, puistoihin ja tienpientareisiin.

Vastaajien mukaan digitalisaatio tulee olemaan nouseva ilmiö. Tutkimustiedot voidaan tulevaisuudessa kytkeä entistä paremmin paikkatietoon. Kuvataiteen sisällöt ja toteutustavat teknistyvät ja yhteisötaiteelliset menetelmät valtavirtaistuvat. Taide globalisoituu entisestään asiakaskunnan ja ympäristön osalta erään vastaajan näkemyksen mukaan. Sosiaalinen media ja lisätty todellisuus tulevat tarjoamaan uudenlaisia mahdollisuuksia esimerkiksi kulttuuriympäristökasvatukseen. Muutenkin uudistuvat, holistisemmat opetusohjelmat helpottavat kulttuuriympäristötietouden tuomista osaksi kuntalaisen elämää jo varhaisesta vaiheesta lähtien. Vastaajien mukaan humanistisella alalla voidaan tulevaisuudessa hyödyntää entistä enemmän mm. tietotekniikan osaajia. Tutkimusmenetelmät myös kehittyvät, etenkin luonnontieteellisiä menetelmiä hyödyntävillä aloilla. Digitalisoitumisen myötä julkaisut kansainvälistyvät entisestään ja ne ovat saatavilla mistä tahansa maailmankolkasta sähköisinä versioina. Tämä helpottaa myös artikkelien vertaisarviointia.

Kansainvälisesti Eurooppalainen maisemayleissopimus tulee vastaajien mukaan luomaan maisemantutkimuksen kannalta tarvetta maisemiin kohdistuvalle tutkimustoiminnalle sekä maisemantutkimuksen käytännön sovelluksille. Useamman vastaajan mukaan matkailu ja turismi tulevat luomaan sovellustarpeita ja kulttuuriympäristöt tullaan muutenkin näkemään alueiden vetovoimatekijöinä. Kulttuuriympäristöjä sovitetaan uuteen rakentamiseen erityisesti kasvupainealueilla, joilla ne ovat myös vaarassa kadota tai muuttua tunnistamattomiksi, kuten eräs vastaaja muistuttaa.

Samaan aikaan osa vastaajista on huolissaan kulttuuriympäristökäsityksen tulevaisuudesta erityisesti poliittisen tahtotilan kannalta. Kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen alan mahdollisuudet voitaisiin nähdä entistä selkeämmin laajemmassa kontekstissaan. Akateemisen tutkimuksen ja kulttuuriympäristöhallinnon välistä yhteistyötä peräänkuulutettiin muutamassa vastauksessa. Vastaajat näkivät tulevaisuudessa vähemmän työmahdollisuuksia kulttuuriympäristöön ja maisemantutkimukseen liittyvillä aloilla. Tämä huoli nousi esille useammassa vastauksessa. Useat vastaajat olivat huolissaan taloudellisten resurssien riittämättömyydestä; ympäristöhallinnon resurssit heikkenevät ja korkeakoulujen rahoitusta leikataan jatkuvasti. Toisaalta taloudellisten resurssien vähentyessä uudenlaiset tavat ja foorumit tehdä yhteistyötä yliopistokontekstissa kasvavat ja muokkaantuvat, arvioi eräs vastaaja. Toinen vastaaja taas koki, että vaikka tutkimustyöllä voidaan nostaa esille uusia tutkimus- ja kehittämistarpeita, resurssien vähäisyys tulee rajoittamaan näihin tarpeisiin vastaamista.

14. Millaisia vahvuuksia erikoistumisalallasi on? (45 vastaajaa)

Kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen alojen vahvuuksina koettiin laaja-alaisuus, tieteidenvälisyys, kansainvälisyys, yhteiskunnallisten prosessien ymmärtäminen ja ongelmien ratkaisuosaus, yhteiskunnallisuus laajemmassa merkityksessä sekä ajankohtaisuus. Vastaajien mukaan kulttuuriympäristöön ja maisemantutkimukseen liittyvillä aloilla on kyky reagoida nopeasti muuttuneessa ja muuttuvassa toimintaympäristössä. Ne voivat myös tavoitella korkeaa kansainvälistä näkyvyyttä ja merkitystä. Ala tarjoaa moneen suuntaan soveltuvan asiantuntijuuden, jota voidaan käyttää yhtä hyvin tutkimusyhteistyön kuin temaattisen opetuksen tukena. Monialaisuuden myötä kulttuuriympäristötiedon hallinta yhdistää paikkatiedon, rakennussuojeluprosessit ja käytännön kulttuuriympäristötiedon. Monessa vastauksessa tuodaan esille se, että kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimukseen liittyvillä aloilla on pitkäaikaiset traditiot tukemassa uudempaa tutkimusta ja esimerkiksi maankäyttösuunnittelussa on mukana historiallinen perspektiivi, kun kulttuuriympäristö otetaan osaksi alueen identiteettiä.

Kulttuuriympäristön ja maiseman julkinen luonne tuovat ne jokapäiväiseksi kokemukseksi ihmisten elämässä. Eräs vastaaja muistuttaa, että julkinen taide on aina esillä koskettaen erilaisia yleisöjä. Osana arkipäivää kulttuuriympäristöllä ja maisemantutkimuksella on vahva yhteiskunnallinen asema. Paikallista osaamista voidaan hyödyntää kulttuuriympäristön ja maiseman merkityksellistämässä ja sen hyödyntämisessä esimerkiksi matkailussa. Kuitenkin tieteenalojen tuominen luonnolliseksi osaksi yhteiskuntaa ja kaupunkirakennetta vaatii vielä töitä, vaikka aihepiiri kiinnostaakin monia. Kokemuksellisuuden hyödyntämisellä on merkittävä osansa kulttuuriympäristön tuomisella osaksi ihmisten kokemusmaailmaa. Ala on lisäksi kansanterveydellisesti merkittävä, kuten eräs vastaaja muistuttaa.

Alan kaupallista potentiaalia ei olla vielä täysin tunnistettu tai hyödynnetty, kirjoittaa eräs vastaaja. Useammassa vastauksessa nousee esille, että luonnonsuojelubiologista osaamista voidaan hyödyntää maaseudun kulttuuriympäristöjen hoidossa ja tutkimuksessa sekä osana kestävästä kehityksestä. Eräs vastaaja huomauttaa, ettei kulttuuriympäristöä voida ulkoistaa muualle esimerkiksi alempien palkkakustannusten toivossa. Laajojen ja kansainvälisten verkostojen myötä tutkittua tietoa voidaan levittää laajalle, esimerkiksi osaksi Itämeren alueen maisemantutkimusta, kuten eräs vastaaja tuo esille. Alalla on vahvuutena voimakas holistisuus ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen tutkimisessa. Alan tutkimuksen myötä saadaan uutta tietoa perinteisten rakennusmenetelmien ja

luonnonmukaisten materiaalien tuntemuksesta ja osaamisesta. Vastaajat kokevat, että tutkimustietoa voidaan käyttää innovaatioiden lähteenä ja niitä voidaan soveltaa nykypäivään.

Vastaajien mukaan teknologian kehitys mahdollistaa myös kulttuuriympäristön ja -maiseman entistä paremman hyödyntämisen osana hallinnon päätöksiä ja lisätyn todellisuuden sovellusmahdollisuuksissa. Digitalisaation myötä aineiston saatavuus myös helpottuu, samoin kuin sen käsittely- ja analysointityökalut. Eräs vastaaja kuitenkin kokee, että eriävä termistö kuitenkin haittaa jonkin verran yhteistyötä tekniikan osaajien ja humanististen alojen asiantuntijoiden välillä. Toisen vastaajan mukaan aineiston laajan saatavuuden myötä tiedon määrä voi kasvaa hallitsemattomaksi ja lopulta tutkimusta saatetaan tehdä vailla lähdekritiikkiä tiukoilla aikatauluilla ”väärästä” aineistosta, joka ei enää vastaa tutkimuskysymykseen.

15. Minkälaisia tarpeita koet erikoistumisalallasi olevan jatkossa? Onko erikoistumisalallasi esim. tutkimuksellisia katvealueita? (39 vastaajaa)

Yhteiskunnallisen ilmapiirin koetaan vastauksissa suosivan ns. kovia tieteitä, joita vastaan taiteen ja kulttuurintutkimus joutuvat kamppailemaan. Edellisen kysymyksen vastauksissa esille nousi holistisuus, jonka voidaan nähdä myös luovan tarvetta kokonaisuuden osaamiseen ja hallitsemiseen. Erään vastaajan mukaan maisemantutkimus voi näyttäytyä liian ihmistieteellisenä, minkä vuoksi alan holistista luonnetta voisi tuoda entistä selkeämmin esille. Tutkijoiden taitojen tulisi olla monipuolisempia ja heidän tulisi voida yhdistää ihmis- ja luonnontieteellistä tietoa. Käytännön tasolla kunnallisten työpaikkojen vähyys koetaan asiaksi, johon tulisi kiinnittää huomiota erään vastaajan mukaan. Projektityön myötä työtä ei tehdä pitkäjänteisesti ja projektin päättyessä tehty työ ei aina saa jatkajaa, jolloin on tehty ja rahoitettu suorastaan turhaa työtä. Vastaajien mukaan lisää taloudellisia resursseja tarvittaisiin, jotta voitaisiin notkeammin tarttua ajankohtaisiin ilmiöihin, kuten esimerkiksi eräässä vastauksessa esiin nostettuihin lisääntyneen metallinpaljastinharrastuksen tuottamiin esineisiin. Rahoitusta on vaikea saada sellaisiin kohteisiin, jotka eivät sijaitse Suomessa – esimerkiksi köyhien maiden maaseudulla tapahtuviin projekteihin.

Vastaajien mukaan kunnallishallinnon jatkuvien säästöjen myötä taustatöihin ei ole enää aikaa ja näin käytettäviä kulttuuriympäristöselvityksiä joudutaan väkisinkin priorisoimaan keskenään ja muiden selvitysten kanssa. Uhkana on kulttuuriympäristön näivettyminen ja samalla paikallistuntemuksen vähentymisen myötä vaarana on peruuttamattomien vahinkojen tekeminen kulttuuriympäristölle, kun saatavilla olevaa tutkimustietoa ei ole aikaa tai mahdollisuutta käyttää

hyväksi. Erään vastaajan mukaan taloudellisten resurssien painopisteiden muuttuminen näkyy myös siinä, miten rakennusteollisuus keskittyy ajamaan jatkuvaa kasvua ja myynnin lisääntymistä.

Nykyinen rakennusalan koulutus ei enää opeta perinteistä rakennustaitoa, jolloin alan osaaminen katoaa vähitellen. Matalaenergiarakentamisen ja perinteisten hengittävien materiaalien käyttöä ei ole tutkittu tarpeeksi, ja aihealue tarvitsisi puolueettoman, ennakoasenteista vapaan tutkimuksen.

Kuntatasolla rakennusinventointien ja kulttuuriympäristön selvitysten tulisi olla paremmin vertailukelpoisia vastaajien mukaan. Tällä hetkellä kulttuuriympäristöalan hallinnossa käytetään useita erilaisia tietojärjestelmiä, joiden ylläpito ja keskinäinen yhteensopivuus aiheuttavat haasteita. Perustiedon keruuta tulee jatkaa ja arvottaa kohteita sekä alueita kunta- ja maakuntatasolla. Välttämättömäksi tämä tehtävä tulee ELY-keskusten tehtävien ja maankäyttö- ja rakennuslain muutosten myötä. Näitä instansseja koskevat muutokset herättävät kysymyksiä kulttuuriympäristön asemasta ja niiden hallinnon järjestämisestä tulevassa maakuntahallinnossa. Uhkana on myös toimintatapojen erilaistuminen entisestään eri puolilla maata. Vastaajien mukaan kulttuuriympäristöjen arvottamisesta tulisi käydä enemmän keskustelua, samoin kuin poliittisten päätösten vaikutuksesta käytännössä ympäristöön. Hallinnollisiin päätöksiin vaikuttaville selvityksille tulisi määritellä entistä tarkemmat laadulliset ja määrälliset ehdot.

Useassa vastauksessa nousee esille se, että kulttuuriympäristöala tarvitsisi enemmän yhteiskunnallista arvostusta osakseen, minkä esille nostamisella tutkijoilla on oma vastuunsa, kuten eräs vastaaja asian muotoilee. Yliopistoista puuttuvat vielä monitieteisyyttä arvostavat opetus- ja tutkimustehtävät ja tutkimuksen kytkeminen digitaalisuuteen on vielä alkutekijöissään. Mikäli kulttuuriympäristötutkimuksen merkitystä arvostettaisiin enemmän esim. kunnallishallinnossa, voitaisiin kunnallishallinnon rahoittamana kehittää sovelluksia kulttuuriympäristön esille tuomiseen yhdessä kuntien IT-hallinnon kanssa. Toisaalta perinnemaisemien ja yleisesti kulttuuriympäristöjen tuottamista hyödyistä ja palveluista tarvittaisiin vielä lisäselvityksiä ja -tutkimusta.

Kulttuuriympäristöalan asiantuntijoilta edellytetään käytännön työssä yleisötyötä sekä erilaisten asiakasryhmien asioiden hoitamista. Vaadittu pohjakoulutus ei kuitenkaan tällä hetkellä anna eväitä tähän, mutta vuorovaikutuskoulutuksella voitaisiin vaikuttaa tilanteeseen. Alan keskinäistä tiedonvaihtoa ja aitoa monitieteisyyttä kaivataan niin ikään useassa vastauksessa. Yhteistyötä tulisi tehdä enemmän tieteenalojen raja-aitojen ylitse yhdistämällä samassa tutkimushankkeessa esimerkiksi taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen näkökulma. Erään vastaajan sanoin lisätyn todellisuuden kokemista kulttuuriympäristön yhteydessä voidaan tutkia lisää ja dokumentoida.

Tutkimuksellisia katvealueita löytyy esimerkiksi hautamuistomerkkien ja nuorempien kulttuuriympäristöjen, uusien soveltavien ja kustannustehokkaiden ympäristöhoitomenetelmien sekä maisemien tutkimuksen saralta. Muutama vastaaja nostaa esille perinnebiotoopit: ne vähenevät jatkuvasti, mutta aihepiiriä ei tutkita läheskään tarpeeksi ottaen huomioon sen merkityksellisyyden Suomen biologiselle ja kulttuuriselle monimuotoisuudelle. Esimerkiksi perinnebiotoopeilla elävistä hyönteisistä tiedetään vähän, samoin kuin kulttuurimaiseman ja sitä hyödyntävien laiduneläinten välisestä suhteesta.

Ylipäättensä tutkimusta kaivataan alalle lisää useassa vastauksessa. Osa toimialaan erikoistuneista tutkijoista ja organisaatioista ovat joko jääneet eläkkeelle tai heidän/niiden toiminta-alat ovat kapeutuneet aikaisemmasta. Kulttuurin ja luovien alojen tutkimusta on vaikea verrata tai mitata keskenään, ja toisaalta koetaan, ettei niiden vertailumahdollisuuksia halutakaan tutkia.

2.2. Asiantuntijahaastattelut ja -kysely

Asiantuntijahaastattelut suoritettiin viikkojen 39 ja 40 aikana. Verkkokyselyn lopussa oli ilmoitus mahdollisuudesta antaa yhteystietonsa projektisuunnittelijalle asiantuntijahaastatteluun kutsumista varten. Yhteystietonsa antoi kahdeksan henkilöä, joista neljä haastateltiin ja yhdelle lähetettiin haastattelukysymykset verkkokyselyn muodossa. Viikoilla 41 ja 43 haastateltiin vielä kaksi asiantuntijaa. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina yksilöhaastatteluina sekä verkkokyselynä, mikäli asiantuntija ei päässyt haastateltavaksi.

Haastatteluun osallistujat tekivät tutkimusta maantieteen, kasvatustieteen, kasvibiologian, ekologian, kansatieteen, museologian, maakuntahallinnon, arkeologian, maisema-arkkitehtuurin ja maisemantutkimuksen alalla. Erään asiantuntijan työkuva ei sisältänyt lainkaan tutkimustyötä, vaikka työnimike on tutkija. Vastaajat olivat työskennelleet tutkimuksen parissa vuodesta kolmeen kymmeneen vuoteen. Haastateltavien koulutuspolkuja luonnehti monialaisuus. Jo perustutkintovaiheessa useat jatko-opiskelijoiksi päätyneet haastateltavat olivat valinneet sivuaineita muistakin tiedekunnista, kuin pääaineen tiedekunnasta. Haastateltavien oppiainevalintoja leimasi myös ennakkoluulottomuus; esimerkiksi museologiaan oli yhdistetty viestinnän opintoja tai historianopintoihin informaatiotutkimusta.

Tutkimusintressien valintaa ohjasi henkilökohtaisen kiinnostuksen lisäksi pyrkimys vaikuttaa esimerkiksi 'kulttuuriympäristö'-sanana käyttöön tai asenteisiin kulttuuriympäristöä kohtaan,

pyrkimys saada oma ala säilymään alan pienuudesta huolimatta, pyrkimys vaikuttaa päätöksentekoon, selvittämään paikallisten käsityksiä kulttuuriympäristöstä ja sen hoidosta tai vaikuttaa suuren yleisön käsityksiin omasta tieteenalasta. Aikaisemman tutkimuksen niukkuus oli usealla jatko-opiskelijalla tutkimusmotivaation taustalla: aihepiiriä ei ole tutkittu tutkijan näkökulmasta käsin aikaisemmin tai se oli muusta syystä huonosti tunnettu. Vastaajat tuottavat tietoa perustasolla kunnille, sekä verkostoyhteistyön että tavoitteellisen kehittämisen perustaksi. Maisemantutkimuksen käsite on laajentunut viime vuosina, kertoo vastaaja, ja urbaanin ympäristön tutkimus on nousemassa entistä voimakkaammin esille.

Rahoituksen hakuun asiantuntijat asennoituivat eri tavoin. Osa piti sitä automaattisesti tutkijanuraan kuuluvana asiana, osa taas koki vaatimuksen ulkomailla oleskelusta estävän perhesyistä tutkimustyötä. Toisaalta ulkomailla oleskelun katsottiin kuuluvan niin ikään tutkijan uraan. Maakunnan kehittämisrahan lopettamisen mainittiin vaikuttaneen suoraan tutkimustoiminnan laajuuteen. Rahoituksen pätkittäisyyden koettiin vievän aikaa itse tutkimustyöltä, jonka etenemisellä tulee kuitenkin perustella lisärahoituksen tarvetta. Lisäksi erään haastateltavan mukaan rahoitusta väitöskirjatyöhön on vaikeaa saada enää neljän vuoden jälkeen. Joissakin tapauksissa tutkimuskysymyksiin ei voida vastata neljän vuoden aikaperspektiivissä, jolloin tutkimusrahoituksen päätyttyä ja jatkorahoituksen viivästyessä pahimmassa tapauksessa tutkimuksen tekoon käytetyt vuodet ovat valuneet hukkaan. Viimeisten vuosikymmenten aikana EU-rahoitus on tullut lisäksi osaksi rahoitusmahdollisuuksia, mutta samaan aikaan rahoituksen saaminen on sattumanvaraistunut, huomauttaa vastaaja. Rahoittajien vaatimukset tutkimustuloksista ja niiden ohjautuvuudesta vaikuttavat myös tutkimuskysymysten asetteluun. Onnistuneen rahoitushakemuksen kannalta monitieteiset tutkimuskysymykset ovat etu. Lisäksi viime vuosien aikana perinnemaisemien tutkimuksen arvostus on hieman kasvanut tutkimusta rahoittavien säätiöiden puolella. Yleisten työllistymismahdollisuuksien katsottiin heikentyneen viimeisten kymmenen vuoden kuluessa työn muuttuessa yhä enemmän projektivetoiseksi. Digitalisoitumisen myötä paikkatietojen ja kartta-aineiston saavutettavuus tutkimusaineistona on parantanut tutkimuksen teon edellytyksiä.

Asiantuntijoita pyydettiin kertomaan kokemuksistaan yhteistyöstä tutkimuslaitosten välillä Suomessa. Pääsääntöisesti tutkimusyhteistyön katsottiin sujuvan hyvin yliopistojen, museolaitoksen ja eri tutkimuslaitosten välillä. Eräs vastaaja kuitenkin koki, että tutkimuslaitosten tekemää työtä ohjaa liiaksi tarve perustella jatkotutkimustarpeet jo edellisen tutkimuksen aikana. Tähän saattaa vaikuttaa edellä mainittu rahoituksen pirstaloituminen. Museotalalla tapahtuvaa yhteistyötä

luonnehdittiin enemmän keskinäiseksi avuntarjoamiseksi ja kokemusten vaihdoksi sekä mahdollisista tutkimuskohteista vihjaamiseksi kuin käytännön yhteistyöksi, jota tehdään enemmän yliopistotasolla. Tutkimuslaitosten lisäksi asiantuntijat ovat tehneet yhteistyötä Tieteellisten seurain valtuuskunnan alla toimivien seurojen kanssa ja näissä seuroissa. Kun tutkijoiden välinen yhteistyö sujuu, sujuu silloin myös verkostoituminen. Vastaajat korostivat oma-aloitteisuutta ja yhteistyön tärkeyttä eri aloilta olevien tutkijoiden kanssa. Verkostoituminen tapahtuu kaikista luontevimmin yhteisten hankkeiden tai seminaarien muodossa. Useat vastaajat korostivat, että yhteistyö tapahtuu nimenomaan ihmisten, ei instituutioiden välillä. Sen takia erilaiset tutkijatapaamiset ovat alalle äärimmäisen tärkeitä ja niitä tulisi entisestään kehittää säännönmukaisemmiksi. Niissä tapauksissa, joissa omaa tutkijaverkostoa ei ole löytynyt tai sitä ei ole muodostunut Suomeen, on vastaavaa tutkimusta tekeviä tahoja tavoitettu ulkomaisista yliopistoista ja tutkimuslaitoksista. Matalan kynnyksen alusta, jonka kautta voisi tavoittaa muita tutkijoita ja saada tietoa näiden tutkimusintresseistä ja aihepiireistä, koettiin tarpeelliseksi.

Useat vastaajat olivat osallistuneet kansainvälisiin konferensseihin tai kirjoittaneet yhteisartikkeleita eri puolilta maailmaa olevien kollegojen kanssa. Vastaajat kokivat saaneensa paremmin rahoitusta yksittäisille konferenssimatkoille kuin itse tutkimukselle. Jos henkilö ei ollut itse osallistunut kansainväliseen toimintaan, joku hänen yksikössään oli toiminut kansainvälisessä kontekstissa. Toisaalta kansainvälisen yhteistyön haasteena koettiin eriävät toimintatavat ja tiedonkeruun yhteismitallisuuden puute. Erään vastaajan ohjaaja oli ulkomaisesta yliopistosta, mikä oli tarjonnut vastaajalle mahdollisuuden oleskella kyseisessä yliopistossa tekemässä tutkimusta. Kulttuuriympäristön ja maisemantutkimuksen aiheet ovat usein paikallisia, jolloin itse tutkimuskohde sijaitsee Suomessa. Näissäkin tilanteissa ulkomailla oleskelusta koettiin olleen hyötyä silloin, kun siihen osasi valmistautua kaikilta osin tutkimustyötä hyödyntäen.

Vastaajista kaksi ei ollut julkaissut tutkimusta kotimaisissa tai ulkomaisissa julkaisuissa. Pääsääntöisesti vastaajat kertoivat julkaisevansa tieteellisiä artikkeleita kansainvälisissä julkaisuissa, kun taas suomenkielellä tehdyt julkaisut olivat enemmän yleistieteellisiä luonteeltaan. Kotimaisiin tutkimusjulkaisuihin oli helpompi ottaa yhteyttä teemanumeroista tiedustellessa tai muissa erityisissä kysymyksissä kuin kansainvälisiin julkaisuihin. Suomenkieliset yleistieteelliset julkaisut nähtiin osana tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Toisaalta etenkin akateemisessa kontekstissa näitä julkaisuja ei huomioida samalla tavalla kuin kansainvälisiä julkaisuja. Näin ollen yleistieteelliset julkaisut jäävät merkittävydestään huolimatta

omalla vapaa-ajalla tehtäviksi. Eräs vastaajista piti tutkimusblogia, jonka kautta hän pystyi kertomaan työstään. Palautetta blogista tuli aluksi lähinnä suullisesti, mutta tutkimustulosten esittelyn myötä blogin lukijakunta laajeni ja palautetta alkoi tulla myös kirjallisesti.

Lopuksi vastaajia pyydettiin arvioimaan soveltavan ja perustutkimuksen suhdetta omassa työssään. Puhtaasti perustutkimuksen parissa vastasi työskentelevänsä kolme vastaajaa. Eräs vastaajista tarkensi, ettei soveltavaan tutkimukseen perehtymiseen riitä työaika. Muut vastaajat kertoivat tekevänsä soveltavaa tutkimusta tai yhdistelevänsä soveltavaa ja perustutkimusta.

Kulttuuriympäristöala koettiin niin uudeksi tutkimusalueeksi, että sen parissa tehtävä tutkimus oli joka tapauksessa perustutkimuksen päälle rakentuvaa soveltavaa tutkimusta. Mikäli ohjaajat olivat eri tieteenaloilta, joutui jatko-opiskelija tekemään etenkin aluksi paljon töitä saadakseen oman äänensä kuuluviin ja näkökulmansa muodostettua. Monitieteisyyden vaatimuksesta johtuen koettiin, että yksittäinen tutkija joutuu tekemään hyvin paljon itsenäisesti ja perehtymään eri tieteenaloihin oma-aloitteisesti. Ohjaaja ei välttämättä kyennyt tarjoamaan substanssiohjausta, sillä hän ei välttämättä ollut minkään tieteenalan asiantuntija, joiden parissa kulttuuriympäristöstä tutkimusta tekevä tutkija teki töitä.

2.3. Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus suoritettiin tekemällä asiasanahakuja Melinda-tietokantaan, joka sisältää yliopistokirjastojen, useimpien yhteiskirjastojen ja OKM:n alaisten ammattikorkeakoulukirjastojen, Eduskunnan kirjaston, Varastokirjaston ja Tilastokirjaston sisältyvän aineiston metatiedot. Melinda valikoitui tietokanta-alustaksi kattavuutensa johdosta, esim. vuoden 2016 alussa tietokanta sisälsi noin yhdeksän miljoonaa tietuetta.¹⁰ Asiasanat poimittiin Yleisestä suomalaisesta asiasanastosta (YSA)¹¹. Käytetyt asiasanat olivat aluemaantiede, arkkitehtuuri-historia, asutushistoria, ihmismaantiede, kaupunkimaantiede, kulttuurimaisema, kulttuuriympäristö, maisema-arkkitehtuuri, maisemahistoria, maisemantutkimus ja ympäristöpsykologia. Asiasanat valittiin niin, että niiden kautta löytyisi mahdollisimman tyhjentävästi kirjallisuutta kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksesta. Haku rajoitettiin vuosiin 2006-2016. Hakutavasta johtuen kirjallisuuskatsauksen ulkopuolelle on väistämättä jäänyt aineistoa, joka sisältönsä puolesta sijoittuu kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen alle. Tämän lisäksi ohjausryhmän jäsenet osallistuivat

¹⁰ http://melinda.kansalliskirjasto.fi/F/4CYXJ2DBNKN7CFCBFJQY3TRYQXIAJB87UM36AL6B5F7TUQK85E-08815?func=file&file_name=ohje.htm.

¹¹ <http://finto.fi/ysa/fi/>

julkaisuluettelon täydentämiseen. Aikarajauksesta johtuen katsauksessa on käyty läpi väitöskirjat sekä selvitykset ja raportit.

Liitteenä oleva julkaisuluettelo jakaantuu seuraavasti: väitöskirjat ja lisenssiaatintyöt; muu yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tehty tutkimus; selvitykset, arvioinnit ja kehittämishankkeet, yleistieteelliset julkaisut, näyttelyjulkaisut ja esimerkkejä sarjoista. Otsikon 'Muu yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tehty tutkimus sekä vastaavia julkaisuja' alle koottiin julkaisuja, jotka ovat ensisijaisesti alan tutkimushankkeiden tai muun varsinaisen tutkimustoiminnan tuottamia julkaisuja. Aikarajauksen vuoksi tähän ryhmään ei valitettavasti ehditty perehtyä syvällisesti.

Yliopistojen ja tutkimuslaitosten tutkimushankkeissa tehty kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimus näkyy kirjallisuusluettelossa monella tavalla. Osan yhteydessä on tuotettu jatko-opinnäytteitä, osan tulokset on julkaistu muina tutkimusjulkaisuin tai yhä enemmän tieteellisinä artikkeleina, jotka eivät tule esiin kirjallisuuskatsauksessa.

Kirjallisuusluettelon kohdissa "Muu yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tehty tutkimus sekä vastaavia julkaisuja" ja "Yleistieteelliset julkaisut" näkyy muutamia esimerkkejä monografiamaaisista tutkimusjulkaisuista, jotka perustuvat joko tutkimushankkeisiin tai muuhun tutkimusyhteistyöhön. Kulttuuriympäristö- ja maisemateemoja on niiden perusteella käsitelty useilla tutkimusaloilla arkeologiasta, arkkitehtuurihistoriasta ja historiasta ympäristöoikeuteen, yhdyskuntasuunnitteluun ja maisemantutkimukseen. Tutkimushankkeiden kautta esiinnousseita teemoja ovat mm. kestävä yhdyskuntarakenne (Staffans, Kyttä & Merikoski 2008), kulttuuriympäristö ja ilmastonmuutos (Puolamäki 2014, lähiöt elettyinä ympäristöinä (Saarikangas 2006; Häyrynen ja muut 2010 & 2015) sekä maaseutumaisen muutos (Soini ja muut 2008). Muut kuin hankkeisiin liittyneet monografiat on usein tuotettu tieteellisten konferenssien yhteydessä tai juhlaKirjoina (Ahonen ja muut 2010).

Yleistieteellisistäkin julkaisuista löytyy kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen tutkimushankkeiden tai tutkimustoimeksiantojen satoa. Sellaisia ovat esimerkiksi Suomen Akatemian *Transboundary Landscapes* -hankkeen pohjalta tuotettu Takaisin Karjalaan (Fingerroos & Häyrynen 2012), pohjoismaiseen *Nordscapes* -hankkeeseen perustunut Nordic Landscapes (Jones & Olwig 2008), Tapio Salmisen Vantaan ja Helsingin pitäjän keskiaika (2015) sekä Hille Koskelan pelon maisemia käsitellyt Pelkokerroin (2008). Osa taas perustuu muuten kuin tutkimushankkeissa tehtyyn tutkimustyöhön maisemasta ja kulttuuriympäristöstä, kuten Jauhiaisen ja Niemenmaan

oppikirjatyypinen Alueellinen suunnittelu (2008), Knuutilan, Laaksosen ja Piekan toimittama paikkaa kulttuurisesti lähestyvä Paikka – eletty, kuviteltu, kerrottu (2006), rakennussuojelua myös tutkimuksellisesti hahmottava Suomen ICOMOSin juhlakirja Rakennussuojelu ajassa (Kovanen ja muut 2014) tai taiteilijan toiminnan ja maiseman suhdetta pohtiva Ville Lukkarisen Piirtäjän maisema (2015). Yksittäisten kohteiden ympärille on myös rakentunut tutkimuskeskusteluja, kuten viimeksi Nykäsen ja Valkeapään toimittama Kilpisjärven poliittinen luonto (2016).

Pelkästään monografioiden perusteella voi todeta, että maisemaa ja kulttuuriympäristöä koskevaa tutkimusta on rahoitettu monipuolisesti joskin vaihtelevasti. Suomen Akatemian tukemien tutkimushankkeiden lisäksi löytyy säätiöiden rahoittamaa ja tilaustutkimusta. Monografiat ovat perinteisesti ihmis- ja etenkin humanististen tieteiden suosima julkaisutyyppi, mikä näkyy myös tarkastelun piiriin osuneiden teosten tausta-aloista. Niitä ovat yllä mainittujen lisäksi myös Suomen historia, taidehistoria, kulttuurien tutkimus sekä kulttuurimaantiede. Esimerkiksi maantieteellisessä, aluetieteellisessä ja luonnonvaratutkimuksessa painottuva artikkelijulkaiseminen tulee tässä heikommin näkyviin.

Kirjallisuuskatsausta varten käytiin läpi 93 vuosien 2006–2016 välillä ilmestynyttä väitöskirjaa ja liseniaatintyötä. Väitöskirjat ja liseniaatintyöt haettiin Melinda-tietokannasta ja laitosten sivuilta asiasanahakujen sekä lajityypin perusteella. Aineistoanalyysin perusteella väitöskirja- ja liseniaatitutkimuksesta nousee esille useita eri teemoja, joita yhdistää muun muassa kiinnostus kulttuuriympäristön ja maiseman muutokseen sekä ihmisen asemaan osana kulttuuriympäristöä ja maisemaa. Omalta osaltaan väitöskirjakatsaus vahvistaa käsitystä kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen monitieteisyydestä. Väitöskirja-aineisto sisältää rakentamiseen, arkkitehtuuriin ja näiden historiaan painottuvaa tutkimusta sekä asumisen ja tilan kokemiseen ja käyttöön painottuvaa laajaa maisema- tai ympäristötutkimusta. Arkkitehtuuri, kaupunkisuunnittelu, julkinen taide ja kaupunkitilat ovat näkyviä teemoja, samoin kuin maaseuduntutkimus ja maisemakuvastotutkimus. Väitöskirjoihin on tutustuttu pääasiassa tiivistelmien perusteella. Väitöskirjojen ja liseniaatintöiden kokoviitteet ja mahdolliset hyperlinkit on koottu julkaisuluetteloon.

Väitöskirjoissa tarkastellaan kulttuuriympäristön asemaa ja sille annettua merkitystä kaavoituksessa ja julkishallinnossa. Tutkimusteemana kulttuuriympäristön ja -maiseman suojelua sekä maankäytön suunnittelua hallinnollisena kontekstina ovat tutkineet useat väitöskirjantekijät. Teoreettista tutkimusnäkökulmaa edustaa Enqvist (2016), joka on tutkinut tekstiaineiston perusteella tapoja,

joilla kulttuuriperintöön liittyvistä käsitteistä puhutaan ja kirjoitetaan 2010-luvun Suomessa. Hänen analyysinsä mukaan ”suomalaista perintödiskurssia hallitsevat virkamiehet ja asiantuntijat, samalla kun muut yhteiskunnan jäsenet suljetaan ulos virallisen kulttuuriperinnön määrittelystä”.

Kulttuuriperintökäsitystä tulisi kuitenkin demokratisoida niin, että kaikki kansalaiset voisivat tunnistaa sen. Edelman (2007) on väitöskirjassaan arvioinut strategioita, joilla kaupungit ja kiinteistökehittäjät edistävät intressejään hankekehityksissään ja kaupunkisuunnittelussa. Hän käsittelee väitöstyössään uudenlaisen lähestymistavan rakennetun ympäristön tuotantoon, Urban Design Managementin, jota voitaneen hyödyntää kulttuuriympäristöintressien tukemisessa.

Maankäyttötieteistä väitellyt Kahila-Tani (2016) on tutkinut paikkatietopohjaisten (PehmoGIS- ja PPGIS- menetelmät) työkalujen mahdollisuuksia tukea osallistuvaa kaupunkisuunnittelua, erityisesti vahvistamaan kattavan ja monipuolisen vuorovaikutuksen toteutumista suunnitteluprosessin eri vaiheissa. Täydennysrakentamista rakennussuojelun näkökulmasta on tutkinut Koponen (2006). Hän on selvittänyt miten moderni arkkitehtuuri voi ottaa huomioon ympäröivän historiallisen kulttuuriympäristön. Asemakaavoituksella voidaan vaikuttaa siihen, miten paikalliset, valtakunnallisesti toisistaan eriävät, kulttuuriympäristöt voidaan ottaa huomioon täydennysrakentamisessa. Rakennussuojelua on tarkastellut väitöstyössään Tynkkynen (2007) aiheenaan keskustorin asema vanhan pikkukaupungin kehityksen osana. Hänen väitöstyönsä tuloksena on ajankohtaisen keskustelun avulla kehitetty tutkimusmalli, joka ”soveltuu erityisesti vanhojen ja keskeisten julkisten kaupunkitilojen arviointiin ja kehittämiseen”. Tutkimusmallin mukaan voidaan kuvata tilan rakennetut ominaisuudet ja käyttö sekä niihin sisältyvät symboliset piirteet. Tynkkynen on tarkastellut aihetta kolmen tarkastelunäkökulman eli ”rakennussuojelun ja täydennysrakentamisen, viihtyisyyden ja toimivuuden sekä imagon ja maineen kannalta”.

Puustinen (2006) on tutkinut teemahaastattelujen kautta kaavoittajien professiota ja heidän näkemyksiään asiantuntijuudesta, tiedosta suunnittelussa sekä kaavoittajien itseymmärryksen kehittämistä. Hän on selvittänyt myös profession ”reagointia siihen kohdistuviin muutospaineesiin yhdyskuntasuunnittelun niin kutsutun kommunikatiivisen käänteen myötä”. Kommunikatiivinen käänne ”korostaa suunnittelun arvoladattua ja poliittista luonnetta sekä kansalaisten mahdollisuutta osallistua oman elinympäristönsä suunnitteluun”. Rönkkö (2012) on tutkinut, miten suunnittelun tausta-aineistona toimivat maaseudun kulttuuriympäristöselvitykset ja niiden sisältämä tieto voitaisiin jäsentää palvelemaan paremmin suunnittelua. Hänen havaitsemansa haasteet liittyvät pääasiallisesti ”selvitystiedon laajuuteen ja kuormittavuuteen, sektoroitumiseen ja asiantuntijanäkökulman korostumiseen”. Nämä haasteet johtuvat ”selkeitten toimintamallien

puutteesta, osin sektorisuunnittelun vahvasta taustavaikutuksesta sekä rationalistis-komprehensiivisesta perinteestä tietenteoriassa”. Kaavoitusta ja julkishallintoa käsittelevistä väitöskirjoista voidaan havaita pyrkimystä kaavoitustyön ja kulttuuriympäristön tuomista lähemmäs kansalaisia ja heidän osallistamista osaksi suunnitteluprosessia. Tämä prosessi lähtee liikkeelle käsitetasolta ja siihen vaikuttavat esimerkiksi kaavoittajien omat asenteet kommunikatiivisesta työskentelyotteesta.

Dumistrescu (2016) on tutkinut väitöskirjassaan historiallisia puukaupunkeja kohtaavia muutoksia esimerkkitapauksenaan Rauman vanhakaupunki Unescon maailmanperintökohteena ja osana Suomen historiallisia kaupunkitiloja. Dumistrescu on koonnut viisi erilaista tapaa suhtautua vanhoihin puukaupunkeihin: koskemattomuus, konservointi, kehitys, suojeleminen ja hävittäminen tai uudelleenrakennus. Arkkitehtuurin alalta väitellyt El Harouny (2008) on myös tutkinut historiallisia puukaupunkeja, vanhaa Porvoota ja vanhaa Raahea. Hän on tutkinut historiallisia puukaupunkeja nykyihmisen elinympäristönä suhteessa rakennusviranomaisten asettamiin tavoitteisiin. Hänen tutkimuksessaan painottuu historiallisen asuinympäristön muotoutuminen ja elämäntilanteisiin vastaava joustavuus, jota kaupunkien nykyasukkaat arvostavat. Tämä seikka tulee ottaa huomioon rakennetun ympäristön holistisessa suojelemissa. Huovisen (2009) väitöskirjan ensimmäinen osa edustaa arkkitehtuurin historiaa. Hän on tutkinut eteläitalialaista kaupunkia ja sen kokemia muutoksia historian eri vaiheissa. Toinen osa, kolmas ja neljäs osa käsittelevät kaupunkitilassa toteutuvia sosiaalisen elämän pelisääntöjä. sekä kaupunkitilassa toteutuvia sosiaalisen elämän pelisääntöjä. Samankaltaisesti kuin aiemmin esitellyissä väitöstyöissä, myös Huovinen tarkastelee sitä, miten historiallisen kaupungin nykyasukkaat reagoivat ja elävät historiallisen kaupungin puitteissa.

Kaupunkien historiallista muutosta on tutkittu useammassa väitöskirjassa. Seppänen (2012) on tutkinut laajasti Turun kaupungin perustamista, kasvua, hävitystä ja uudelleenrakentamista arkeologisen lähdeaineiston perusteella. Hän on tarkastellut sitä, miten kaupunki rakentui Aurajoen yhteyteen ja mitkä tekijät vaikuttivat kaupungin ensiaskeliin. Ensimmäisessä maisema-arkkitehtuurin tieteenalaa edustavassa väitöskirjassa Hautamäki (2016) on tutkinut kartanoiden ja kaupungin kohtaamista ja sitä, miten kartanot ovat vaikuttaneet kaupunkirakenteeseen ja miten kaupungistumisen kehitystä on suunnittelun ja suojeleminen keinoin ohjattu. Kartanoiden ominaispiirteet ovat joko hävinneet, säilyneet tai kaupunkimaistuneet ja sitä kautta muuttuneet luonteeltaan. Donner (2015) siirtää tutkijan katseen kaupunkitilan muutoksesta yksityisessä tilassa tapahtuneisiin muutoksiin. Hän on tarkastellut kotipuutarhan muodostumista ja sitä, miten puutarha

”ilmiönä näyttäyty modernisaation virrassa yhtenä kansakunnan rakentamisen tapana”. Donner lähestyy aihetta Jenny Elfvingin ja Aino Sibeliuksen puutarhoissa, kodissa ja kodin ulkopuolella tapahtuneen toiminnan kautta. Aikakauden valistuksen mukaan oman kodin rakentaminen ja oman puutarhan viljeleminen oli osa kansakunnan rakentamista.

Taidehistorian alaa edustavassa väitöskirjassaan Heininen-Blomstedt (2013) on tutkinut täydennysrakentamista ja asuinympäristöön liitettyjä merkityksiä muuttuvassa. Hän lähestyy aihettaan fenomenologis-hermeneuttisesti elettyinä tilana ja suunnittelupoliittisena asiana. Suunnittelupolitiikan kannalta Heininen-Blomstedt selvittää ”mitä piirteitä paikan luonteen, vetovoiman ja historiallisen kertovuuden säilymiseksi on tärkeää vaalia täydennysrakentamisessa”. Lapin pienkylien estetiikkaa arjen estetiikasta ja kasvatustieteestä lähtökohdin tutkinut Rautio (2010) esittää, että ”pienkylien asuttavuus tulisi turvata sellaisille, jotka haluavat asua kylissä”. Hän on tarkastellut kyliä asuinympäristönä kauneuden kokemisen lähtökohdista: arjen kauneus kiinnittyy elämässä merkityksellisiin suhteisiin. Ratvio (2012) on myös tutkinut asuinympäristön vaikutusta urbaanissa ympäristössä ja sen reunoilla. Hän on tutkinut asumisen valintoja ja arkiliikkumista Helsingin seudun reunojen uusilla pientaloalueilla ja kantakaupungissa asuvilla elämäntyylistä käsin. Tässä tutkimuksessa on saatu tietoa siitä, miten rakennettu ympäristö vaikuttaa asukkaisiin ja heidän valintoihinsa.

Urbaani ympäristö voi myös jakaa ihmisiä eri yhteisöihin. Kaakinen (2011) on tutkinut katukaupustelijoita ja julkista tilaa kahdessa latinalaisamerikkalaisessa kaupungissa. Urbaanin julkisen tilan käyttömahdollisuuksiin eri väestöryhmissä voidaan kuitenkin vaikuttaa suunnittelulla ja tilojen hallinnalla (Galanakis 2008). Yleisen historiaan alaan kuuluvassa väitöskirjassaan Hannikainen (2014) on tutkinut urbaania maisemaa Lontoon julkisten viheralueiden kehittymisenä ja kehitykseen vaikuttaneiden motiivien väitöstutkimuksellaan. Viheralueiden kehittymiseen vaikutti voimakkaasti 1900-luvulla niiden urheilukenttien tarve. Lopulta viheralueiden kehitys oli 1990-luvun lopulla Lontoossa tienhaarassa, sillä ”niiden rakentamiselle ei ollut enää selkeää perustetta ja niiden kunnostus ja ylläpito oli riippuvainen haettavasta ulkopuolisesti rahoituksesta”. Taidehistorian oppiaineesta väitellyt Pirvola (2016) on tarkastellut kolmen Helsingissä sijaitsevan voimalaitoksen vaikutusta Helsingin kaupunkisuunnitteluun ja -rakentamiseen, kaupunkikuvaan sekä ympäristöestetiikkaan. Kaupungin kehittyessä ja laajentuessa voimalaitos edustaa pysyvyyttä rakentuvan alueen sisällä infrastruktuurinsa ja usein suuren kokonsa vuoksi. Taipale (2009) on väitöskirjassaan tarkastellut kaupunkimaisemaa ja kaupunkitilan yksityistämistä talouden globalisaation vaikutuksesta. Hän on tarkastellut sitä, miten 1980-luvulta alkanut talouden

globalisaatio on vaikuttanut julkisen tilan kaupallistumiseen ja tullut siihen näkemykseen, ”ettei talouden globalisaation vaikutuksia paikallistasolla vielä ymmärretä koko laajuudessaan”.

Julkinen taide kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen tutkimuskohteena nousee esille useassa väitöskirjassa. Julkisen taiteen tuotantoa toisen maailmansodan jälkeen Suomessa on tutkinut Ruohonen (2013) taidehistorian alan väitöskirjassa. Hänen tutkimuksensa kietoutuu osaksi sosiologista sekä poliittisen ja taloushistorian tutkimusta. Tutkimustulosten mukaan julkinen taide sotien jälkeen on väline uutta identiteettiä etsivälle kansakunnalle. Kornamo (2014) on tutkinut sotamuistomerkkejä ja niihin liitettyjä ilmaisutapoja koko Suomen alueelta. Hänen tutkimuksensa perusteella sotamuistomerkit esittävät ja todentavat sotaan liitettyjä mielikuvia.

Sotamuistomerkeillä ei ole käsitelty vain voittamiseen liittyviä tunnetiloja, vaan myös häviöön liittyviä. Berg (2014) on tutkinut, miten osallistavia menetelmiä voidaan hyödyntää julkisen taiteen tuottamisessa. Isohanni (2006) on tutkinut Arabianrannan julkista taidetta ja sitä, miten asukkaiden arkiympäristöön syntyy taidetta jo osana rakennusprosessia. Anttila (2008) taas on tutkinut arkkitehtuurin alan väitöskirjassaan sitä, miten julkisen taiteen avulla ollaan voitu muuttaa maalaiskirkonkylä taidekaupungiksi ja millaisia vaikutuksia tällä on ollut muun muassa alueen imagoon. Taiteilijoiden ja kaupunkisuunnittelun välistä suhdetta Turussa ja Savossa tutkinut Uimonen (2010) on havainnut, että taiteilijat ovat usein osa yksittäisiä rakennusprojekteja, mutta harvoin osana laajempaa suunnittelukokonaisuutta. Hän on selvittänyt millaista taidetta ja millaista suunnittelua on yhdistetty taiteilijoiden ja kaupunkisuunnittelijoiden yhteisprojekteissa. Jopa yksittäiset asiantuntijat voivat nousta avainasemaan ympäristö- ja taidehallinnossa yhteisten projektien myötä. Julkista taidetta käsittelevissä väitöskirjoissa esille nousee julkisen taiteen merkitys osana alueen ja sen asukkaiden identiteettiä, mutta myös ne reunaehdot, joiden puitteissa julkista taidetta tuotetaan.

Yksittäisiin arkkitehteihin ja heidän töihinsä kohdistunut kiinnostus nousee esille arkkitehtuurin historiaa ja teoriaa käsittelevissä väitöskirjoissa. Eliel Saarista lähestytään kaupunkisuunnittelun näkökulmasta luomalla hänen suunnittelun prosessistaan, suunnitelmistaan ja niiden taustalla olevista ajatuksista kokonaisuutta hahmottava narratiivinen kuvaus (Chudoba 2011). Hänen poikansa, Eero Saarisen, suunnittelema lentokenttiä osana arkkitehtuurin historiaa tarkastelee Santala (2015). Heikinheimo (2016) tarkastelee Alvar Aallon Paimion parantolaa arkkitehtuurin ja teknologian välisestä suhteesta käsin. Aallon tapaa käyttää valoa taas on tutkinut Norvasuo (2009). Lahti (2006) on keskittynyt tutkimuksessaan arkkitehti Ervinin kaupunkisuunnitteluun

pääkaupunkiseudulla 1940–1960-luvuilla ja Wager (2009) tutki arkkitehti Bertel Liljeqvistin töiden kautta yhteiskunnan ja siihen kuuluvien rakenteiden vaikutusta arkkitehtuurin käyttöön.

Arkkitehtuurin teoriaan kuuluvat uudenaikaiset ajatukset kaupunkisuunnittelun ja arkkitehtuurin sulautumisesta osaksi globaaleja verkostoja (Delalex 2006). Vartola (2014) on tutkinut postmoderni-ilmiön tulkintaa arkkitehtuurin alalla Suomessa. Tutkimuskysymystensä (miten postmodernismi ymmärrettiin suomalaisessa arkkitehtuurikeskustelussa, miten postmodernismiin Suomessa suhtauduttiin, ja millaisia vaikutuksia postmoderneilla teemoilla oli suomalaisen arkkitehtuurin ihanteisiin) kautta Vartola havaitsi, että ”postmodernismin aatteelliset uudistukset hyväksyttiin ja postmodernin arkkitehtuuriteorian argumentteja käytettiin puolustamaan 1990-luvun alussa kehittyntä uutta modernismikäsitystä”.

Arkkitehtuuriin vaikuttaneet käsitykset ja teorit ovat kiinteänä osana sairaala-arkkitehtuuria, jota Henttonen (2009) on taidehistorian väitöskirjassaan tutkinut osana modernisaatioprosessia arkkitehtonisena, lääketieteellisenä ja yhteiskunnallisena suunnittelukohteena. Hän on tarkastellut erityisesti naisille ja lapsille suunniteltuja terveydenhoitolaitoksia ja huomannut, että moderni sairaalasuunnittelu ”painottui eri alojen asiantuntijoiden yhteistyöhön ja verkottumiseen”. Sairaalarakennuksia on tutkinut myös Kjisik (2009), joka tarkasteli niitä ympäröivän yhteiskunnan elämänlaadun ja inhimillisen kehityksen indikaattoreina. Hänen tavoitteenaan on löytää konseptuaalisia työkaluja, jotka voivat parantaa suunnitteluun liittyviä prosesseja.

Ripatti (2011) edustaa linnojen tutkimusta väitöskirja-aineistossa. Hän on tutkinut Viipurin ja Turun linnojen kunnostushankkeita ja toteutumattomia restaurointisuunnitelmia 1800-luvun lopussa. Aarnipuu (2008) taas on tarkastellut Turun linnaa kerrottuna tilana, ja sitä, miten yleisötyössä kulttuuriympäristöä sanallisesta ja tarinallistetaan. Toivanen (2007) taas on tutkinut Konstantinopolin kirkkoarkkitehtuurin vaikutusta valtakunnan provinseissa vuosina 843–1204. Rakennetun ympäristön mallinnuksilla voidaan luoda esimerkiksi 3D-malleja vanhoista kaupungeista ja digitaalisten mallien avulla luoda entistä parempia teoreettisia työkaluja (Launis 2006). Digitalisaatiota osana arkeologian ja kulttuuriperinnön säilyttämisessä on tutkinut Oikarinen (2015). Hän on vertaillut globaalia ja Suomen arkeologian digitalisoitumisen ominaispiirteitä ja havainnoinut, että ”kansainvälisesti arkeologiassa todennetut kehittämiskohteet eivät ole olleet juuri esillä Suomessa”.

Maaseudun kulttuuriympäristön muutosta tutkitaan väitöskirjoissa eri näkökulmista. Aarrevaara (2009) on tutkinut arkkitehtuurin väitöskirjassaan arkkitehtien asemaa ja osuutta maaseudun suunnittelussa ja vernakulaarin arkkitehtuurin ammattimaistumista. Haastatellut ovat kuvanneet maaseudulla toimivan arkkitehdin työtä hyvin erilaiseksi kuin kaupungeissa työskentelevien, etenkin pääkaupunkiseudulla työskentelevien arkkitehtien työtä. Aarrevaaran väitöskirja pyrkii vastaamaan kysymykseen miten suomalainen maaseudun kulttuuriympäristö on muuttunut 1900-luvulla suunnitteluprofession näkökulmasta. Mäkinien (2012) arkkitehtuurin alan väitöskirjassa on havainnointu pohjoispohjanmaalaisten maaseutukirkonkylien kulttuuriympäristölle ominaisia piirteitä ja kulttuuriympäristössä tapahtuneita muutoksia. Havaittuja kulttuuriympäristön kehityksessä näkyviä ja toisistaan poikkeavia ajanjaksoja ovat hänen tutkimustuloksensa perusteella ”kiinteän asutuksen aika, kirkonkylien synnyn ja kasvun aika, jälleenrakennuskausi ja aika ennen ensimmäisten rakennuskaavojen laatimista, kirkonkylien voimakkaan kasvun aika rakennuskaavojen laatimisen jälkeen sekä kirkonkylien eriarvoistumisen aika”. Maaseudun muutos kytkeytyy myös Pitkäsen (2011) tutkimukseen, jossa tarkastellaan suomalaista mökkimaisemaa ja sen alueellisia piirteitä, kulttuurisia merkityksiä ja yksilöiden paikkakokemusta. Maaseudun muutos on vaikuttanut voimakkaasti mökkeilyn muutoksiin kun mökkien uudisrakentaminen on keskittynyt erityisesti matkailukeskusten lähiympäristöön. Pitkäsen väitöstutkimuksen tulosten mukaan ”mökkeilyyn liitetään etenkin käsitykset maiseman suomalaisuudesta, luonnonmukaisuudesta, maaseutumaisuudesta ja tasa-arvoisuudesta”.

Asutusmaiseman muutos pitkällä aikavälillä nousee esille useissa arkeologian väitöstutkimuksissa. Tutkimuskohteina on varhaisen rautakauden Kemiönsaari ja sen läpikäymät kulttuuriset ja maisemalliset muutokset (Asplund 2008) ja sosio-ekonominen kehitys Perämeren alueen yhteisöissä, joka on näkynyt myös kulttuuriympäristön muutoksissa (Kuusela 2013). Menneisyyden maisemaa rekonstruoidaan esimerkiksi neoliittisen kauden asutus- ja elinkeinomallilla, jossa näkyy erilaisten toimeentuloressurssien hyväksikäyttö (Bērziņš 2008) tai tuotetaan uutta tietoa Amazonialla olevista maarakennemuinaisjäänöksistä (Saunaluoma 2013). Vuorinen (2009) on tutkinut Raision Ihalan kylätonttia rautakauden lopulta ja varhaiselta keskiajalta analysoiden kohdettaan sosiaalisen identiteetin ja sen materiaalien ilmenemismuotojen kautta. Uukuniemen Papinniemen yhteisön rakennetta ja muinaisjäänöksiä on tutkinut Laakso (2014). Tuppi (2015) taas on tutkinut esiroomalaisen ajan tieleikkauksia ja niiden merkityksiä poliittisesti ja uskonnollisesti antiikin maailmassa.

Ympäristöhistoriallisissa tutkimuksissa Louekari (2013) on tarkastellut hyötyajattelun vaikutuksia ympäristöön Kokemäenjokilaaksossa Ruotsin suurvalta-aikana. Temaattiselta kannalta Louekari on keskittynyt maatalouteen sekä ympäristön ja luonnonvarojen hyödyntämiseen. Hän on havainnoinut, etteivät talonpojat innostuneet sellaisista osista Ruotsin suurvalta-ajan hyötyajattelua, joka ei hyödyttänyt heitä. Omatoiminen rahvas toteutti itse merkittäviäkin hankkeita ilman kruunun tai paikallisen eliitin tukea. Lähde (2007) on väitellyt Ruotsin suurvalta-ajan vaikutuksista isojaon kautta kyläasutukseen maanmittauksen osastolta. Hänen tapaustutkimuksensa kohteena on Hämeen Lammin pitäjän Lieson kylä. Lähteen tutkimuksen perusteella isojaon myötä kylään muodostui uudisasutuksen vaikutuksesta omantyyppinen torpparilaitos ja laaja sukuyhteys väestön kesken. Maankäyttötieteiden laitokselta väitellyt Ettanen (2014) on tutkinut historiallisten maanjakojen, maareformien sekä nykyisten tehtävien uusjakojen vaikutuksia maisemaan. Hänen tavoitteenaan on ollut kehittää tarkastelun pohjalta maisematyökalu uusjakojen maisemavaikutusten ennakoimiseksi. Pohjatyönä hän teki kulttuurimaiseman historian kartografisen analyysin sekä tarkasteli nykyisen uusjakojen maisemallisia vaikutuksia maisemaan. Hän havaitsikin, että ”uusjaon kohdealueen kylätyypillä on merkitystä, kun arvioidaan uusjaon maisemallisia vaikutuksia”. Peltoalueiden yhtenäistymisen myötä tapahtui maiseman avoimuuden lisääntymistä.

Hännikäinen (2010) on tutkinut maiseman roolia yksilön ja yhteisöjen identiteettien muodostumisessa suomalaisten asuttamassa Kanadan Saskatchewanissa ja arkipäivän maiseman keskeisiä elementtejä. Hännikäinen erottelee viisi kronologista maisemajaksoa. Näitä ovat esimerkiksi juurien maisemallistaminen, jolla osoitettiin syntyperän merkitystä ja unohtamisen maisema, joka sisältää yhteisön tietoisesti unohtamaa historiaa. Myös Semi (2010) on tutkinut sukupolvien ylittäviä paikkakokemuksia ja jaotellut nämä työn sukupolveen, muutoksen sukupolveen ja elämssukupolveen heidän paikkakokemuksiensa perusteella. Kietäväinen (2009) on tutkinut asutustilallisten identiteettiä ja sitä, mitä metsä on merkinnyt muuttuvassa toimintaympäristössä tilallisille sekä miten luonnonolosuhteet ja kulttuurisesti kontekstisidonnaiset arvot vaikuttavat ihmisen toimintaan. Kulttuuriympäristön diskursiivista rakentumista esimerkkinä Lapuan Vanhan Paukun muutosprojekti patruunatehtaasta nykyaikaiseksi kulttuurikeskukseksi tutkii Teräväinen (2006).

Maisemakuvastotutkimuksessa on tutkittu maisemavalokuvan käyttöä suomalaisissa maantieteen julkaisuissa (Linkola 2013). Hänen mukaansa ”maantieteilijöiden tavat esittää Suomen maisema ovat olleet lausumia tietyn yhteiskunnallisen todellisuuden ja tavoitetilan puolesta”. Jokela (2014) on tutkinut matkailukuvaston roolia suomalaisen kansallisen identiteetin rakentumisessa ja sitä,

miten ”matkailun edistämiseksi toteutetut kuvat ovat korostaneet ja häivyttäneet maiseman elementtejä sillä perusteella, kuinka hyvin ne sopivat vallitseviin käsityksiin suomalaisuudesta”. Vallius (2013) on tutkinut maaseutumaisemakuvaston luomia mielikuvia perinteisestä ja pienimuotoisesta maaseutukulttuurista. Zimmerbauer (2008) on tutkinut alueellista imagoa ja identiteettiä aluepuhunnan kautta. Hän on tarkastellut alueiden imagonrakennusta ja havainnoinut, että ”alueiden imagojen kehittäminen on tapahtunut lähinnä taloudellisuusalueellisista intresseistä”.

Alkuperäiskansojen holistisen maisematuntemuksen hyödyntämistä on tutkinut Fagerholm (2012) ja Himberg (2011). Heidän tapaustutkimuksissaan Taita-vuorten ja trooppisen sademetsän alkuperäiskansojen maisematuntemus tulee osaksi maisematutkimusta ja sen hyödyntämistä. Rinne (2006) taas on tutkinut Nicaraguassa alkuperäisasukkaiden ja muiden toimijoiden välisiä diskursseja. Saamelaisten maankäyttöoikeutta ja elinkeinojen ja maankäytön välistä suhdetta on tutkinut Nahkiaisoja (2016), kun taas Äikäs (2011) on tutkinut saamelaisten pyhiä paikkoja ja erityisesti uhripaikkoja arkeologisessa kontekstissa.

Matkailua ja arkkitehtuuria Lapin maakunnassa on tutkinut Hautajärvi (2014) siitä näkökulmasta, miten matkailu ja arkkitehtuuri ovat vaikuttaneet toisiinsa 1800-luvulta nykypäivään ja millainen suhde niillä on ollut maisemaan ja paikalliseen kulttuuriin. Rantala (2011) taas tutkii ”lappilaisen metsän matkailukäyttöön liittyviä kaupallisia luontomatkailun erityispiirteitä ja ulkomaalaisten matkailijoiden kanssa luonnossa toimivien oppaiden käytäntöjä”. Puhakka (2007) on tutkinut kulttuurimaantieteen näkökulmasta luonnonsuojelun ja matkailun välisen vuorovaikutussuhteen määrittymistä Suomessa esimerkkitapauksenaan Kansallispuistot. Ulysal (2015) on väitöskirjassaan tarkastellut Istanbulin kulttuuripääkaupunkivuoden vaikutuksia rakennettuun ympäristöön ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin. Järviluoma (2006) on yhdistänyt luontoteeman ja matkailun: hänen tutkimuksessaan luonnon vetovoimatekijöiksi paljastui luonnon hiljaisuus, rauha, kauniit maisemat ja luonto itsessään.

Luontosuhde ja luonnon käsitteellistäminen ovat useassa väitöskirjassa tutkimusteemana. Bolotova (2014) on tutkinut Neuvostoliiton luontodiskurssia pohjoiseen perustettujen uusien teollisuuskaupunkien kohdalla. Laurén (2006) on tarkastellut luontoa kulttuurisena kategoriana esimerkkitapauksena suo ja siihen liitetty kulttuurinen luontosuhde. Pienten yhteisöjen luontosuhdetta ja keinoja vaikuttaa (kulttuuri)ympäristöönsä toimeentulon hankinnassa on tutkinut Meriläinen-Hyvärinen (2008) ja pohjoisten yhteisöjen sopeutumista muun muassa asutusmaisemassaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin Numminen (2010). I.K. Inhan

tuotannon avulla erilaisia tapoja merkityksellistää luontoa on tutkinut Lintonen (2011). Passinmäki (2011) on tutkinut poetiikan ja teknologian suhdetta arkkitehtuurissa. Hänen mukaansa ihmisen luontosuhde on muuttunut uudella ajalla teknologiseksi. Estetiikan alaan kuuluvassa väitöskirjassaan Kummala (2016) on tarkastellut kaupunkiluontoa sen itsensä ehdoilla, hybridinä. Kummalan mukaan kaupunkiluontoa tulee tarkastella käsitteellisesti ja konkreettisten ilmenemismuotojensa osalta ihmisen luomana ja luonnollisen yhdistelmänä. Louekarin (2006) väitöstutkimus yhdistää luontosuhteen ja arkkitehtuurin väitöskirjassaan. Hän on luonnehtinut tutkimuksessaan metsän tilallista ja fyysistä rakennetta arkkitehtuurin näkökulmasta.

Suomalainen luonto valjastettiin kansanvalistuksellisessa kirjallisuudessa suomalaisuuden rakentajaksi ja teollisuuden voimaksi sekä raaka-aineen lähteeksi, kertoo Päivärinne (2010) väitöstutkimuksessaan. Luonnon kulttuuriset ainekset tulisi ottaa osaksi lapsille suunnattua ympäristökasvatusta esteettisten, eettisten, luonnontieteellisten ja yhteiskunnallisten aineiden rinnalla (Raittila 2008). Hevosta luonnon ja kulttuurin välisenä hybridinä tarkastelee Schuurman (2012).

Metodologiaa eteenpäin vievistä väitöskirjoista Komulainen (2010) on kartoittanut metsämaiseman ominaispiirteitä ja erotellut maisemarakenneteorialla metsämaiseman ekologista, kulttuurihistoriallista sekä spatiaalista kerroksellisuutta, ja Heikkilä (2007) on tarkastellut maiseman käsitteellisiä ulottuvuuksia ja sen kuvaamisen tapoja, maisemanhoidon kysymyksiä ja maisemamuutosten valokuvallisia taltiointeja. Hän kehitti väitöstyössään maisemamuutosten dokumentointia varten systemaattiseen uudelleenvalokuvaukseen perustuvan valokuvausmenetelmän.

Äänimaisemaa tutkitaan eri väitöskirjoissa. Kaupunkiin liitetystä melusta ja urbaanista äänimaisemasta ja sen sietämisestä on väitellyt Ampuja (2007). Jokiniemi (2007) taas väitteli rakennetun ympäristön näkövammaisille tarjoamista aistitarjoumista ja niiden toimivuudesta näkövammaisten orientoitumisen kannalta. Rainio (2010) on tutkinut rautakautista äänimaisemaa kulkusten, kellojen ja kelloriipusten äänten kautta.

Väitöskirja-aineistosta ainoastaan Untin (2012) väitöstutkimus edustaa taiteellista maisemantutkimusta. Hän on tutkinut maisemaa osana teatteriperformanssia ja katsojan asemaa.

Otsikon ”Raportit, selvitykset, arvioinnit ja kehittämishankkeet” alle koottiin suunnitteluun ja kehittämiseen liittyviä julkaisuja sekä oppaita ja muuta materiaalia. Seuraavaksi on esitelty joitakin teemoja, ja nostettu esimerkiksi näitä teemoja käsitteleviä selvityksiä. Suomalainen maaseututaajama 2010-luvulla-hankkeen loppuraportissa (Aarrevaara, 2015) tavoitteena oli ”kuvata ja analysoida eri puolilta maata valittujen maaseututaajamaympäristöjen muutosta verrattuna 1980-luvun alussa julkaistun Suomalainen maaseututaajama-tutkimuksen havaintoihin”. Hankkeessa havaittiin, että keskusta-alueiden keskipisteen siirtyminen ja eräänlainen vaeltaminen vaikuttaa merkittävästi taajama-rakenteeseen ja -kuvaan. Yhtenäiset, laajemmat kulttuuriympäristönä säilyneet miljööt ovat nykyään harvinaisia. Useat selvitykset tehtiin maankäytön suunnittelun tueksi (esimerkiksi Aarrevaara et al. 2007; Etelä-Savon maakuntaliitto, 2007 ja Alikoski et al. 2013).

Kulttuuriympäristöohjelmissa pyrittiin tuomaan kulttuuriympäristöä osaksi asukkaiden identiteettiä. Pohjois-Savon kulttuuriympäristöohjelmassa vuosille 2014–2020 (Ahola et al. 2014) pyrittiin rakentamaan maakunnallista ja paikallista identiteettiä ja kulttuuriympäristöohjelman tavoitteena oli olla työväline niin viranomaisille, asukkaille, yrittäjille kuin kohteiden ja alueiden omistajillekin. Oulun kulttuuriympäristöohjelmassa (Alikoski et al. 2013) yhtenä aineistomateriaalina oli käytetty kuntatilaisuuksissa ja koulupajoissa esiin nousseita teemoja kuten myös paikallisesti arvokkaiksi koettuja ympäristöjä.

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuutta koskevissa kartoituksissa pyrittiin esimerkiksi tehostamaan maatalousympäristön luonnonhoitoa ja suojelua sekä suuntaamaan hoitotoimia tärkeimmille kohteille (Anttila et al. 2008). Useat näistä kartoituksista liittyvät LUMO-yleissuunnitelmiin, jotka ovat maa- ja metsätalousministeriön rahoittamia. Niitä on tehty valtakunnallisesti 2000-luvun alusta lähtien.¹² Siirilä et al. (2009) arvioivat vuosina 2005–2007 päättyneitä maa- ja metsätalousministeriön rahoittamia valtakunnallisia maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeita. Myönteistä hankkeista oli ”hallinnon läheisyys ja joustavuus, innovatiivisuus sekä reagointi aiemmin esitettyihin toiminnan parannusehdotuksiin. – Kehityskohteita arvioinnissa tuli esille muun muassa maksatusten nopeuttamiseen ja diaariotteiden virheisiin ja puutteisiin liittyen.”

Yksittäiset rakennus- ja alueinventoinnit koskivat muun muassa Hennalan varuskunta-alueita (Böök, 2015), Munkkiniemen urheilukenttää (Alapeteri & Perälä, 2013) ja Otaniemen

¹² [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Maatalous/Maatalouden_vesiensuojelu__KeskiSuomi\(28363\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Maatalous/Maatalouden_vesiensuojelu__KeskiSuomi(28363))

kampusaluetta (Böök, 2014). Vantaan kaupunkisuunnittelussa tehtiin teollisuusrakennusten inventointi, jossa rakennettua ympäristöä lähestyttiin museaalisiin perusteisiin (Eskola, 2006). Koulukoteja on kartoittanut Heikinheimo et al. (2014–2015). Kartoituksissa on esitelty koulukotien historiaa sekä niiden tulevaisuuden näkymiä. Joensuun hotelli-ravintola Wanhan Jokelan sosiokulttuurista merkitystä on tarkastellut Häyrynen et al. (2013). Kartoituksessa selvitettiin muun muassa Wanhan Jokelan rakennusperintöarvoja sekä merkitystä paikallisen identiteetin kannalta. Kaupunkialueen tutkimusta edustaa Kivilaakso (2014) selvityksellään Helsingin keskustaan vuosina 1645-1990 rakennetuista liikerakennuksista. Selvitys on Helsingin kaupunginmuseon tuottama. *Talon tarinat: rakennushistorian selvitysopas* (2010, Museovirasto) on tarkoitettu rakennushistoriaselvityksen tilaajalle ja tekijälle. Siinä käydään läpi esimerkiksi aineiston ja rakennusinventoinnin hyödyntäminen rakennushistorian selvityksessä. Valtion omistamista kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kiinteistöistä on julkaistu artikkelikokoelma, joka on suunnattu valtion rakennusperinnön kanssa toimiville (Hakli & Laine, 2016).

Kulttuuriympäristöön liittyvien teemojen ja arvojen opettamista käsittelevissä selvityksissä on opittu keskellä kulttuuriympäristöä hyödyntäen sen resursseja (Ilman, 2012). Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran Kulttuurisesti kestävä kehitys-hankkeen tuloksena syntyneessä *Kestävä kasvatus – kulttuuria etsimässä* -julkaisun (Laine & Toivanen, 2013) tavoitteena on turvata oppijan kulttuuriset taidot sekä vahvistaa oppilaan identiteetin kehittymistä ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Yhdessä oppimaan-seminaarin pohjalta syntyneessä *Yhdessä oppimaan: opas monikulttuurisen kulttuuriperinnön opettamiseen* (Laine, 2008) pyritään luomaan lapsille ja nuorille mahdollisuuksia tutustua omaan historiaansa ja ympäristöönsä ja laajentaa kulttuuriperintökasvatus kansainvälisyyskasvatukseksi. *Kulttuuriperintö ja oppiminen*-julkaisussa on tavoitteena ”löytää yhä parempia mahdollisuuksia koulujen ja kulttuuriperintöalan asiantuntijoiden yhteistoiminnalle.” Koulu- ja museomaailman käyttämä kieli ei aina ole avautunut ja teoksessa pyritään etsimään yhteistä kieltä ja toimintaedellytyksiä.

Selvityksissä kartoitettiin myös kulttuuriympäristöön ja maisemaan liittyviä laajempia teemoja. Vuonna 2008 kartoitettiin ilmastonmuutoksen vaikutuksia kulttuuriympäristöön ja tavoitteena oli löytää keinoja ennakoida ja hallita toimintaympäristön muutoksia sekä asettaa toimia kulttuuriympäristön suojaamisen kannalta tärkeysjärjestykseen (Berghäll & Pesu, 2008). Kulttuuriympäristö kuntoon-hankkeessa tavoitteena oli antaa nuorille, työttömille tai työttömyysuhan alla oleville ja maahanmuuttajille työkokemusta säilyttävästä korjausrakentamisesta. Korjauskohteet olivat kuntien ehdotusten pohjalta ohjausryhmän valitsema

kulttuurihistoriallisesti arvokkaita julkisia rakennuksia (Hemgård, 2013). Pohjois-Savon YTY 2004 oli kolmivuotinen ESR-rahoitteinen projekti, jossa koulutettiin ja työllistettiin pitkäaikaistyöttömiä ympäristön kunnostustöihin, edistettiin työnhakijoiden työllistymistä, parannettiin ympäristön hoidon viestintää sekä edistettiin ympäristön kunnostamista (Karinen, 2006).

Jaakkola et al. (2013) tutkivat kulttuuriympäristöjen vaikutusta aluekehityksen voimavarana ja imago- ja identiteetintekijänä alueille. Opas on tarkoitettu täydentämään ”vaikutusten arviointia koskevaa ohjeistusta kulttuuriympäristön erityispiirteiden tunnistamisen ja huomioon ottamisen osalta”. Lahdenvesi-Korhosen (2009) kulttuuriympäristöohjelmia käsittelevän oppaan tarkoituksena on ”välittää tietoa kulttuuriympäristöohjelmista saatavista hyödyistä, kannustaa laatimaan kulttuuriympäristöohjelmia sekä auttaa päättäjiä, tekijöitä ja ohjelmantekoon osallistuvia sen eri vaiheissa”. Maaseudun kulttuuriohjelma 2010–2014 on Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän Kulttuuriteemaryhmän laatima toimenpideohjelma, johon on koottu maaseudun kulttuurin vahvistamiseen tähtäävät toimenpide-ehdotukset eri teemojen alle (Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä, 2010).

Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston, Lapin ympäristökeskuksen ja Lapin TE-keskuksen rahoittamassa Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa julkaistiin useita selvityksiä (ks. Elo 2007–2013). Hankkeen aikana vuosina 2004–2008 inventoitiin Lapin läänin alueelta yli 4800 kohdetta ja yli 10 400 yksittäistä rakennusta. Hankkeeseen kuuluu myös saamelaisosion loppuraportti (Magga, 2007). Hankkeen ulkopuolella on julkaistu *Lapin perinnebiotooppien hoito-ohjelma*, jossa kootaan yhteen ”perinnebiotooppien hoidosta vastuussa olevat tahot sekä mahdollisuudet hoidon järjestämiseen” (Juntunen, 2008). Pohjois-Karjalan perinnebiotooppien hoito-ohjelmassa taas selvitettiin perinnebiotooppien nykytilanne, hoidon tarve ja kiireellisyys (Keski-Karhu, 2009).

Museoviraston Portti puutarhaan -inventointiohjetta soveltaen tehtiin Turun yliopiston maisemantutkimuksen oppiaineessa selvitys vanhan Rauman historiallisista viheralueista. Viheralueet ovat osa vanhan Rauman tarinaa, mutta niitä ei välttämättä enää kohdella sellaisina (Häyrynen et al. 2016). Niin ikään Turun yliopiston maisemantutkimuksen oppiaineessa toteutettiin Pohjanlahden rannikon matkailutien selvitys (Häyrynen & Lähteenmäki, 2012). Hanke oli EAKR-aluekehityshanke ja se toteutettiin vuosina 2008–2010. Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma oli päätoteuttajana hankkeessa Osana omaa ympäristöä. Osatoteuttajana hankkeessa toimi Pyhäjärvi-instituutti. Hankkeen tavoitteena oli ”kohdistaa

asukkaiden ja matkailijoiden huomio lähiluonnon erityispiirteisiin ja monimuotoisuuteen, satakuntalaiseen ympäristöön sekä maisemaan.” Hankkeen pääasiallinen rahoitus saatiin Varsinais-Suomen ELY-keskukselta. (Palomäki & Raike, 2014).

Häävi – Härkää sarvista -hankkeen julkaisut esiintyvät julkaisuluettelossa (Etholén, 2012; Hellström, 2012; Kangasniemi, 2010 sekä Lahdenvesi-Korhonen; 2011). Hanke oli Keski-Suomen, Etelä-Savon, Pirkanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan kattava hanke. Hankkeen tavoitteena oli ”järjestää hoitoa sellaisille alueille, jotka ovat erityisen arvokkaita luonnon tai maiseman kannalta.” Hankkeen toiminta-aika oli vuosina 2009-2012 ja hanketta rahoitti Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto.¹³

Kulttuurimaisema elämysmatkakohteena -hanke toteutettiin vuosina 2006–2007. Hankkeen puitteissa selvitettiin Etelä-Karjalan matkailun vetovoimaisuutta ja sen ”mahdollista lisäämistä tuotteistamalla kulttuurimaisemia ja tuomalla uusia kertomuksia matkailun käyttöön”. Hanketta rahoitti Etelä-Suomen lääninhallitus. Se oli myös osa EU:n Tavoite 2-ohjelmaa ja se toteutettiin yhteistyössä Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun Imatran matkailuyksikön kanssa.

Kulttuurimaisema elämysmatkakohteena: Eteläkarjalaiseen kaupankäyntiin liittyvän perinteen tuotteistaminen (Korjonen-Kuusipuro, 2007) on esiselvitysosa hanketta.

Maisemat ruotuun -hankkeessa tavoitteeksi otettiin hoidon järjestäminen arvokkaille maisema- ja kulttuuriympäristökohteille. Hankkeeseen kartoitettiin arvokkaita maisema-alueita Lapista ja Kainuusta, ja siinä valittiin hoidon piiriin tärkeimpiä kohteita yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa (Lipponen, 2015). Hankkeen toiminta-aika oli 2011–2014 ja sen toteuttajina olivat Lapin ja Kainuun ELY-keskukset yhteistyössä ProAgrian ja maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Hanketta rahoitti Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto.

Oppaat Viihtyisä kylämaisema: opas maaseutumaiseman ymmärtämiseen, asukaslähtöiseen suunnitteluun ja hoidon toteutukseen talkoilla Pohjois-Pohjanmaalla (2006, ProAgria Oulun maaseutukeskus) sekä *Hautausmaiden inventointiopas* (2015, Museovirasto) on koottu alan ammattilaisille ja ne perustuvat selvityksiin tai alan asiantuntijoiden välisiin tapaamisiin, kuten seminaareihin. Oppaiden tavoitteena on ollut helppokäyttöisyys ja kulttuuriympäristön sekä maiseman hoito tulevia vuosikymmeniä ajatellen.

¹³ [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Harkaa_sarvista/Haavi___Harkaa_sarvista\(31818\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Harkaa_sarvista/Haavi___Harkaa_sarvista(31818))

Yleistieteelliset julkaisut-osioon on koottu alaa sivuavia, mutta sille relevantteja tutkimusjulkaisuja. Jo verkkokyselyn aineistosta nousi esille, kulttuuriympäristö ja maisema kohtaavat jokaista ihmistä siitä lähtien kun he katsovat ikkunastaan ulos tai viimeistään kun astuvat ulko-ovesta. Kiinnostus ympäröivään maisemaan on alan vahvuus, johon voidaan vaikuttaa tarjoamalla ajankohtaisia, tutkimukseen perustuvia julkaisuja viihdyttävässä muodossa. Matkailuun liittyvät julkaisut julkaisut motivoivat liikkumaan lähiympäristössä (esimerkiksi *Maalle! Helsingin seudun kulttuuriympäristöopas*, 2012, Pien-Saimaan kulttuuriretkiopas, 2007). Pohjanlahden rannikon matkailuteiden selvityksestä poiki myös kirja *Pohjanlahden rantatiet – Ratsupolusta rannikon matkailureitiksi* (Häyrynen & Lähteenmäki, 2009).

Julkaisut tarjoavat niin ikään uudenlaista tietoa lähiympäristöstä (esim. *Kylä-Espoo: Espoon vanha asutusnimistö ja kylämaisema*, 2008 ja *Kylä risteyksessä: Helsingin pitäjän kirkonkylä*, 2015) tai tarjoavat tietoa siitä, miten itse voi vaikuttaa kulttuuriympäristön säilymiseen (esim. *Katso, ymmärrä, hoida! Kansalaisen kulttuuriympäristöopas/ Medborgarens kulturmiljöhandbok: inse – ta hand om*, 2010 tai *Kotiseutututkimuksen ABC: jokamiehen käsikirja*, 2013). Nämä kaikki teokset kertovat siitä, miten monin eri tavoin kulttuuriympäristöä voidaan tehdä tunnetummaksi yhteiskunnallisessa keskustelussa ja sitä kautta vaikuttaa sen hoitoon ja säilymiseen.

Näyttelyjulkaisut otettiin mukaan, sillä museoissa tehdään näyttelyihin liittyvää tutkimustyötä, joka usein tulee näkyväksi näyttelyjulkaisuissa. Näyttelyjulkaisut toisaalta tukevat museonäyttelyä, toisaalta tarjoavat tilaisuuden kulttuuriympäristön tutkimuksen esittämiseen museokävijöille.

3. Yhteenveto

Suomalaisista korkeakouluista suurin osa tekee tavalla tai toisella kulttuuriympäristöön tai maisemantutkimukseen liittyvää tutkimustyötä. Tutkimustyötä tekevät myös erilaiset tutkimukseen liittyvät organisaatiot alajaostoineen, kolmas sektori sekä yksityiset tahot, kuten esimerkiksi konsulttiyritykset. Tutkimusteemoissa ja kyselyvastauksissa esille nousi voimakkaasti digitalisaation mahdollistamat sovellukset. Digitalisaatio on vaikuttanut niin aineiston saatavuuteen, sen sovellettavuuteen, tutkimustulosten analysointiin kuin tutkimustuloksien perusteella tehtäviin aluehallintoratkaisuihin ja viihdesovelluksiin. Toinen esille noussut teema koskee kulttuuriympäristön ja maiseman muutosta perinnebiotoopeista elinkeinoelämään ja asukkaiden

tyytyväisyyteen. Etenkin pohjoisissa tutkimuslaitoksissa nousee esille saamelaisten kulttuuriin ja kulttuuriympäristöön liittyvä tutkimus. Maisemaan sisältyvät rakennetun ympäristön lisäksi siihen liitetyt äänet, tuoksut sekä mielikuvat, kokemukset ja muistot. Nousevana teemana näkyy kulttuuriympäristön yhdistäminen matkailuun, jota tutkitaan jo useammallakin taholla. Kulttuuriympäristöön liittyviä selvityksiä ja inventointeja tehdään yhä enenevässä määrin alan yrityksissä, mikä voidaan havaita kirjallisuuskatsauksessa.

Humanistiset ja tekniikan alat ovat suurin koulutusala, jolta kulttuuriympäristön ja maisemantutkimukseen tullaan. Siitä huolimatta, että kulttuuriympäristön sovelluksissa voidaan hyödyntää pedagogista ja kasvatustieteellistä osaamista, kyselyyn vastanneista kukaan ei ilmoittanut taustakseen kasvatustieteellistä koulutusta. Aiempaa holistisemmat opetusohjelmat ja -suunnitelmat auttaa parhaimmillaan tapauksessa tuomaan kulttuuriympäristön osaksi kansalaisten elämää jo varhaisessa vaiheessa. Kulttuuriympäristön tutkimusta määrittää monialaisuus, joka näkyy perusopintovaiheessa ja korostuu entisestään jatko-opintojen myötä.

Hallinnon edustajien ja tutkijoiden yhteistyössä tutkimustieto näyttää välittyvän osaksi päätöksentekoa, mutta aikaresurssien kaventuessa tutkimuksiin ei pystytä perehtymään niin syvästi kuin toivotaan. Kulttuuriympäristön ja -maiseman toivottiin tulevan jatkossa yhä luontevammaksi osaksi ympäristö- ja aluehallintoa. Tiedon paremman saavutettavuuden myötä kulttuuriympäristön tutkimusta voidaan soveltaa paremmin osana hallinnollisia ratkaisuja ja myös saavuttaa uusia tutkimuskysymyksiä ja aihealueita aineistodatan kasvaessa. Tutkimukseen liittyvä työ on rahoitettu pääasiassa palkkatyöllä ja apurahoilla. EU toimii myös merkittävänä rahoittajatahona esim. Euroopan aluekehitysrahaston kautta.

Tutkimukseen liittyvä yhteistyö sijoittuu pääasiassa sähköpostitse käytävään ajatustenvaihtoon. Yhteistyöhön liittyvät tapaamisen muodot ovat sekä virallisia että epävirallisia; seminaareja, projektikokouksia ja kahvipöytäkeskusteluja. Sosiaalinen media ja blogit ovat ehkä yllättäen melko pienessä roolissa tutkimusverkostojen muodostumisessa. Kotimaiset verkostot ja liitot ovat merkittävin yhteistyötaho ja museoalaan liittyvät yhteistyötahot nousivat toiseksi merkittävimmiksi. Kansainväliset tutkijaverkostot ja -liitot olivat neljäntenä, ohittaen näin mm. maakuntaliitot ja yliopistot. Tärkein julkaisukanava oli kansainväliset aikakauslehdet; ammattiyhteisölle sekä vertaisarvioituiden tieteelliset artikkelit mainittiin merkittävimpinä julkaisumuotoina. Kirjallisuuskatsauksen perusteella tehdyt havainnot tukevat kyselyn tuloksia: tieteelliset artikkelit ovat pääasiassa englanninkielellä, kun taas selvitykset ja yleistieteellinen kirjallisuus ovat

suomenkielistä. Yleistieteellinen julkaiseminen on alan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta olennaista, ja parhaimmillaan yleistieteelliset julkaisut voivat tukea tutkimukseen perustuvaa, kulttuuriympäristöä esiin tuovaa ja säilyttävää kaavoitusta.

Kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen katsauksen myötä alojen tutkimus näyttäytyy monialaisena ja helposti sovellettavissa olevana tutkimuskohteena. Aloilta saatavaa tutkimustietoa voidaan hyödyntää niin hallinnollisessa työssä kuin kansalaisten identiteettiä tukevana vapaa-ajan palveluna. Tämä kartoitus on kuitenkin vasta pintaraapaisu kulttuuriympäristö- ja maisemantutkimuksen aloista. Esimerkiksi verkkokyselyn ei saavuttanut vastaajia tietyiltä alueilta, kuten Savosta ja Karjalasta. Näillä alueilla tehdään kuitenkin aktiivisesti alojen tutkimus ja kartoitusta, kuten julkaisuluettelosta voidaan havaita. Kulttuuriympäristöön ja maisemantutkimukseen liittyvät alat kehittyvät jatkuvasti eteenpäin, tällä hetkellä esimerkiksi tehdään selvitystä taidealojen rakenteellisesta kehittämisestä Aalto-yliopiston, Lapin yliopiston sekä Taideyliopiston välillä. Aineistosta ei noussut esille monikulttuurinen kulttuuriympäristö lukuun ottamatta teosta *Yhdessä oppimaan: opas monikulttuurisen kulttuuriperinnön opettamiseen*. Kulttuuriympäristötietouden välittäminen uusille suomalaisille on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää uuden kotimaan ymmärtämiseksi.

Liite 1

Verkkokyselyn runko

1. Koulutuslasi (pudotusvalikko, pakollinen)
2. Nykyinen työtehtävä (avoin)
3. Maakunta, jossa työskentelet (pudotusvalikko, pakollinen)
4. Mille tieteelliselle ja/tai hallinnon alueelle työsi sijoittuu? (avoin)
5. Mitä menetelmiä käytät tutkimusaineiston hankinnassa? (monivalinta ja avoin)
6. Mitä lähteitä käytät tutkimusaineiston hankinnassa? (monivalinta ja avoin)
7. Teetkö yhteistyötä hallinnon edustajien kanssa? Minkälaista? Hallinnon edustajat: miten tutkimustietoa hyödynnetään organisaatiossanne? (avoin)
8. Miten tutkimukseksi on rahoitettu? (monivalinta ja avoin)
9. Millaisilla foorumeilla tutkimukseen liittyvä yhteistyö tapahtuu? (monivalinta ja avoin)
10. Nimeä kolme työsi kannalta keskeisintä koti- ja/tai ulkomaista yhteistyötahoa (esim. verkosto, foorumi, asiantuntijataho) (avoin)
11. Millaisia julkaisutyyppjä käytät tutkimukseksi julkaisemisessa? (monivalinta ja avoin)
12. Mainitse kolme tutkimuksesi kannalta tärkeää koti- ja/tai ulkomaista julkaisukanavaa? (avoin)
13. Miten näet oman erikoistumisalasi kehittyvän seuraavien vuosien aikana? (avoin)
14. Millaisia vahvuuksia erikoistumisalallasi on? (avoin)
15. Minkälaisia tarpeita koet erikoistumisalallasi olevan jatkossa? Onko erikoistumisalallasi esim. tutkimuksellisia katvealueita? (avoin)
16. Muuta (avoin)

Liite 2

Asiantuntijahaastattelurunko

1. Millaisen koulutuspolun kautta olet tullut nykyiseen työtehtävääsi?
2. Millainen tutkimusintressi työsi taustalla on? Miksi tutkimusta tulee tehdä juuri siitä aihepiiristä, jolla työskentelet?
3. Kuinka pitkään olet tehnyt tutkimustyötä kulttuuriympäristön tai maisematutkimuksen parissa?
4. Ovatko tutkimustyön taustalla olevat edellytykset, kuten rahoitus tai tutkimusaineiston saatavuus, muuttuneet jollain tavoin tuona aikana? Jos ovat, niin miten?
5. Miten kuvailisit tutkimusyhteistyötä eri tutkimuslaitosten välillä Suomessa?
6. Miten kuvailisit kansainvälistymisen mahdollisuuksia? Oletko esim. osallistunut kansainvälisiin tutkijatapaamisiin tai käynyt tutkijavaihdossa?
7. Oletko julkaissut tutkimustyötäsi kotimaisessa tai kansainvälisessä julkaisussa? Oletko kokenut jommankumman väylän toista helpommaksi tai vaikeammaksi?
8. Millainen suhde perustutkimuksella ja soveltavalla tutkimuksella on työssäsi?
9. Muuta

Liite 3

Julkaisuluettelo

Tunnuksella [P] merkityistä julkaisuista on olemassa hyperlinkitetyn sähköisen version lisäksi myös painettu laitos, johon bibliografiset tiedot viittaavat.

Väitöskirjat ja lisensiaatintyöt

Aarnipuu, Petja. 2008. *Turun linna kerrottuna ja kertovana tilana*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia; 1162. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Väitöskirja.

Aarrevaara, Eeva. 2009. *Maaseudun kulttuuriympäristön muutos ja suunnitteluprofessio 1900-luvulla*. Arkkitehtuurin tutkimuksia / Teknillinen korkeakoulu; 37. Espoo: Yliopistopaino. Väitöskirja. [P]

<https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/4646/isbn9789512298426.pdf?sequence=1>

Ampuja, Outi. 2007. *Melun sieto kaupunkielämän välttämättömyytenä. Melu ympäristöongelmana ja sen synnyttämien reaktioiden kulttuurinen käsittely Helsingissä*. Helsinki: SKS. Väitöskirja. [P]

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/19465>

Anttila, Maija. 2008. *Taidekehän tarina: Kankaanpään kulttuurinen ja fyysinen muutos taidekaupungiksi diskurssien valossa*. Arkkitehtuurin tutkimuksia / Teknillinen korkeakoulu, arkkitehtuurin laitos; 33. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja. [P]

<https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/4593>

Asplund, Henrik. 2008. *Kymittae: sites, centrality and long-term settlement change in the Kemiönsaari region in SW Finland*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja B, Humaniora; osa 312. Turku: Turun yliopisto. Väitöskirja. [P]

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/42058/B312.pdf?sequence=1>

Berg, Arild. 2014. *Artistic Research in Public Space. Participation in material-based art*. Aalto University publication series. Doctoral dissertations; 33/2014. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P]

<https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/13788>

- Bērziņš, Valdis. 2008. *Sārņate: living by a coastal lake during the East Baltic Neolithic*. Acta Universitatis Ouluensis. B, Humaniora; 86. Oulu: University of Oulu. Väitöskirja. [P] <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-951-42-8941-5>
- Bolotova, Alla. 2014. *Conquering nature and engaging with the environment in the Russian industrialised North*. Acta Universitatis Lapponiensis; 291. Rovaniemi: University of Lapland. Väitöskirja. [P] <http://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61790>
- Chudoba, Minna. 2011. *Kaupunkia etsimässä: Eliel Saarinen Amerikassa 1923-1950*. Julkaisu/Tampereen teknillinen yliopisto; 6. Tampere: Tampereen yliopistopaino. Väitöskirja. [P] [https://tutcris.tut.fi/portal/en/publications/kaupunkia-etsimassa--eliel-saarinen-amerikassa-19231950\(52410ae9-180c-4266-a346-9a7d1acabca8\).html](https://tutcris.tut.fi/portal/en/publications/kaupunkia-etsimassa--eliel-saarinen-amerikassa-19231950(52410ae9-180c-4266-a346-9a7d1acabca8).html)
- Delalex, Gilles. 2006. *Go with the flow: architecture, infrastructure and the everyday experience of mobility*. Publication series of the University of Art and Design Helsinki. A; 55. Helsinki: University of Art and Design. Väitöskirja. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/11800>
- Donner, Julia. 2015. *Kasvitarhasta puutarhakotiin. Naiset kotipuutarhan tekijöinä Suomessa 1870-1930*. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/158235>
- Dumitrescu, Anca. 2016. *The Management of Change in Finland's Wooden Historic Urban Landscapes: Old Rauma*. Tampere University of Technology. Väitöskirja. [P] https://tutcris.tut.fi/portal/files/4615744/dumitrescu_1375.pdf
- Edelman, Harry. 2007. *Urban design management: using integrative negotiation to create value at the intersection of urban planning, city design, and real estate development*. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja. [P] <http://lib.tkk.fi/Diss/2007/isbn9789512289837/>
- El Harouny, Elisa. 2008. *Historiallinen puukaupunki suojelukohteena ja elinympäristönä: esimerkkeinä Vanha Porvoo ja Vanha Raahe. Osat 1-2*. Acta Universitatis Ouluensis. Series C; 312. Oulu: Oulun yliopiston kirjasto. Väitöskirja. [P] <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-951-42-8965-1> ja <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-951-42-8970-5>
- Enqvist, Johanna. 2016. *Suojellut muistot: arkeologisen perinnön hallinnan kieli, käsitteet ja ideologia*. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/162811>
- Ettanen, Saija. 2014. *Kiinteistö- ja tilusrakenteen muutokset maaseudun kulttuurimaiseman muokkaajina*. Aalto University publication series. Doctoral dissertations; 19/2014. Espoo: Aalto University. Väitöskirja: Helsinki: Aalto-yliopisto. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/12727>
- Fagerholm, Nora. 2012. *Community inhabitants' values and benefits in dynamic tropical forest landscapes: participation and spatial analysis in landscape knowledge integration*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja A 2, Biologica, Geographica, Geologica; osa 272. Turku: Turun yliopisto. Väitöskirja. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/78721>
- Galanakis, Michail. 2008. *Space unjust: socio-spatial discrimination in urban public space: cases from Helsinki and Athens*. Publication series of the University of Art and Design, Helsinki. A; 82. Helsinki: University of Art and Design. Väitöskirja. [P] <https://reseda.taik.fi/Taik/jsp/taik/Research.jsp?id=27051>

- Hannikainen, Matti. 2014. *The Greening of London: the development of public green spaces in Camden and Southwark from the mid-1920s to the late 1990s*. Historical studies from the University of Helsinki; 35. Helsinki: University of Helsinki. Väitöskirja. [P]
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/42752>
- Hautajärvi, Harri. 2014. *Autiotuvista lomakaupunkeihin – Lapin matkailun arkkitehtuurihistoria*. Aalto-yliopiston julkaisusarja. Doctoral dissertations; 31/2014. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P]
<https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/19766>
- Hautamäki, Ranja. 2016. *Kartanot kaupungissa: Helsingin kartanoympäristöjen kaupunkimaistuminen, säilyttäminen ja yhteensovittaminen kaupunkirakenteeseen*. Aalto-yliopiston julkaisusarja. Doctoral dissertations; 4/2016. Helsinki: Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Väitöskirja: Aalto yliopisto. [P]
https://shop.aalto.fi/media/attachments/e542d/Hautamaki_netti.pdf
- Heikinheimo, Marianna. 2016. *Architecture and technology: Alvar Aalto's Paimio Sanatorium*. Aalto University Publication Series; 2016, 1. Helsinki: Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos. Väitöskirja. [P]
<https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/19607>
- Heikkilä, Tapio. 2007. *Visuaalinen maisemaseuranta: kulttuurimaiseman muutosten valokuvadokumentointi*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja. A; 76. Hämeenlinna: Karisto. Väitöskirja Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.
- Heininen-Blomstedt, Kirsi. 2013. *Jälleenrakennuskauden tyyppitaloalue: paikan merkitykset ja täydennysrakentaminen*. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P]
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38875>
- Henttonen, Maarit. 2009. *Kansakunnan parhaaksi: suomalaiset naisten- ja lastensairaalat 1920-1940-luvulla arkkitehtonisena, lääketieteellisenä ja yhteiskunnallisena suunnittelukohteena*. Historiallisia tutkimuksia; 247. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Väitöskirja.
- Himberg, Nina. 2011. *Traditionally protected forests' role within transforming natural resource management regimes in Taita Hills, Kenya*. Department of Geosciences and Geography. A / University of Helsinki; 14. Helsinki: Helsinki University Print. Väitöskirja. [P]
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/28128/traditio.pdf?sequence=1>
- Huovinen, Katja. 2009. *Kiviset kulissit – Menneisyyden ja nykyhetken vuoropuhelu eteläitalialaisessa agrokaupungissa*. Arkkitehtuurin tutkimuksia; 2009/39. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Licensiaatintyö. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/3364>
- Hännikäinen, Outi-Kristiina. 2010. *Identiteettien maisemat Saskatchewanin Uudessa Suomessa: uudisasutuksesta uusidentifikaatioon*. Siirtolaisuustutkimuksia. A; 32. Turku: Siirtolaisuusinstituutti. Väitöskirja. [P]
http://www.migrationinstitute.fi/files/a32_new_finland_2010.pdf
- Isohanni, Tuula. 2006. *Arabia, Arabia: taiteellinen toiminta osana asuinympäristön suunnittelua, tapaus Arabianranta*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu. A; 66. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu. Väitöskirja.

- Jokela, Salla. 2014. *Tourism, Geography and Nation-Building. The Identity-Political Role of Finnish Tourism Images*. University of Helsinki, Helsinki. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/42689>
- Jokiniemi, Jukka. 2007. *Kaupunki kaikille aisteille: moniaistisuus ja saavutettavuus rakennetussa ympäristössä*. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja. [P] <http://lib.tkk.fi/Diss/2007/isbn9789512290475/>
- Järviluoma, Jari. 2006. *Turistin luonto: tutkimus luonnon merkityksestä matkailun vetovoimatekijänä neljässä Lapin matkailukeskuksessa*. Acta Universitatis Lapponiensis; 96. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Väitöskirja. [P] http://lappi32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/61742/Jari_J%C3%A4rviluoma_v%C3%A4it%C3%B6skirja.pdf?sequence=1
- Kaakinen, Inka. 2011. *Quest for space: streetvendors and the use of public spaces in two Latin American cities*. Department of Geosciences and Geography A; 13. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja.
- Kahilta-Tani, Maarit. 2016. *Reshaping the planning process using local experiences: Utilising PPGIS in participatory urban planning*. Aalto University publication series. Doctoral dissertations; 223/2015. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/19347>
- Kietäväinen, Asta. 2009. *Metsään raivatut elämänpolut: toimijuus ja identiteetti asutustilallisten elämänkertomuksissa*. Acta Universitatis Lapponiensis; 158. Tampere: Juvenes Print. Väitöskirja. [P] <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61746>
- Kjisik, Henu. 2009. *The power of architecture towards better hospital buildings*. Arkkitehtuurin tutkimuksia, 2009/41. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja. [P] <http://lib.tkk.fi/Diss/2009/isbn9789522480347/>
- Komulainen, Minna. 2010. *Forestscape: a forest landscape typology as an integrated planning process tool*. Dissertationes Forestales, 98. Vantaa: Finnish Society of Forest Science. Väitöskirja. [P] <http://www.metla.fi/dissertationes/df98.pdf>
- Koponen, Olli-Paavo. 2006. *Täydennysrakentaminen: arkkitehtuuri, historia ja paikan erityisyys*. Tampere: Tampereen teknillinen yliopisto. Väitöskirja: Tampereen teknillinen yliopisto.
- Kormano, Riitta. 2014. *Sotamuistomerkki Suomessa: voiton ja tappion modaalista sovittelua*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C, Scripta lingua Fennica edita; osa 396. Turku: Painosalama. Väitöskirja. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/101094>
- Kummala, Petteri. 2016. *TÄMÄ EI OLE LUONTOA!: Hybridi, ympäristön luovuus ja urbaani monimuotoisuus. Kaupunkiluonnon esteettiset ulottuvuudet Helsingin keskustan kaupunkitilassa*. Helsinki: Helsingin yliopisto. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/166702>
- Kuusela, Jari-Matti. 2013. *Political economy of Bronze- and Iron Age societies in the Eastern Coast of the Bothnian Bay ca. 1500 BC – AD 1300*. Oulu: Juvenes Print. Väitöskirja.

Laakso, Ville. 2014. *Papinniemi in Uukuniemi and related archaeological sites of the eastern Orthodox cultural area in Finland*. Archaeologia Medii Aevi Finlandiae; XIX. Turku: Suomen keskiajan arkeologian seura. Väitöskirja.

Lahti, Juhana. 2006. *Arkkitehti Aarne Ervin kaupunkisuunnittelu pääkaupunkiseudulla – Suomalaisen suurkaupungin kaavoitusta toisen maailmansodan jälkeen*. Taidehistoriallisia tutkimuksia; 34. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/19416>

Launis, Tapani. 2006. *Tila, aika ja virtuaalisuus: arkkitehtuurin uudet käsitteet, työvälineet ja esittämistavat, esimerkkinä rakennetun ympäristön digitaalinen mallintamiskoe*. Publication/Tampere University of Technology; 611. Tampere: Tampereen yliopistopaino. Väitöskirja. [P] [https://tutcris.tut.fi/portal/en/publications/tila-aika-ja-virtuaalisuus--arkkitehtuurin-uudet-kasitteet-tyoevalineet-ja-esittamistavat-esimerkkina-rakennetun-ymparisto-en-digitaalinen-mallintamiskoe\(a086b871-8595-4df8-9954-6f05ef4dd2bd\).html](https://tutcris.tut.fi/portal/en/publications/tila-aika-ja-virtuaalisuus--arkkitehtuurin-uudet-kasitteet-tyoevalineet-ja-esittamistavat-esimerkkina-rakennetun-ymparisto-en-digitaalinen-mallintamiskoe(a086b871-8595-4df8-9954-6f05ef4dd2bd).html)

Laurén, Kirsi. 2006. *Suo – sisulla ja sydämellä: suomalaisten suokokemukset ja -kertomukset kulttuurisen luontosuhteen ilmentäjinä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia; 1093. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Väitöskirja.

Lehtonen, Olli. 2015. *Space-time dependence in regional development: the geospatial approach to understanding the development processes in small-scale areas of Finland*. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in social sciences and business studies; no 105. Joensuu: University of Eastern Finland. Väitöskirja: Joensuu: Itä-Suomen yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. [P] http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1765-2/urn_isbn_978-952-61-1765-2.pdf

Linkola, Hannu. 2013. *"Niin todenmukainen kuin mahdollista", Maisemavalokuva suomalaisessa maantieteessä 1920-luvulta 1960-luvulle*. Helsingin yliopisto, Helsinki. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/41962>

Lintonen, Kati. 2011. *Valokuvallistettu luonto, I K Inhan tuotanto luonnon merkityksellistäjänä*. Helsingin yliopisto, Helsinki. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/27840>

Lonkila, Helena. 2016. *Syvällä sydänmaassa: Yrjö Blomstedtin ja Victor Sucksdorffin Kainuu*. Jyväskylä studies in humanities; 281. Jyväskylä: University of Jyväskylä. Väitöskirja. [P] <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/48751>

Louekari, Lauri. 2006. *Metsän arkkitehtuuri*. Julkaisu / Oulun yliopisto, arkkitehtuurin osasto. A; 38. Oulu: Oulun yliopisto, teknillinen tiedekunta. Väitöskirja.

Louekari, Sami. 2013. *Hyödyn politiikka - Kokemäenjokilaakson ympäristöhistoria 1720-1850*. Turku: Turun yliopisto, 2013. Väitöskirja. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/91666>

Lähde, Heikki K. 2007. *Isojako ja Lieson uudisasutus: tutkimus asutuksen muotoutumisesta ja sen sidonnaisuudesta maakirjataloihin laajassa talonpoikaiskylässä*. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja. [P] <http://lib.tkk.fi/Diss/2007/isbn9789512287949/>

Manninen, Mikael A. 2014. *Culture, behaviour, and the 8200 cal BP cold event: organisational change and culture-environment dynamics in late mesolithic northern Fennoscandia*. Monographs

of the Archaeological Society of Finland; 4. Helsinki: Archaeological Society of Finland.
Väitöskirja: Helsingin yliopisto. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/42470>

Meriläinen-Hyvärinen, Anneli. 2008. *Luonnon kanssa käsikkäin: selviytymisen strategiat neljässä pohjoissuomalaisessa yhteisössä eri aikoina 1680-luvulta 1990-luvulle*. Kansatieteellinen arkisto / Suomen muinaismuistoyhdistys; 52. Helsinki: Suomen Muinaismuistoyhdistys. Väitöskirja.

Mikkonen, Heli. 2006. *Luonnonolosuhteiden ja ihmistoiminnan perusteella rajatut maisema-alueet Suomessa*. Joensuu: Joensuun yliopisto. Lisensiaatintyö.

Mäkinen, Kaisa. 2012. *Pohjois-Pohjanmaan kirkonkylämuuttuva kulttuuriympäristö. Osa I-II, Pohjois-pohjalaiset kirkonkylät muutosten kuvaajina: Rantsila, Kärämäki, Tyrnävä ja Haapavesi*. Julkaisu / Oulun yliopisto, arkkitehtuurin osasto. A. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja. [P] <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-951-42-9793-9>

Nahkiaisola, Tarja. 2016. *Saamelaisien maat ja vedet kruunun uudistiloiksi: asutus ja maankäyttö Inarissa ja Utsjoella vuosina 1749–1925*. Acta Universitatis Ouluensis. B, Humaniora; 134. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja: Oulun yliopisto, Oulun yliopiston tutkijakoulu, humanistinen tiedekunta, historia. [P] <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-1050-6>

Norvasuo, Markku. 2009. *Taivaskattoinen huone: ylävalon tematiikka Alvar Aallon arkkitehtuurissa 1927-1956*. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja. A; 37. Espoo: Yliopistopaino. Väitöskirja: Teknillinen korkeakoulu (Espoo), Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus.

Numminen, Lotta. 2010. *The interplays of histories, economies and cultures in human adaptation and settlement patterns: the cases of the Faroe Islands and Greenland*. Department of Geosciences and Geography / University of Helsinki. A; 2. Helsinki: Helsinki University Print. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/21199>

Oikarinen, Teija. 2015. *Arkeologia digitaalisen aikakauden kynnyksellä*. Acta Universitatis Ouluensis. B, Humaniora; 132. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja. [P] <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-0974-6>

Passinmäki, Pekka. 2011. *Arkkitehtuurin uusi poetiikka: fenomenologinen tutkimus teknologian ylittämisen mahdollisuudesta nykyarkkitehtuurissa*. Julkaisu/Tampereen teknillinen yliopisto; 5. Tampere: Tammerprint. Väitöskirja.

Pirvola, Ilkka. 2016. *Urbaania energiaa. Suvilahden, Hanasaaren A- ja Vuosaaren voimalaitokset osana helsinkiläistä kaupunkiympäristöä*. Helsinki: Helen Oy. Väitöskirja. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/123717>

Pitkänen, Kati. 2011. *Mökkimaisema muutoksessa: kulttuurimaantieteellinen näkökulma mökkeilyyn*. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Social Sciences and Business Studies. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto. Väitöskirja. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0605-2/urn_isbn_978-952-61-0605-2.pdf

Puhakka, Riikka. 2007. *Kansallispuistot murroksessa. Tutkimus luonnonsuojelun ja matkailun tavoitteiden kohtaamisesta*. Joensuun yliopisto, Joensuu. Väitöskirja. [P] http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-458-963-5/urn_isbn_978-952-458-963-5.pdf

- Puustinen, Sari. 2006. *Suomalainen kaavoittajaprofessio ja suunnittelun kommunikaatiivinen käänne: vuorovaikutukseen liittyvät ongelmat ja mahdollisuudet suurten kaupunkien kaavoittajien näkökulmasta*. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja. A; 34. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/11897>
- Päivärinne, Tiina. 2010. *Luonto, tiede ja teknologia: Kansanvalistuksen Suomi-kuva 1870-1920*. Suomen Tiedeseura, Helsinki. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/19452>
- Rainio, Riitta. 2010. *Suomen rautakautiset kulkuset, kellot ja kelloriipukset: äänimaiseman arkeologiaa*. Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen julkaisusarja; 138. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/19420>
- Raittila, Raija. 2008. *Retkellä: lasten ja kaupunkiympäristön kohtaaminen*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research; 333. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. [P] <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/18551>
- Rantala, Outi. 2011. *Metsä matkailukäytössä: etnografinen tutkimus luonnossa opastamisesta*. Acta Universitatis Lapponiensis; 217. Rovaniemi: Lapland University Press. Väitöskirja. <http://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61763>
- Ratvio, Rami. 2012. *Elämää keskustassa ja kaupunkiseudun reunoilla: urbaani ja jälkiesikaupungillinen elämäntyyli asumisen valinnoissa ja arkiliikkumisessa Helsingin seudulla*. Department of Geosciences and Geography. A / University of Helsinki; 15. Helsinki: University of Helsinki. Väitöskirja: Helsingin yliopisto. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/29435>
- Rautio, Pauliina. 2010. *Writing about everyday beauty in a northern village: an argument for diversity of habitable places*. Acta Universitatis Ouluensis. E; 109. Oulu: University of Oulu. Väitöskirja. [P] <http://jultika oulu.fi/Record/isbn978-951-42-6319-4>
- Rinne, Pia. 2006. *Struggles over resources and representations in territorial conflicts in the Northern Atlantic Autonomous Region (RAAN), Nicaragua*. Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja. Sarja A; 142. Helsinki: University of Helsinki. Väitöskirja: Helsingin yliopisto. [P] <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/mat/maant/vk/rinne/>
- Ripatti, Anna. 2011. *Jac. Ahrenberg ja historian perintö: restaurointisuunnitelmat Viipurin ja Turun linnoihin 1800-luvun lopussa*. Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja; 118. Sastamala: Vammalan kirjapaino. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/26244>
- Ristimäki, Miro. 2016. *Examining life cycle management in urban development: identifying unexploited value through a life cycle management approach*. Aalto University publication series. Doctoral dissertations, 54/2016. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/20058>
- Ruohonen, Johanna. 2013. *Imagining a new society: public painting as politics in postwar Finland*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja B; 358. Turku: Turun yliopisto. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/87941>

- Rönkkö, Emilia. 2012. *Kulttuuriympäristöselvitykset: tieto, taito ja ymmärrys maaseudun maankäytön suunnittelussa*. Julkaisu / Oulun yliopisto, arkkitehtuurin osasto. A; 56. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja. [P] <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514298158.pdf>
- Santala, Susanna. 2015. *Laboratory for a New Architecture: Airport Terminal, Eero Saarinen and the Historiography of Modern Architecture*. Väitöskirja: Helsingin yliopisto. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/154203>
- Saunaluoma, Sanna. 2013. *Pre-Columbian earthwork sites in the frontier region between Brazil and Bolivia, southwestern Amazon*. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja: Helsingin yliopisto. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/40907>
- Schuurman, Nora. 2012. "Hevoset hevosina": eläimen ja sen hyvinvoinnin tulkinta. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Social Sciences and Business Studies; no 37. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto. Väitöskirja. [P] http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0665-6/
- Semi, Jussi. 2010. *Sisäiset sijainnit: tutkimus sukupolvien paikkakokemuksista*. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Social Sciences and Business Studies; no 2. Joensuu: Joensuun yliopistopaino. Väitöskirja. [P] http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0034-0/
- Seppänen, Liisa. 2012. *Rakentaminen ja kaupunkikuvan muutokset keskiajan Turussa: erityistarkastelussa Åbo Akademin päärakennuksen tontin arkeologinen aineisto*. Turku: Turun yliopisto. Väitöskirja. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/86116>
- Taipale, Kaarin. 2009. *Cities for sale: how economic globalization transforms the local public sphere*. Studies in Architecture / Helsinki University of Technology; 36. Espoo: Yliopistopaino. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/4749>
- Teräväinen, Helena. 2006. *Lapuan Vanha Paukku - uudeksi rakennettu ja puhuttu: kulttuuriympäristön diskursiivinen muodostuminen tapaustutkimuksessa*. Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosaston tutkimuksia; 24. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/2760?show=full>
- Toivanen, Hanna-Riitta. 2007. *The Influence of Constantinople on middle Byzantine Architecture (843-1204). A typological and morphological approach at the provincial level*. Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia; 202. Helsinki: Tiedekirja. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/19399>
- Tuppi, Juha. 2015. *Carving territories: road cuttings as part of early socio-political and urban development in central Tyrrhenian Italy with special reference to Crustumerium*. Oulu: Juvenes Print. Väitöskirja.
- Tynkkynen, Aulis. 2007. *Tori ja pikkukaupunki: kulttuuriperintö, viihtyisyys ja maine: Loviisan tori ja sen mahdollisuudet*. Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosaston tutkimuksia; 28. Helsinki: Vastapaino. Väitöskirja. [P] <http://lib.tkk.fi/Diss/2007/isbn9789512290093/>

Uimonen, Laura. 2010. *Taidetta suunnitteluun: taidehankkeet ja taidetoiveet suomalaisessa kaupunkisuunnittelussa*. Aalto-yliopisto / Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja. A; 106. Jyväskylä: WS Bookwell. Väitöskirja. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/11821>

Ulysal, Ülke Evrim. 2015. *Urban tourism in Istanbul: urban regeneration, mega-events and city marketing and branding*. Publications of the Department of Social Research; 2015:6. Helsinki: Helsinki University Print. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/152740>

Unt, Liina. 2012. *Landscape as playground: the environmental experience of landscape as fictional and real in a performance*. Aalto University publication series. Doctoral dissertations; 40/2012. Helsinki: Unigrafia. Väitöskirja. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/11811>

Vartola, Anni. 2014. *Kuritonta monimuotoisuutta: postmodernismi suomalaisessa arkkitehtuurikeskustelussa*. Aalto University publication series. Doctoral dissertations, 103/2014. Väitöskirja. Helsinki: Unigrafia. [P] https://shop.aalto.fi/media/attachments/27916/Vartola_1.pdf

Vallius, Antti. 2013. *Kuvien maaseutu: maaseutumaisemakuvaston luomat mielikuvat suomalaisesta maaseutukulttuurista*. Jyväskylä Studies in Humanities. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. [P] <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/41557>

Vuorinen, Juha-Matti. 2009. *Rakennukset ja rakentajat Raision Ihalassa rautakauden lopulla ja varhaisella keskiajalla*. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C. Scripta lingua Fennica edita; osa 281. Turku: Painosalama. Väitöskirja. [P] <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/45215/AnnalesC281Vuorinen.pdf?sequence=1>

Wager, Henrik. 2009. *Teollisuuden ja yhteiskunnan palveluksessa: arkkitehti Bertel Liljequist (1885-1954) tuotantolaitosten suunnittelijana maailmansotien välisenä aikana*. Helsinki: Yliopistopaino. Väitöskirja. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/19504>

Zimmerbauer, Kaj. 2008. *Alueellinen imago ja identiteetti liikkeessä*. Julkaisuja / Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti; 15. Helsinki: Yliopistopaino. Väitöskirja: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/17929>

Äikäs, Tiina. 2011. *Rantakiviltä tuntureille: pyhät paikat saamelaisten rituaalisessa maisemassa*. Studia archaeologica septentrionalia; 5. Rovaniemi: Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys. Väitöskirja.

Muu yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tehty tutkimus sekä vastaavia julkaisuja

Ahola, Joonas, Frog & Tolley, Clive. 2014. *Fibula, fabula, fact: The Viking Age in Finland*. Studia Fennica. Historica; 18. Helsinki: Finnish Literature Society.

Ahonen, Raimo et al. (toim.). 2010. *Arkkitehtuurin historia ja nykyaika: juhlaKirja Kaisa Broner-Bauerille*. Julkaisu / Oulun yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. A; 50. Oulu: Oulun yliopisto.

Amper, Reetta & Lahdenmäki, Heikki. 2009. *Suomenlinnan kunnostus ja uusi käyttö*. Helsinki: Suomenlinnan hoitokunta.

Connah, Roger. 2007. *The piglet years: the lost militancy in Finnish architecture*. Datutop; 28. Tampere: Tampere University of Technology, Department of Architecture.

- Elenius, Lars (toim.). 2014. *Nordiska gränser i historien: linjer och rum, konstruktion och dekonstruktion*. Joensuu: University Press of Eastern Finland. Konferenssijulkaisu: Proceedings of the 28th Congress of Nordic Historians in Joensuu 14-17 August 2014, vol. 1.
- Harjula, Janne et al. 2016. *Mankby: a deserted medieval village on the coast of Southern Finland*. *Archaeologia Medii Aevi Finlandiae*; 22. Turku: Suomen keskiajan arkeologian seura.
- Hollo, Erkki. 2009. *Ympäristö ja oikeus*. Forum iuris: Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hynynen, Ari J.; Juuti, Petri S. & Katko, Tapio S. (toim.). 2012. *Water fountains in the worldscape*. Kangasala as: KehräMedia.
- Häyrynen, Maunu et al. (toim). 2015. *Lähikuva lähiöstä! Itä-Porin kulttuurikartoitus ja toimenpidesuunnitelma*. Pori: Turun yliopisto.
- Häyrynen, Maunu – Kaisu Ryyänänen – Katri Tella (toim.). 2010. *"Kui mää tääl asu?" asukasnäkökulmia kehittyvään lähiöön*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja 22. Pori: Turun yliopisto.
- Itkonen, Matti et al. (toim.). 2011. *Hyperborean wind: reflections on design and the city*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Korkeakoski-Väisänen, Kristiina; Pukkila, Jouko & Lehtonen, Hannele. 2009. *Muinaisjännös ja maisemakohde: kaksitoista näkökulmaa arkeologisiin ja kasvitieteellisiin tutkimuksiin Liedon Vanhalinnassa ja sen ympäristössä*. Turku: Turun yliopistosäätiö.
- Laakso, Outi. 2009. *Rintakylät ja larvamaat Kurikan nykyisessä kulttuurimaisemassa*. Turku: Turun yliopisto.
- Lähdesmäki, Ulla; Raninen, Sami & Nordqvist, Kerkko. 2013. *Archaeology in society and daily life: challenges and co-operation in the 21st century*. Tampereen museoiden julkaisuja; 133. Tampere: Tampereen museot. [P] https://issuu.com/vapriikki/docs/archaeology_in_society_and_daily_li
- Mäntysalo, Raine; Joutsiniemi, Anssi; Nenonen, Suvi & Syrman, Simo (toim.). 2012. *Kestävät kauppapaikat verkostokaupungissa*. Aalto-yliopiston julkaisusarja. Tiede + teknologia; 11/2012. Helsinki: Unigrafia. [P] <http://lib.tkk.fi/TIEDE TEKNOLOGIA/2012/isbn9789526047379.pdf>
- Mökkönen, Teemu. 2006. *Historiallinen paikkatieto: digitaalisen paikkatiedon tuottaminen historiallisista kartoista*. Suomen ympäristö: 34/2006. Helsinki: Ympäristöministeriö, alueidenkäytön osasto. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38805/SY34_2006_Historiallinen_paikkatieto.pdf?sequence=1
- Puolamäki, Laura. 2014. *CERCMA – Cultural Environment as Resource for Climate Change Mitigation and Adaptation*. Nordic Working Papers; 2014:920, Nordic Council of Ministers, Terrestrial Ecosystem Group, Copenhagen.

Rappe, Erja. 2010. *Puisto, puutarha ja hyvinvointi*. Helsinki: Viherympäristöliitto.

Saarikangas, K. 2006. *Eletyt tilat ja sukupuoli. Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Salonen, Kirsi. 2010. *Mielen luonto: eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma*. Helsinki: Green Spot.

Soini, Katriina et al. 2008. *Maaseutumaisen muutos, arvottaminen ja eurooppalainen maisemayleissopimus*. Maa- ja elintarviketeollisuus; 135. Helsinki: MTT Taloustutkimus. [P] <http://mtt.fi/met/pdf/met135.pdf>

Staffans, Aija; Kyttä, Marketta & Merikoski, Tiina (toim.). 2008. *Kestävä yhdyskuntarakenne*. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja. C; 69. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. [P] <http://lib.tkk.fi/Reports/2008/isbn9789512296248.pdf>

Valkonen, Jarno & Salonen, Toivo (toim.). 2013. *Reittejä luontosuhteeseen*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Virkki, Hanna & Hokkanen, Kalevi. 2007. *Kanta-Hämeen muinaisrannat: Itämeren varhaisvaiheiden visualisointi*. Julkaisu / Hämeen liitto. 5; 84. Hämeenlinna: Hämeen liitto.

Raportit, selvitykset, arvioinnit ja kehittämishankkeet

Aarrevaara, Eeva (toim.). 2015. *Suomalainen maaseututaajama muutospaineessa: suomalainen maaseututaajama 2010-luvulla -tutkimushankkeen loppuraportti*. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu; osa 3. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. [P] http://www.lamk.fi/projektit/maaseututaajamat/artikkelit-julkaisut/Documents/lamk_suomalainen_maaseututaajama_julkaisu_final_pien.pdf

Aarrevaara, Eeva; Uronen, Carita & Vuorinen, Tapani. 2007. *Päijät-Hämeen maisemaselvitys*. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu. Sarja C, Artikkelikokoelmat, raportit ja muut ajankohtaisjulkaisut; 22. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. [P] <http://www.lpt.fi/lamk/julkaisu/maisemaselvitys.pdf>

Ahola, Teija et al. 2014. *Kulttuuriympäristö kunniaan: Pohjois-Savon kulttuuriympäristöohjelma 2014-2020. Elinvoimaa alueelle*. Kuopio: Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://www.doria.fi/handle/10024/102186>

Ahola, Teija; Koivula, Pilvi; Koskiahde, Anna & Murtonen, Merja. 2009. *Jokioinen: Jokioisten kunnan rakennusinventointi*. Hämeen ympäristökeskuksen raportteja; 6/2009. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus. Forssan seudun kuntien kulttuuriympäristön inventointihanke, Vorski.

Ahola, Teija & Koskiahde, Anna. 2009. *Ypäjä: Ypäjän kunnan rakennusinventointi*. Hämeen ympäristökeskuksen raportteja; 5/2009. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus. Forssan seudun kuntien kulttuuriympäristön inventointihanke, Vorski.

- Ahola, Teija & Vikman, Laura. 2009. *Tammela: Tammelan kunnan rakennusinventointi*. Hämeen ympäristökeskuksen raportteja; 9/2009. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus. Forssan seudun kuntien kulttuuriympäristön inventointihanke, Vorski.
- Ahola, Teija & Koivula, Pilvi. 2009. *Forssa: Forssan kaupungin rakennusinventointi*. Hämeen ympäristökeskuksen raportteja; 10/2009. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus. Forssan seudun kuntien kulttuuriympäristön inventointihanke, Vorski.
- Ahola, Teija; Tulonen, Annu & Utriainen, Heidi. 2007. *Kulttuuriympäristöjen Häme: Hämeen alueellinen kulttuuriympäristöohjelma 2007-2013*. Hämeen ympäristökeskuksen raportteja; 4/2007. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus.
- Ahola, Teija. 2006. *Rakennusinventointi: Hämeenkoski*. Hämeen ympäristökeskuksen moniste; 109. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus.
- Ahola, Teija. 2006. *Rakennusinventointi: Padasjoki*. Hämeen ympäristökeskuksen moniste, 111. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus.
- Ahola, Teija. 2006. *Rakennusinventointi: Hollola*. Hämeen ympäristökeskuksen moniste; 110. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus.
- Ahola, Teija. 2006. *Rakennusinventointi: Artjärvi*. Hämeen ympäristökeskuksen moniste; 107. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus.
- Ahola, Teija. 2006. *Rakennusinventointi: Asikkala*. Hämeen ympäristökeskuksen moniste; 108. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus.
- Ahro, Jutta. 2006. *Pirkanmaan maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt*. Pirkanmaan liiton julkaisu. B; 97. Tampere: Pirkanmaan liitto.
- Alapeteri, Niina & Perälä, Tiina. 2013. *Munkkiniemen urheilukentän historiaselvitys ja kehittämisperiaatteet*. Liikuntaviraston julkaisusarja. Sarja B; 46. Helsinki: Helsingin kaupungin liikuntavirasto. [P] <http://www.hel.fi/static/liv/B46.pdf>
- Alatalo, Jenny & Nyman, Marie. 2014. *Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet: ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014*. Raportteja/ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 2014,75. Turku: Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Katson maalaismaisemaa -hanke. <http://www.doria.fi/handle/10024/103515>
- Alikoski, Maarit et al. 2013. *Oulun kulttuuriympäristöohjelma*. Oulun kaupunkisuunnittelu. Sarja A; 205. Oulu: Oulun kaupunki. [P] http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=b9feda58-00bc-4184-89b8-b8c078f16ceb&groupId=64220
- Anttila, Susanna; Räisänen, Jorma & Timonen, Sami. 2008. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Taivalkosken Tyrjäjärvi-Jokijärvi*. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen raportteja; 1/2008. Oulu: Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/43084>

Anttila, Susanna; Mahosenaho, Taimi & Timonen, Sami. 2007. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Oulujoen laakso*. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen raportteja; 1/2007. Oulu: Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus.

Appelgren, Kari et al. 2011. *Naantalin kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta Ailostenniemeltä Ladvoon*. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri; 15. Turku: Varsinais-Suomen liitto.

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy: 2015. [Aleksanterin teatteri: rakennushistoriaselvitys](#). [P]
2015. [Hennala: ruokala-urheilurakennus: rakennushistoriaselvitys](#) [P]
2014. [Maaherran makasiini: rakennushistoriaselvitys](#) [P]
2014. [Selvitys Utin kasarmi- ja leirialueiden rakennusvaiheista ja nykytilanteesta](#). [P]
2013. *Ritarihuone: rakennushistoriaa ja nykytila = Riddarhuset*
2013. [Hanasaari: rakennushistoriaselvitys](#). [P]
2013. *Tapiolan kirkko: rakennushistoriaselvitys*.
2013. *Länsi-Mustasaaren betonipatteri 3: rakennushistoriaselvitys*.
2012. *Rauman vanha kaupungintalo: rakennushistoriaselvitys*.
2012. *Franzénia: rakennushistoriaselvitys*.
2012. *Hietalahden kauppahalli: rakennushistoriaselvitys*.
2012. *Vanha kauppahalli rakennushistoriaselvitys*.
2011. [Smolna: valtioneuvoston juhlahuoneisto: rakennushistoriaselvitys](#). [P]
2011. *Lielähti: selvitys*.
2009. *Suvilahti: rakennushistoriaselvitys*.
2007. *Tilkka 1936-2006: rakennushistoriaselvitys*.

Berghäll, Jonna & Pesu, Minna. 2008. *Ilmastonmuutos ja kulttuuriympäristö: tunnistetut vaikutukset ja haasteet Suomessa*. Suomen ympäristö; 44/2008. Helsinki: Ympäristöministeriö. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38358>

Bergius, Liisa et al. 2008. *YTY 2000 Keski-Suomi: vuosiraportti 2007*. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus.

Bergius, Lissa et al. 2007. *YTY 2000 Keski-Suomi: vuosiraportti 2006*. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus.

Böök, Netta. 2015. *Hennalan varuskunta-alue: kulttuuriympäristöselvitys*. Helsinki: Senaatti-kiinteistöt. [P] http://lahtiudistuu.fi/wp-content/uploads/2014/02/Hennala_kulttuuri_2015_web.pdf

Böök, Netta. 2014. *Otaniemen keskeinen kampusalue: kulttuuriympäristöselvitys*. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja; 2014/8. [P] http://www.senaatti.fi/filebank/3179-2014_Livady_Espoo_Otaniemi_KHS_web.pdf

Eiring, Jonas; Lind, Tuija & Matikka, Hannu. 2008. *The future of historic dockyards: round-table report Suomenlinna 2008*. Helsinki: Governing Body of Suomenlinna.

Elo, Tiina & Seppälä, Sirkka-Liisa. 2013. *Isojen pirttien kylät: Pelkosenniemen kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö 1/2013. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lapin

- kulttuuriympäristöohjelma -hanke. [P]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41083/SY_1_2013.pdf?sequence=1
- Elo, Tiina & Seppälä, Sirkka-Liisa. 2013. *Mutterikuistien kylät: Simon kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö; 9/2013. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hanke. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/42383>
- Elo, Tiina & Seppälä, Sirkka-Liisa. 2012. *Entistä Keminkylää: Savukosken kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö; 20/2012. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lapin kulttuuriympäristöohjelma -hanke [P]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38791/SY_20_2012.pdf?sequence=7
- Elo, Tiina & Seppälä, Sirkka-Liisa. 2012. *Raivaajien ja rakentajien Salla: Sallan kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö; 31/2012. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hanke. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38792>
- Elo, Tiina & Seppälä, Sirkka-Liisa. 2012. *"Ommie maesemie" pirtin ikkunasta Posiolla: Posion kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö 4/2012. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lapin kulttuuriympäristöohjelma. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38743>
- Elo, Tiina & Seppälä, Sirkka-Liisa. 2011. *Vesistöjä ja vaaramaisemia: Kemijärven kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö; 22/2011. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lapin kulttuuriympäristöohjelma -hanke. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/37039>
- Elo, Tiina & Magga, Päivi (toim.). 2007. *Eletty, koettu maisema: näkökulmia saamelaiseen kulttuurimaisemaan*. Suomen ympäristö; 34/2007. Helsinki: Helsingin yliopisto. [P]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38433/SY_34_2007.pdf?sequence=9
- Eloranta, Anssi. 2010. *Virtavesien kunnostus*. Kalatalouden keskusliitto; 165. Sastamala: Vammalan Kirjapaino.
- Etelä-Savon kulttuuriympäristön yhteistyöryhmä. 2009. *Etelä-Savon kulttuuriympäristöohjelma: tavoitteet ja strategiset linjaukset sekä toiminnan suuntalinjat vuosille 2009-2014*. Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja; 5/2009. Mikkeli: Etelä-Savon ympäristökeskus.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/42993>
- Etelä-Savon maakuntaliitto. 2007. *Kulttuuriympäristöselvitys: Etelä-Savon kulttuuriperinnön kehityslinjat, jatkumot ja murrokset*. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu; 88. Mikkeli: Etelä-Savon maakuntaliitto. [P] <http://www.esavo.fi/resources/public/media/Kulttuuriymparistoselvitys.pdf>
- Eskola, Amanda. 2006. *Vantaan moderni teollinen rakennusperintö 1930-1979: inventointiraportti*. Vantaan kaupunki. Kaupunkisuunnitteluyksikkö. C; 28/2006. Vantaa: Vantaan kaupunki. [P]
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/118786_kaupsu_teollinenrakennuskulttuuri.pdf
- Etholén, Toni. 2012. *Översiktsplan för landskaps- och naturvård vid Petalax åmynning*. Rapporter/ Närings-, trafik- och miljöcentralen; 106/2012. Seinäjoki: Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten. Härkää sarvista -hanke.
http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/86311/Rapporter_106_2012.pdf?sequence=1

Forsberg, Mari. 2008. *125 vuotta Seminaarinmäen puistoalueiden historiaa: Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen puutarha- ja ulkoalueiden suunnitelmat vuosina 1882-2007: Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen ympäristöhistoriallinen selvitys*. Helsinki: Alvar Aalto Säätiö.

Gerdt, Anja. 2008. *Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuurialueselvitys. Osa 2*. Etelä-Karjalan liitto. Lappeenranta: Etelä-Karjalan liitto. [P] <http://www.ekarjala.fi/liitto/wp-content/uploads/2013/12/Sisalto.pdf>

Griep, Ben. 2009. *Kulturmiljöprogram för Jakobstads stadskärna = Pietarsaaren keskustan kulttuuriympäristöohjelma*. [P] Pietarsaari: Pietarsaaren kaupunki. <http://www1.jakobstad.fi/jbst/upload/doc/2356.Kulturmiljoprogram.pdf>

Haaranen, Tarja et al. 2007. *Naturens och landskapets mångfald vårdbiotoper*. Helsinki: Jord- och skogsbruksministeriet. [P] http://www.mavi.fi/sv/guider-och-anvisningar/odlare/Documents/Milj%C3%B6st%C3%B6dets%20specialst%C3%B6ds%20guider%202007-2009/SV_YE%20opas%20Naturens%20och%20landskapets%20m%C3%A5ngfald%20V%C3%A5rdbiotoper%202007.pdf

Hahl, Tiina; Lintukangas, Elisa & Aarrevaara, Eeva. 2014. *Sysmän taajaman muutos 1970-luvulta nykypäivään: suomalainen maaseututaajama 2010-luvulla*. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu. Sarja A, Tutkimuksia; osa 18. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. [P] http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87415/LAMK_2014_A_19.pdf?sequence=1

Hakli, Olli & Laine, Aino (toim.). 2016. *Valtiolle rakennettu: näkökulmia valtion kiinteistöjen hoitoon*. Helsinki: Museovirasto.

Hallantie, Kari & Ollqvist, Susanna. 2009. *Förvaltnings- och utvecklingsplan för världsarvet Kvarkens skärgård/ Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen hallinto- ja kehityssuunnitelma*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C; 59. Helsingfors: Edita Prima. [P] <http://www.kvarken.fi/assets/Svenska---pdf/Frvaltnings-och-utvecklingsplan.pdf>

Hanka, Heikki et al. 2006. *Viestejä maisemassa: keskisuomalainen kulttuuriympäristö*. Jyväskylä: Minerva. Kultu-hanke.

Heikinheimo, Marianna et al. 2015. *Sairilan koulukoti: kulttuuriympäristö- ja rakennushistoriaselvitys*. Helsinki: Senaatti. [P] http://www.senaatti.fi/filebank/5124-2015_ark-byroo_Mikkeli_Sairilan_koulukoti_RHS.pdf

Heikinheimo, Marianna et al. 2015. *Sippolan koulukoti: kulttuuriympäristö- ja rakennushistoriaselvitys, Helsinki 8.6.2015*. Helsinki: Arkkitehtitoimisto Ark-byroo. [P] http://www.senaatti.fi/filebank/5126-2015_ark-byroo_Kouvola_Sippolan_koulukoti_RHS.pdf

Heikinheimo, Marianna et al. 2014. *Vuorelan koulukoti: rakennushistoria- ja kulttuuriympäristöselvitys: Helsinki 30.1.2015*. Helsinki: Senaatti-kiinteistöt. [P] http://www.senaatti.fi/filebank/3571-Vuorelan_koulukoti_RHS-LowRes.pdf

Heikkinen, Sanna. 2012. *Pyhäjoen kunnan kulttuuriympäristöohjelma*. Pyhäjoki: Pyhäjoen kunta. [P]

http://www.pyhajoki.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/pyhajoki/embeds/pyhajokiwwwstructure/15073_Pyhajoen_kulttuuriymparistoohjelma.pdf

Heinonen, Mervi (toim.). 2007. *Puistojen tila Suomessa: Suomen suojelualueet ja niiden hoito 2000-2005*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A; 160. Helsinki: F. G. Lönnberg. [P] <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Asarja/a160-1.pdf>

Heinänen, Jouni. 2007. *Tikkurilan keskuspuiston ja kävelykadun maisema-arkkitehtuurikilpailu*. Maisema-arkkitehtuurikilpailuja; 2007:01. Helsinki: Suomen maisema-arkkitehtiliitto.

Heiskanen, Irma & Kailo, Kaarina. 2006. *Ekopsykologia ja perinnetieto*. Helsinki: Green Spot.

Heiskanen, Jari. 2006. *Viiala: Viialan rakennetun ympäristön ja kulttuurimaiseman inventointi 2005-2006*. Tampere: Pirkanmaan maakuntamuseo.

Heljala, Minna; Seppälä, Sirkka-Liisa; Elo, Tiina. 2012. *Joen ja meren rajakaupunki: Tornion kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö; 36/2012. Helsinki: Ympäristöministeriö. Lapin kulttuuriympäristöohjelma. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38751>

Hellström, Kalle. 2012. *Jäppilän Syvänsin länsipuolen kylien maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 95/2012. Mikkeli: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://www.doria.fi/handle/10024/82722>

Hellström, Kalle. 2012. *Heinäveden reitin maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 93/2012. Mikkeli: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://www.doria.fi/handle/10024/79926>

Helo, Maria & Komulainen, Minna ja Lyytikäinen, Lasse. 2013. *Katajainen kansa: Kainuun kulttuuriympäristöohjelma*. Kajaani: Kainuun Etu.

Hemgård, Marianne. 2014. *Arbete, kunskap, byggnadsvård: Kulturmiljövård ger kunskap -projektet: årsrapport 2013*. Pargas: Curatio Byggnadsvårdsförening i Åbolad.

Hemgård, Marianne. 2013. *Kulttuuriympäristöä kunnostamalla työtä ja osaamista: Kulttuuriympäristö kuntoon -hanke: vuosiraportti 2012*. Parainen: Turunmaan korjausrakentamisyhdistys. [P] <http://www.curatio.fi/files/2513/9349/2149/Hankkeen20toiminnan20kuvaus202012.pdf>

Hiedanpää, Juha et al. (toim.). 2011. *Kokemäen joen aalloilla ja rannoilla*. Satakuntaliitto. Sarja A; 304. Pori: Satakuntaliitto. <https://issuu.com/satakuntaliitto/docs/kokemaenjokikirja>

Hirvonen, Auli. 2006. *Maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: RENKO, Renkajoen ja Kaartjoen kulttuurimaisemat*. Hämeen ympäristökeskuksen raportteja; 2/2006. Hämeenlinna: Hämeen ympäristökeskus. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45372/HAMra_2_2006.pdf?sequence=1

Hirvonen, Vuokko (toim.). 2013. *Utsjoen kirkkotuvat: markkinapaikasta museoksi*. Utsjokisuun kyläyhdistys ry:n julkaisuja; 1. Utsjoki: Utsjokisuun kyläyhdistys. Tämä julkaisu on osa paikallista perinteen tallennusprojektia, Eilinen keskellämme.

Hokkanen, Marja; Jansson, Henrik; Korkeamäki, Harri; Laiho, Juha; Laine, Ari; Malin, Mikko & Manninen, Seppo. 2012. *Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C; 83. Vantaa: Metsähallitus.

Holmila, Ilkka et al. 2007. *Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelma: Järvenpää*. Järvenpää: Järvenpään kaupunki.

http://www.sivustot.jarvenpaa.fi/liitetiedostot/editori_materiaali/3515.pdf

Hoppa, Tapani. 2009. *Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C; 57. Vantaa: Metsähallitus.

Hukkanen, Marjaleena; Koivisto, Raija & Mustonen, Sinikka. 2006. *Kaskesta kaavoitukseen: Kuopion koulupolku 2001-2004: ympäristökulttuurikasvatuksen pilottiprojekti: loppuraportti ja oppimateriaali 2006*. Kuopio: Kuopion kaupunki.

Härjämäki, Kimmo. 2007. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma, Perniö*. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 4/2007. Turku: Lounais-Suomen ympäristökeskus.

Härjämäki, Kimmo. 2006. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Vehmaa ja Taivassalo*. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen monistesarja; 3/2006. Turku: Lounais-Suomen ympäristökeskus.

Härö, Eevaliisa. 2011. *Heinäveden reitin valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen maisemanhoidon esisuunnitelma*. Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja; 7/2010. Mikkeli: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

<http://www.doria.fi/handle/10024/86278>

Härö, Mikko & von Martens, Anton. 2006. *Maankäyttö- ja rakennuslain seuranta: kulttuuriympäristö, museovirasto ja museot*. Helsinki: Museovirasto, rakennushistorian osasto. [P]

<http://www.nba.fi/fi/File/411/mrl-seuranta.pdf>

Häyrynen, Maunu; Raike, Eeva & Roslund, Johanna-Annukka (toim.). 2016.

Maailmanperintökaupungin puistot, Rauman historiallisten viheralueiden inventointi syksyllä 2015. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja 50. Pori: Turun yliopisto.

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ktmt/tutkimus/julkaisut/Documents/Rauman%20historialliset%20viheralueet%20PDF.pdf>

Häyrynen, Maunu & Lähtenmäki, Mikael (toim.). 2012. *Tie meren ympäri. Pohjanlahden rannikon matkailutie, osatutkimusraportit*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja 38. Pori: Turun yliopisto. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/86315>

Häyrynen, Maunu & Lähtenmäki, Mikael (toim.). 2009. *Pohjanlahden rantatie - Ratsupolusta rannikon matkailutiekse*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja 15. Pori: Turun yliopisto. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/46931>

Häyrynen, Simo et al. 2013. *Arvio Joensuun hotelli-ravintola Wanhan Jokelan sosiokulttuurisesta merkityksestä*. Itä-Suomen yliopisto.

http://www2.uef.fi/documents/1336630/1336641/Jokela_SKVA_02-10-2013_UEF.pdf/0a37f8bf-9ccf-4e54-ad88-3dd1d1097905

Iisalmen kaupunki. 2014. *Iisalmen kulttuuriympäristö: keskustaseutu*. Iisalmi: Iisalmen kaupunki.

Illman, Johanna. 2012. *Oppimisretket: Fiskarin koulun laajennettu oppimisympäristö*. Fiskars: Fiskarin koulun oppimisympäristöhanke. [P] http://www.edu.fi/download/146196_Oppimisretket_Fiskarin_koulun_laajennettu_oppimisymparisto.pdf

Jaakkola, Riitta. 2015. *Jungfrudanser och snickarglädje: Malax kulturmiljöprogram*. Malax: Malax kommun. [P] <https://www.malax.fi/boende-miljo-och-trafik/planlaggning/generalplaner/kulturmiljoprogram/assets/KULTURMILJOPROGRAM.pdf>

Jaakkola, Riitta. 2015. *Rintakylissä ja larvamailla: Kurikan kulttuuriympäristöohjelma*. Vaasa: Arkmedia. [P] http://www.kurikka.fi/files/Kuvitus/kurikan_kulttuuriymparistoohjelma_kirja.pdf

Jaakkola, Riitta. 2013. *Från kustby till ådal: Närpes kulturmiljöprogram*. Närpes: Närpes stad.

Jaakkola, Riitta; Perähuhta, Minna; Mikkonen, Tuija et al. 2013. *Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa*. Suomen ympäristö; 14/2013. Helsinki: Ympäristöministeriö. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42296/SY_14_2013.pdf?sequence=1

Jaakkola, Riitta. 2009. *Vesiteitä kyliin ja kirkolle: Ähtärin kulttuuriympäristöohjelma*. Ähtäri: Ähtärin kaupunki. [P] http://www.ahtari.fi/kaupunki/templates/ahtari/images/PDF-tiedostot/Ahtari_koko_Low.pdf.

Jantunen, Juha & Saarinen, Kimmo. 2016. *Luonnonhoitajan matkassa: raivaten ja polttaen, niittäen ja laiduntaen*. LUT Scientific and Expertise publications. Tutkimusraportit = Research Reports; 49. Lappeenranta: LUT Lappeenranta University of Technology.

Juntunen, Piia. 2008. *Lapin perinnebiotooppien hoito-ohjelma*. Lapin ympäristökeskuksen raportteja; 2/2008. Rovaniemi: Lapin ympäristökeskus. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/45054>

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus. 2008. *Kymenlaakson kulttuuriympäristökartoitus 2008: Anjalankoski, Elimäki, Hamina, Iitti, Jaala, Kotka, Kouvola, Kuusankoski, Miehikkälä, Pyhtää, Valkeala, Virolahti*. Kouvola: Kaakkois-Suomen ympäristökeskus. <http://www.vuolenkoski.fi/files/download/KymenlaaksonkulttuuriympAristAkartoitus2008.pdf>

Kailasmaa, Marko (toim.). 2008. *Kirkkoympäristön vaaliminen maankäytön suunnittelussa ja maisemanhoidossa*. Helsinki: Kirkkopalvelut.

Kalakoski, Iida (toim.). 2011. *Euran kulttuuriympäristöohjelma*. Eura: Euran kunta. [P] <http://www.eura.fi/upload/palvelut/kulttuuripalvelut/euran-kulttuuriymparistoohjelma.pdf>

Kallaluoto, Timo & Juusela, Eeva. 2010. *Voutilan kulttuurihistoria ja rakennusinventointi*. Vantaan kaupunki. Kaupunkisuunnittelu. C; 8/2010. Vantaa: Vantaan kaupunki. [P] https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/111329_kaupsu_400700_voutilaninventointi.pdf

Kallio, Pilvi; Ranta-Meyer, Tuire; Seppälä, Mika & Vilkuna, Anna-Maria (toim.). 2011. *Rikas kulttuuri, rakas naapuri: yhteisön luomisvoima Arabianrannassa: Arabian alueen kulttuurinen kehittäminen Urbaani luovuus -hankkeessa 2007-2010*. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu, kulttuuri ja luova ala.

Kangasniemi, Päivi. 2010. *Teiskon maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma*. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja, 7/2010. Jyväskylä: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/124014>

Karhunen, Eeva (toim.). 2012. *Kulttuuriympäristöt arjen arvoiksi*. Satakunnan museon julkaisuja; 18/2012. Pori: Satakunnan Museo. Pisara - Kulttuuriympäristöt arjen arvoiksi -hankkeen loppuraportti. [P] http://www.pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kulttuuritoimi/satakunnanmuseo/6F3t24YI7/pisarakirja_web.pdf

Karinen, Pirjo. 2006. *Ytyä ympäristössä: Pohjois-Savon YTY 2004 -hankkeen raportti vuodelta 2005*. Pohjois-Savon ympäristökeskuksen raportteja; 2/2006. Kuopio: Pohjois-Savon ympäristökeskus. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/45044>

Kauko-Vainio, Sinikka (toim.). 2010. *Liedon kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta*. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri; 9. Turku: Varsinais-Suomen maakuntamuseo.

Kemiläinen, Milla-Lotta et al. 2014. *Velkuan, Livonsaaren ja Lempisaaren kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta*. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri; 16. Turku: Varsinais-Suomen maakuntamuseo.

Keski-Karhu, Hanna. 2009. *Pohjois-Karjalan perinnebiotooppien hoito-ohjelma*. Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen raportteja; 3/2009. Joensuu: Pohjois-Karjalan ympäristökeskus. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/43027/PKAra_3_2009.pdf?sequence=1

Keski-Suomen ympäristökeskus. 2007. *TIEVA eteläinen: loppuraportti*. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus.

Keskitalo, Kirsti. 2013. *Pikkujärven ja Kakolanmäen luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma 2014-2024*. Vantaan kaupunki, ympäristökeskus. C., 9/2013. Vantaa: Vantaan kaupunki. [P] https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/119033_Pikkujarven_ja_Kakolanmaen_ls-alueen_hoito-kayttosuunnitelma_2014_2024.pdf

Kirstinä, Leena et al. (toim.). 2008. *Puutikkala: sydänhämäläinen perinnekyliä*. Puutikkala: Puutikkalan vapaaehtoinen palokunta.

Kivilaakso, Aura. 2014. *Kun Helsinkiin rakennettiin city: keskustan vuosina 1945-1990 valmistuneet liikerakennukset*. Helsinki: Helsingin kaupunginmuseo. [P] http://www.hel.fi/static/hkm/pdf/helsinki_city.pdf

Kleemola, Jussi & Taimi, Heikki (toim.). 2012. *Kauhajoen kulttuurimaisemien kirja: kulttuurimaisemia menneitten ja nykyisten sukupolvien työn tuloksena*. Kauhajoki: Lions Club Kauhajoki.

Kokko, Marjut & Peurasaari, Piritta. *Simon Wanhat kylät: Simoniemen ja Simonkylän maisemanhoitoalueen hoito- ja käyttösuunnitelma*. Suomen ympäristö; 2/2014. Rovaniemi: Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Maisemat ruotuun -hanke. [P]
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/136419>

Kokko, Marjut; Kurkela, Anna; Pihkala, Antti; Tallavaara, Kari. 2009. *Komiat kylät pohjoisen maisemassa: Kairalan ja Luiron maisemanhoitoalueen hoito- ja käyttösuunnitelma*. Suomen ympäristö; 9/2009. Rovaniemi: Lapin ympäristökeskus. [P]
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38021>

Kokko, Marjut & Savolainen, Sari. 2008. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma Ounasjoki, Rovaniemi*. Lapin ympäristökeskuksen raportteja; 3/2008. Rovaniemi: Lapin ympäristökeskus. [P]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45062/LAPra_3_2008.pdf?sequence=1

Kokko, Marjut. 2007. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma Saija, Salla*. Lapin ympäristökeskuksen raportteja; 2/2007. Rovaniemi: Lapin ympäristökeskus. [P]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45055/LAPra2_2007.pdf?sequence=1

Kolari, Tiina. 2015. *Upseeripuiston maisema- ja kasvillisuusinventointi*. LUT Scientific and Expertise Publications. Raportit ja selvitykset = Reports; 42. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Etelä-Karjala-instituutti. [P]
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/103844/Upseeripuistoinventointi.pdf?sequence=2>

Kolari, Tiina. 2013. *Kotkaniemen kasvillisuus- ja kulttuurimaisemaselvitys*. LUT Scientific and Expertise Publications. Raportit ja selvitykset = Reports; 10. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen yliopisto. [P]
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/94697/isbn9789522655585.pdf?sequence=2>

Kolari, Tiina. 2012. *Skinnarilan niemen kasvillisuus ja kulttuuriympäristö*. Raportti / Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Etelä-Karjala-instituutti; 17. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Etelä-Karjala-instituutti. [P]
<http://www.lut.fi/documents/10633/83879/kasvillisuus selvitys.pdf/f884ba1a-60dd-4bec-879f-cd5d7397d74d>

Koski, Katriina. 2016. *Keski-Suomen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet*. Julkaisu / Keski-Suomen liitto. B; 202. Hämeenlinna: Keski-Suomen liitto.
http://www.keskisuomi.fi/filebank/24753-KS_maisemainventointi_raportti_lopullinen_2016.pdf

Koski, Katriina. 2014. *Pirkanmaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi: ehdotus valtakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013-14*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 48/2014. Tampere: Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <https://doria.fi/handle/10024/103720>

Korjonen-Kuusipuro, Kristiina. 2007. *Kulttuurimaisema elämysmatkailukohteena: Eteläkarjalaiseen kaupankäyntiin liittyvän perinteen tuotteistaminen*. Raportti/ Etelä-Karjala-instituutti; 6. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Etelä-Karjala-instituutti.
<https://doria.fi/handle/10024/36626>

Korpinen, Juhani; Saarinen, Kalle & Telaranta, Jussi. 2013. *Viivat kertovat: mittauspiirustusleirit Vanhassa Raumassa 2011-2012*. Rauma: Rauman kaupunki. Kahden ajan maailmanperinnöt - projekti.

Kortesharju, Mirja; Tarvainen, Hanna & Karhunen, Anni. 2007. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Siikainen*. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 7/2007. Turku: Lounais-Suomen ympäristökeskus.

Kouki, Paula et al. 2015. *Arlainstituutti. C, Espoo Puustellinmäki: historiallisen ajan kylätontin ja linnoitusrakenteiden tarkkuusinventointi*. Helsinki: Senaattikiinteistöt.

Kouko, Saija; Törmä, Milla; Kivimäki, Kaarina et al. *Tampereen Aitolahden ja Teiskon kulttuuriympäristöselvitys*. Julkaisuja / Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen, maankäytön suunnittelu, 6/2015. Tampere: Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen. http://www.tampere.fi/liitteet/t/IEUd3RzVU/TAKU_nettiin.pdf

Kovalainen, Pasi; Passoja, Britta & Turpeinen, Juhani. 2008. *Viisikanta: hyvää rakennussuojelua: Oulun läänin rakennussuojelupalkinnot 1990-2005*. Helsinki: Rakennustieto.

Kuikka, Nina (toim.). 2006. *Viihtyisä kylämaisema: opas maaseutumaiseman ymmärtämiseen, asukaslähtöiseen suunnitteluun ja hoidon toteutukseen talkoilla Pohjois-Pohjanmaalla*. Oulu: ProAgria Oulun maaseutukeskus.

Kuisma, Marja. 2012. *Tyrnäväilmiö: Tyrnävän kulttuuriympäristöohjelma ja arkkitehtuuripoliittinen ohjelma*. Tyrnävä: Tyrnävän kunta.

Kullas, Johanna. 2006. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Veteli*. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 2/2006. Vaasa: Länsi-Suomen ympäristökeskus. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45378/LSUra_2_2006.pdf?sequence=1

Kuopion kaupunki. 2008. *Kuopion kulttuuriympäristö strategia ja hoito-ohjeet*. Kuopio: Kuopion kaupunki.

Kupila, Sanna (toim.). 2009. *Paattisten taloja ja tarinoita: Paattisten kulttuurimaisema ja vanhat rakennukset*. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri; 14. Turku: Paattisten seura.

Kurkela, Anna. 2013. *Nuorgamin kylän maisemanhoitosuunnitelma*. Raportteja. Rovaniemi: Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P] <https://doria.fi/handle/10024/94386>

Kuusinen, Seija. 2009. *Pohjaslahden kylätaajaman rakennus- ja kulttuurihistoriallinen sekä maisemallinen inventointi*. Mänttä-Vilppula: Ylä-Pirkanmaan seutuyhdistys ry.

Kuusisto, Elina & Rankinen, Kristiina. 2012. *Missä maat on mainiommat: Uudenmaan kulttuuriympäristöt*. Uudenmaan liiton julkaisuja. E; 114. Helsinki: Uudenmaan liitto. [P] http://www.uudenmaanliitto.fi/files/6309/Missa_maat_on_mainiommat_E114.pdf

Kuusisto, Elina & Rankinen, Kristiina. 2010. *Mansikkapaikat Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla*. Uudenmaan liiton julkaisuja. E; 108. Helsinki: Uudenmaan liitto. [P] http://www.uudenmaanliitto.fi/files/6273/E_108_Mansikkapaikat_Uudellamaalla_ja_Ita-Uudellamaalla.pdf

Kuusisto, Ritva; Pesonen, Marja & Kemppainen, Sanni. 2014. *Kontinkangas: rakennuskannan ja viheralueiden inventointi 2013-2014*. Oulun kaupunkisuunnittelu. Sarja A; 213. Oulu: Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut.

Kuvaja, Ulla & Yli-Olli, Anne. 2012. *Lape: Laatu perinnerakentamiseen ja ympäristönhoitoon: toiminta vuonna 2011*. Jyväskylä: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Kuvaja, Ulla. 2007. *YTY 2005 Saarijärven seutu ja YTY 2005 Viitasaaren seutu: vuosiraportti 2006: toiminta ajalla 1.1.-31.12.2006*. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus.

Käyhkö, Sanna; Salmela, Ulla; Putkonen, Lauri. 2011. *Härkätieltä skeittipuistoon: kulttuurin reitit ja rakennusperintö*. Helsinki: Ympäristöministeriö.

Lahdenvesi-Korhonen, Leena. 2015. *Nämä pellot ja veet, metsät, harjanteet: Sulkavan Kuhajärven viljelyalueiden maisemanhoitosuunnitelma*. Maisemanhoitosuunnitelmat ja kulttuurikartoitukset; 2015. Mahdollisuutena maisema, MAMA-hanke. Mikkeli: ProAgria Etelä-Savo. [P] https://keski-suomi.proagria.fi/sites/default/files/attachment/mama_sulkava_0.pdf

Lahdenvesi-Korhonen, Leena. 2014. *Komeasti, korkealla, kauaksi: Juvan Vuorenmaan maisemanhoitosuunnitelma*. Maisemanhoitosuunnitelmat ja kulttuurikartoitukset; 2015. Mahdollisuutena maisema, MAMA-hanke. Mikkeli: ProAgria Etelä-Savo. [P] https://keski-suomi.proagria.fi/sites/default/files/attachment/mama_vuorenmaa_0.pdf

Lahdenvesi-Korhonen, Leena. 2011. *Viisarimäki - Rutalahden maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma*. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja; 7/2011. Jyväskylä: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P] <https://doria.fi/handle/10024/102421>

Lahdenvesi-Korhonen, Leena. 2010. *Kylä Harvion ja Pitkäpohjanlahden rannalla: Anttolan keskustan maisemasuunnitelma*. Anttola: Anttolan Maa- ja kotitalousseura. [P] http://www.mikkeli.fi/sites/mikkeli.fi/files/atoms/files/anttola_maisemasuunnitelmateksti_osa1.pdf

Lahdenvesi-Korhonen, Leena. 2009. *Veden tuomaa, harjun huomaan: Haukivuoren kirkonkylän, Saksalanharjun, Sarselinkylän ja Lietjärven alueen maisemanhoitosuunnitelma*. Etelä-Savon ympäristökeskuksen raportteja; 2/2009. Mikkeli: Etelä-Savon ympäristökeskus. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/43037/ESARA_2_2009.pdf?sequence=1

Lahdenvesi-Korhonen, Leena. 2009. *Kulttuuriympäristöohjelma - miksi ja miten*. Suomen ympäristö; 10/2009. Helsinki: Ympäristöministeriö. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38008/SY10_2009_Kulttuuriymparistoohjelma.pdf?sequence=1

Lahti, Tellervo (toim.). 2006. *Seinäjoen rakennuskulttuuria: asutus, kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta*. Seinäjoki: Seinäjoen historiallinen yhdistys.

Laine, Marja & Toivanen, Paula (toim.). 2013. *Kestävä kasvatus: kulttuuria etsimässä*. Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran julkaisuja; 6. Helsinki: Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura. [P] https://kulttuuriperintokasvatus.wp-palvelu.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kestava_kasvatus.pdf

Laine, Marja (toim.). 2008. *Yhdessä oppimaan: opas monikulttuurisen kulttuuriperinnön opettamiseen*. Helsinki: Opetushallitus. [P]
http://www.edu.fi/download/124537_Yhdessa_oppimaan.pdf

Lapin ympäristökeskus. 2008. *Ehdotus Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuoteen 2015: yhteistyöllä parempaan vesienhoitoon*. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino. Kulttuuriympäristö tutuksi -hanke. [P]
https://circabc.europa.eu/webdav/CircaBC/env/wfd/Library/framework_directive/implementation_documents_1/information_consultation/finland/rbd-kemijoki/c-dRBMP-FI-Kemijoki-pre-consultation.pdf

Lappalainen, Markku. 2008. *Aurajokilaakso: elävä kansallismaisema*. Turun ammattikorkeakoulun julkaisuja. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Lehtimäki, Marianne (toim.). 2006. *Sustainable historic towns: urban heritage as an asset of development: project report*. Museoviraston rakennushistorian osaston raportteja; 16. Helsinki: National Board of Antiquities. [P] http://www.spatial.baltic.net/files/SuHiTo_Report.pdf

Lehto, Mervi (toim.). 2011. *Merikarvian kulttuuriympäristöohjelma*. Pisara - Kulttuuriympäristöt arjen arvoiksi -hanke. Merikarvia: Merikarvian kunta. [P]
http://www.merikarvia.fi/?p=/ajankohtaista/merikarvian_kulttuuriymparistoohjelma

Lepänjuuri, Marjaana. 2010. *Maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma: Pirkkalankylä-Sionkylä*. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja; 6/2010. Jyväskylä: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P]
http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/87554/KS_ELY-keskuksen_julkaisuja_6_2010.pdf?sequence=1

Liikuntavirasto, Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen oy. 2010. *Uimastadionin maisemahistoriallinen selvitys*. Helsingin kaupungin liikuntaviraston julkaisuja. Sarja B; 39. Helsinki: Helsingin kaupungin liikuntavirasto.

Lindberg, Essi. 2013 RT-99-11119. *Historiallisten puistojen ja puutarhojen suojelu, hoito ja kunnostus*. Helsinki: Rakennustieto.

Lilja, Ulla. 2006. *Maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Pohjois-Pätkäne ja Epaala-Kuuliala*. Pirkanmaan ympäristökeskuksen raportteja; 2/2006. Tampere: Pirkanmaan ympäristökeskus. [P]
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/42154/PIRra_2_2006.pdf?sequence=1

Liski, Matti & Perälä, Tiina. 2015. *Tuomarinkylän kartanoalueen hoito- ja kehittämissuunnitelma*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut; 2015:5. Helsinki: Helsingin kaupungin rakennusvirasto, katu- ja puisto-osasto.

Liski, Matti; Ruoff, Eeva; Korhonen, Pauliina & Pimenoff, Susanna. 2012. *Kotiluodon puutarhahistoriallinen selvitys ja kasvillisuusinventointi*. Liikuntaviraston julkaisusarja. Sarja B; 45. Helsinki: Kopio Niini. [P] <http://www.hel.fi/static/liv/B45%20osa1.pdf>

- Liski, Matti; Alapeteri, Niina & Ruoff, Eeva. 2007. *Hesperian esplanadi: puistohistoriallinen selvitys*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja; 2006:10. Helsinki: Helsingin kaupungin rakennusvirasto, katu- ja puisto-osasto. [P]
http://www.hel.fi/hel2/hkr/julkaisut/hesperianesplanadi_historia.pdf
- Lipponen, Merja (toim.). 2015. *Maisemat ruotuun: maisemanhoidon malleja Lapista ja Kainuusta*. Rovaniemi: Lapin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P]
<http://www.ymparisto.fi/maisematruotuun>
- Lipponen, Merja. 2011. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma: Kemijokivarren kylät: Kostamo, Oinas, Arvospuoli, Tapionniemi, Vuostimo, Kiemunkivaara-Autioniemi ja Saunavaara*. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja; 4/2011. Kuopio: Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/86741/Lapin_ELY-keskuksen_julkaisuja_4_2011.pdf?sequence=1
- Lohilahti, Hanne & Pajari, Mika. 2007. *Perinnemaisemien hoito Kolin kansallispuistossa: hoitosuunnitelman väliarviointi ja päivittäminen*. Life to Koli - Kansallispuiston metsien ja niittyjen ennallistaminen -hanke. Joensuu: Pohjois-Karjalan ympäristökeskus. [P]
<http://www.metla.fi/hanke/8025/pdf/perinnemaisemien-hoito.pdf>
- Lohtander, Liisa; Saressalo, Lassi; Högström, Hilikka (toim.). 2012. *Liikuttavat ympäristöt*. Suomen Kotiseutuliiton julkaisuja; A:24. Euroopan rakennusperintöpäivä 2012, teema: Liikunta- ja urheilu ympäristöt. Helsinki: Suomen Kotiseutuliitto. [P] <http://www.nba.fi/fi/File/2156/liikuttavat-ymparistot.pdf>
- Luoto, Kalle. 2011. *Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet: karttaselvitys*. Tampere: Pirkanmaan maakuntamuseo, Kulttuuriympäristöyksikkö.
https://issuu.com/vapriikki/docs/tieselvitys_raportti
- Lång-Kivilinna, Gunilla. 2011. *Kitinojan perinne kylä: Koto eteläpohjalaiseen kulttuurimaisemaan: rakennustapaohjeisto*. Koto eteläpohjalaiseen kulttuurimaisemaan -hanke. Ylistaro: Kitinojan kyläseura. [P] <http://www.puuinfo.fi/sites/default/files/content/modernit-puukaupungit/seinajoen-kitinoja/kitinoja-julkaisulow.pdf>
- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. 2010. *Luovien vastakohtaisuuksien maaseutu: Maaseudun kulttuuriohjelma 2010-2014*. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja; 3/2010. Helsinki: Yliopistopaino. [P]
http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/1399/Luovien_vastakohtaisuuksien_maaseutu_Maaseudun_kulttuuriohjelma_2010-2014.pdf
- Magga, Päivi & Ojanlatva, Eija (toim.). 2015. *Ealli biras = Elävä ympäristö: saamelainen kulttuuriympäristöohjelma*. Sámi Museum - Saamelaismuseosäätiön julkaisuja; 9. Inari: Sámi Museum – Saamelaismuseosäätiö.
- Magga, Päivi. 2007. *Birrasis: Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeen saamelaisosion loppuraportti*. Publications of the Giellagas Institute; nr 7. Oulu: Oulun yliopisto.

- Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä oy. 2013. *Eläintarhan alueen ympäristöhistoriallinen selvitys*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä. Helsinki: Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. [P] http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2013-2.pdf
- Meurman-Ramstedt, Freija & Seppälä, Anna-Leena (toim.). 2011. *Voimaa kulttuuriympäristöstä: Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöohjelma 2010-2015*. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne-, ympäristökeskuksen julkaisuja, 5/2011. Turku: Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne-, ympäristökeskus. [P] <https://doria.fi/handle/10024/81862>
- Mikkonen, Anna (toim.). 2001. *Näkökulmia kulttuuriympäristöön*. Ympäristön tila Lounais-Suomessa; 2. Turku: Lounais-Suomen ympäristökeskus.
- Mikkonen, Krista; Mutanen, Sara & Ohtonen, Arvo. 2007. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Tohmajärven Värtsilän laakso ja lähiympäristöt*. Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen raportteja; 1/2007. Joensuu: Pohjois-Karjalan ympäristökeskus. [P] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/42998/PKAra_1_2007.pdf?sequence=1
- Molander, Lise-Lotte. 2008. *Söderfjärdenin maisemanhoitosuunnitelma*. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 2/2008. Vaasa: Länsi-Suomen ympäristökeskus. [P] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/43067/LSUra_2_2008.pdf?sequence=1
- Museovirasto. 2006. *Oppia menneisyydestä, katse tulevaisuudessa: Museoviraston kulttuuriperintökasvatuksen strategia 2006-2010*. Helsinki: Museovirasto. [P] <http://www.nba.fi/fi/File/433/kulttuuriperintokasvatus.pdf>
- Mussaari, Maija et al. 2013. *Management guidelines for semi-natural landscapes: integrating historical perspectives and GIS into planning process*. Natureship publications. Helsinki: Metsähallitus & University of Turku. [P] <http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Muut/natureship-eng.pdf>
- Mäkelä-Marttinen, Leena. 2015. *Perko: Kymenlaakson perinne- ja korjausrakentamisen keskus -hankkeen satoa*. Julkaisuja / Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Sarja A, Oppimateriaali; Nro 63. Tampere: Tammerprint. [P] <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/97242/Perko-web.pdf?sequence=1>
- Niemi, Raija. 2010. *Riihimäen rakennuskulttuuria 2010: Riihimäen merkittäviä rakennuksia, rakennusryhmiä ja kulttuurimaisemakokonaisuuksia*. Riihimäki: Riihimäen kaupunki, kaavoitusyksikkö. [P] <http://www.riihimaki.fi/wp-content/uploads/sites/3/2015/01/Riihim%C3%A4en-Rakennuskulttuuria-2010.pdf>
- Nikunen, Hanna-Maija. 2007. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Reisjärven Keskikylä – Kangaskylä*. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen raportteja; 2/2007. Oulu: Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. [P] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/43088/PPOra_2_2007.pdf?sequence=1
- Nordström, Mikael. 2012. *Tammisaaren ja Hangon itäisen saariston hoito- ja käyttösuunnitelma*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C; 125. Vantaa: Metsähallitus. [P] <http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Csarja/c78.pdf>
- Nummi, Elina. 2010. *Vihreät sylit: kävelyretkiä Helsingin puistoihin*. Helsinki: Edita.

- Nummijärvi, Marketta. 2008. *Lakeuksien laidalta Katikan kuruille: Hyypänjokilaakson maisemanhoitoalueen käyttö- ja hoitosuunnitelma*. Suomen ympäristö; 37/2008. Vaasa: Länsi-Suomen ympäristökeskus. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38385>
- Nyman, Marie. 2013. *Maisemaselvitys, tietoa maisemasta ja suuntaviivoja suunnittelun tueksi*. Varsinais-Suomen ELY, Turku. <http://www.doria.fi/handle/10024/93417>
- Närhi, Mikko. 2013. *Eläköön rakennus! Euroopan rakennusperintöpäivien julkaisu 2013*. Helsinki: Suomen Kotiseutuliitto.
- Ockenström, Katariina & Sihvonen, Sirkka-Liisa. 2007. *Lohjan rakennetun ympäristön inventointiluettelo*. Lohja: Lohjan kaupunkisuunnittelukeskus. [P] http://www.lohja.fi/Liitetiedostot/Maank%E4ytt%F6/inventointiluettelo_II_painos.pdf
- Ockenström, Katariina. 2007. *Itä-Uudenmaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (RAKU)*. Julkaisu / Itä-Uudenmaan liitto; 90. Porvoo: Itä-Uudenmaan liitto. [P] http://www.uudenmaanliitto.fi/files/6049/Ita-Uudenmaan_rakennetun_kulttuuriympariston_selvitys.pdf
- Oinas, Minna. 2006. *Selkospitäjästä luonto- ja matkailukaupungiksi: Kuusamon kulttuuriympäristöohjelma*. Kuusamo: Kuusamon kaupunki.
- Paajanen, Mikko. 2010. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma, Tornio*. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja; 4/2010. Kuopio: Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P] <https://doria.fi/handle/10024/86736>
- Paajanen, Paula & Ylimaula, Anna-Maija. 2015. *Arvokkaita alueita Oulussa 2015: keskeinen kaupunkialue*. Oulun kaupunkisuunnittelu. Sarja A; 219. Oulu: Yhdyskunta ja ympäristöpalvelut. [P] http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=14e80b1f-3357-42bf-bae7-fde1dcb8cb02&groupId=64220
- Paakki, Timo (toim.). 2008. *Lakeuden äärellä, kaupungin naapurina: Kempeleen kulttuuriympäristöohjelma*. Kempele: Kempeleen kunta.
- Palomäki, Laura & Raike, Eeva (toim.). 2014. *Osana omaa ympäristöä. Hankkeen loppuraportti. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja 43*. Pori: Turun yliopisto. [P] <http://www.doria.fi/handle/10024/98877>
- Palttala-Heiskala, Outi & Heininen-Blomstedt, Kirsi. 2006. *Muroleen kylän maisema- ja kulttuurihistoriallinen selvitys: Ruovesi 2005*. Ruovesi: Ruoveden kunta.
- Perkkiö, Miia (toim.). 2013. *Kulttuuriympäristön monet kasvot: puhetta suojelusta ja restauroinnista*. Helsinki: Suomenlinnan hoitokunta.
- Perkonjoja, Marjo. 2014. *Kiskonjoen vesistön Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 29/2014. Turku: Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Vesien- ja luonnonhoidon alueellinen ja paikallinen toteuttaminen Lounais-Suomen vesistöalueilla -hanke (VELHO).

Perälä, Tiina; Alapeteri, Niina; Ruoff, Eeva. 2011. *Tuomarinkylän kartanoalue: ympäristöhistoriallinen selvitys*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut. Helsinki: Helsingin kaupungin rakennusvirasto, katu- ja puisto-osasto.

Perälä, Tiina; Saarikko, Jere & Ruoff, Eeva. 2008. *Katu- ja puisto-osaston hallinnassa olevien arvoympäristöjen määrittely ja toimintaohjeet*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja; 2008:8. Helsinki: Helsingin kaupungin rakennusvirasto. [P]
http://www.hel.fi/static/hkr/tuote_palvelulinjaukset/Arvoymparistot_web_031108.pdf

Petrisalo, Katriina (toim.). 2010. *Lähimatkailua Luviolla*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja 24. Pori: Turun yliopisto.

Pieksämäki, Sanna. 2006. *Hyvien tuulten rantakylä: Paltaniemen kulttuuriympäristöohjelma*. Kainuun ympäristökeskuksen raportteja; 3/2006. Kajaani: Kainuun ympäristökeskus. [P]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45096/KAIRA_3_2006.pdf?sequence=1

Piiparinen, Pekka. 2014. *Outokummun taajaman kulttuuriympäristö*. Outokumpu; Outokummun kaivosmuseo.
http://www.maisemat.fi/database/artikkelit/files/files/Outokummun_taaajaman_kulttuuriymparisto.pdf

Piiparinen, Pekka. 2011. *Kulttuuri- ja rakennushistoriallinen selvitys: Joensuun keskustan osayleiskaava*. Joensuu: Joensuun kaupungin teknisen viraston kaavoitus.
http://www.maisemat.fi/database/artikkelit/files/files/Kultt_hist_selvitys.pdf

Piipponen, Hannu. 2012. *Työtä ja restaurointiosaamista Joensuun maaseudulle 2009-2012*. Elinvoimaa alueelle; 6/2012. Joensuu: Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P]
https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/78718/Elinvoimaa_6_2012.pdf?sequence=3

Piltz, Martti & Soosalu, Laura. 2015. *Tallinmäki-Virojoki-tie, Hamina, Virolahti: museotien hoito- ja ylläpitosuunnitelma*. Raportteja/ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tampere: Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P]
https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/10822019/Tallinmaki_Virojoki_raportti_netti_12082015.pdf/8aa74675-fd7b-4375-a99f-9b0254773838

Piltz, Martti & Soosalu, Laura. 2015. *Niskapietiläntie, Ruokolahti, Rautjärvi: museotien hoito- ja ylläpitosuunnitelma*. Raportteja/ Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tampere: Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P]
https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/10822019/Niskapietila_raportti_netti_12082015.pdf/150af153-280a-4f4e-98af-f5daa531e645

Piltz, Martti & Soosalu, Laura. 2014. *Markkulan silta, Kihniö: museosillan hoito- ja ylläpitosuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 59/2014. Tampere: Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://www.doria.fi/handle/10024/103748>

Piltz, Martti & Soosalu, Laura. 2014. *Aunessilta, Tampere: museosillan hoito- ja ylläpitosuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 67/2014. Tampere: Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://www.doria.fi/handle/10024/103750>

Piltz, Martti & Soosalu, Laura. 2014. *Peräkunnantie, Ruovesi: museotien hoito- ja ylläpitosuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 42/2014. Tampere: Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <http://www.doria.fi/handle/10024/103749>

Pirkanmaan liitto. 2015. *Kulttuurimaisemat 2014: Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet*. Tampere: Pirkanmaan liitto.

Pirkanmaan liitto. 2014. *Historiallisten kylätonttien sijainti Pirkanmaan taajama-alueilla*. Tampere: Pirkanmaan liitto. [P] http://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/historialliset_kylatontit_valmis_5_9_14_0.pdf

Pohjoismaiden ministerineuvosto. 2006. *Rikkaampi tulevaisuus: 13 yleissopimusta luonnon ja kulttuuriympäristön hyväksi*. TemaNord; 2006: 562. Kööpenhamina: Pohjoismaiden ministerineuvosto. [P] http://www.oecd-ilibrary.org/environment/rikkaampi-tulevaisuus/rikkaampi-tulevaisuus_9789289335386-2-fi

Pohjois-Savon liitto. 2011. *Pohjois-Savon kulttuuriympäristöselvitys. Osa 2*. Pohjois-Savon liiton julkaisu. A; 66. Kuopio: Pohjois-Savon liitto. [P] <http://www.pohjois-savo.fi/media/liitetiedostot/aluesuunnittelu/kaavat/kaavaselvitykset/psmk/psmk-pohjois-savon-kulttuuriymparistoselvitys-osa-2..pdf>

Priha, Marjo. 2008. *Porvoon Söderskärin suojelun ja käytön periaatteet: Principerna för skydd och nyttjande av Söderskär i Borgå*. Uudenmaan ympäristökeskuksen raportteja; 21/2008. Helsinki: Uudenmaan ympäristökeskus. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/44003/UUDra_21_2008.pdf?sequence=1

Puolamäki, Laura & Raike, Eeva. 2010. *Kulttuuriympäristö koulutuksessa ja kasvatuksessa: Satakunnan ympäristökoulun loppuraportti*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman julkaisuja; n:o 23. Pori: Turun yliopisto. [P] <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/64319/satakunnan--ymparistokoulu.pdf?sequence=2>

Puotunen, Mia. 2012. *Porvoon Söderskärin majakkasaarten rakennusperintö = Byggnadsarvet på Söderskärs fyröar i Borgå*. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A; 197. Helsinki: Metsähallitus. [P] <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Asarja/a197.pdf>

Puustinen, Tuulia. 2008. *Liitosalueen rakennettu kulttuuriympäristö*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä; 2008:3. Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. [P] http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/yos_2008-3.pdf

Pyykkönen, Teijo (toim.). 2013. *Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä: opas arviointiin*. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu; 170. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura. [P] <http://www.nba.fi/fi/File/2200/liikuntaymparistot-kulttuuriperintona.pdf>

Raasakka, Noora & Sivonen, Sari (toim.). 2012. *Pohjoiset maisemat: "Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen toteuttaminen Pohjois-Kalotin kunnissa": konferenssi Inarissa 7.-9. syyskuuta 2011*. Raportteja/ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 48/2012. Rovaniemi: Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P] <https://doria.fi/handle/10024/77528>

Raatikainen, Kaisa. 2011. *Maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma: Luhangan maisematie*. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu, 4/2011. Jyväskylä: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. [P] <https://doria.fi/handle/10024/102418>

Rantanen, Paula. 2015. *Korkeilla kankailla, lehtoisilla rantamailla: Saarijärven reitin maisemanhoitosuunnitelma*. Jyväskylä: Maa- ja kotitalousnaiset Keski-Suomi; ProAgria Keski-Suomi. [P] https://keski-suomi.proagria.fi/sites/default/files/attachment/mama_saarijarvi.pdf

Rantanen, Paula. 2014. *Koskien kuohuissa, kallioiden kupeessa: Arvajanreitin maisemanhoitosuunnitelma*. Maisemanhoitosuunnitelmat ja kulttuurikartoitukset. Mahdollisuutena maisema, MAMA-hanke. Jyväskylä: Maa- ja kotitalousnaiset Keski-Suomi. [P] https://keski-suomi.proagria.fi/sites/default/files/attachment/arvajanreitin_maisemanhoitosuunnitelma.pdf

Rautio, Liisa Maria & Aaltonen, Eeva-Kaarina (toim.). 2006. *Kuortaneenjärvi: Lapuanjoen helmi*. Vaasa: Länsi-Suomen ympäristökeskus. [P] <http://www.kuortane.fi/jarvi/kuotane-net.pdf>

Riionheimo, Anna. 2011. *Näkymiä maakunnan maisemahistoriaan: Uudenmaan paikkatietoaineistot*. Uudenmaan liiton julkaisu, E, 113. Helsinki: Uudenmaan liitto. [P] http://www.uudenmaanliitto.fi/files/6285/Nakymia_maakunnan_maisemahistoriaan_E_113_2011.pdf

Riukulehto, Sulevi & Suutari, Timo. 2012. *Joki on Nurmon äiti: Nurmonjokilaakso kotiseutukuvassa*. Julkaisu / Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti; 28. Seinäjoki: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. [P] <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Julkaisu28.pdf>

Rinta-Tassi, Osmo (toim.). 2013. *Kyröinjoki - Meirän joki*. Kuopio: Samuli Paulaharjun säätiö.

Rutanen, Juha & Matila, Airi. 2009. *Luonto- ja maisemapalvelujen nykytila*. Raportteja / Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti; 36. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Luonto- ja maisemapalvelut. Seinäjoki: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. [P] <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja36.pdf>

Ryymän, Anna. 2014. *Harakan saaren hoito- ja kehittämissuunnitelma 2015-2029*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisu/arkkitehtuuriosasto. Helsinki: Helsingin kaupungin rakennusvirasto. [P] http://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/2014/Harakan_saaren_hks_lowres.pdf

Rönkkö, Marja-Leena. 2009. *Kulttuurikortti kulttuurintuntemuksen herättäjänä: kokemuksia Rauman kaupungin kulttuurikortti-pilotista vuonna 2008*. Turku: Satakunnan ympäristökoulu. Kulttuuriympäristö koulutuksessa ja kasvatuksessa -hanke. [P] https://www.utu.fi/fi/yksikot/edu/yksikot/sataoppi/Documents/kulttuurikortti_arviointiraportti.pdf

Saarento, Paula & Saukoniemi, Tellervo. 2008. *Sauvon kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta*. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri; 11. Sauvo: Sauvon kunta.

Saarento, Paula & Saukoniemi, Tellervo. 2007. *Maskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta*. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri; 12. Turku: Varsinais-Suomen liitto.

Sahlberg, Marja (toim.). 2010. *Talon tarinat. Rakennushistorian selvitysoas*. Helsinki: Museovirasto. <http://www.nba.fi/fi/tietopalvelut/julkaisut/rakennusperinto>

Salonen, Kati & Mona Schalin Arkkitehdit oy. *Meilahden huvila-alue: ympäristöhistoriallinen selvitys*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja. Helsinki: Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. [P]

http://www.hel.fi/hel2/ksv/Aineistot/meilahti/Meilahti_YHS_LUONNOS_osa1.PDF

Salmi, Annamari. 2010. *Pohjanlahden rantatie: konsepti ja brändi: kohdebrändäyksen kompleksisuus, orientaatio-hallinta*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja; 20. Turku: Turun yliopisto. <https://oa.doria.fi/handle/10024/63069>

Salmi, Pasi & Karén, Virpi. 2014. *Karvianjoen koskien Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 51/2014. Turku: Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Salmi, Pasi & Karén, Virpi. 2014. *Pukanluoman Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma*. Raportteja / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; 32/2014. Turku: Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Vesien- ja luonnonhoidon alueellinen ja paikallinen toteuttaminen Lounais-Suomen vesistöalueilla -hanke (VELHO).

Salmi, Pasi (toim.). 2006. *Mataloituvien merenlahtien kunnostus: Keikvedenlahden tilan ja käyttökelpoisuuden parantaminen*. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen monistesarja; 2/2006. Turku: Lounais-Suomen ympäristökeskus.

Salminen, Jere. 2010. *Itä-Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaat luonnonympäristöt (MALU)*. Julkaisu / Itä-Uudenmaan liitto; 96. [P] http://www.uudenmaanliitto.fi/files/6013/Ita-Uudenmaan_maakunnallisesti_arvokkaat_luonnonymparistot.pdf

Salonen, Kati & Mona Schalin Arkkitehdit Oy. 2013. *Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys: historia, ominaispiirteet, arvot ja merkitys*. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja; 2013:2. Helsinki: Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto. [P] http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/julk_2013-2.pdf

Sanaksenaho, Veera; Backman, Laura & Leppänen, Venla. 2015. *Karjasilta: rakennetun ympäristön inventointi 2014*. Oulun kaupunkisuunnittelu. Sarja A; 218. Oulu: Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut. [P] https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=5964cd83-b393-4653-8046-966c7d08f108&groupId=64220

Savisalo, Anssi; Palaste-Eerola, Tuula & Mäkinen, Seppo. 2009. *Yhteinen metropolimme: Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan arkkitehtuuripoliittiset tavoitteet/ år gemensamma metropol: Nylands arkitekturpolitiska målsättningar 2014-2020*. Uudenmaan liiton yhteistyöjulkaisuja. C; 62. Helsinki: Uudenmaan ympäristökeskus. [P] http://archinfo.fi/wp-content/uploads/2014/02/Apoli_Uusimaa.pdf

Savolainen, Virva; Kolehmainen, Mirjami & Muhonen, Matleena. 2006. *Ikkuna kotiseudulle: Keuruun kulttuuriympäristöohjelma*. Keski-Suomen kulttuuriympäristöohjelman KULTU 1 ja KULTU 2 -hanke. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus. [P] [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_keinot/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat__KeskiSuomi\(29082\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_keinot/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat__KeskiSuomi(29082))

- Savolainen, Virva et al. 2006. *Koivistolta Klubinmäelle: Äänekosken kulttuuriympäristöohjelma*. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus. [P] [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_kei_not/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat_KeskiSuomi\(29082\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_kei_not/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat_KeskiSuomi(29082))
- Schalin, Mona; Salonen, Kati & Karlsson, Kristina. 2014. *Kaitaa-Iivisniemi: osayleiskaava-alueen kulttuuriympäristöselvitys*. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja; 1/2014.
- Schulz, Hans-Peter. 2009. *Tomtningeja ja turnesjusseja: kulttuurimaiseman kerroksia Kalajoella*. Oulu: Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. [P] http://www.metsa.fi/documents/10739/11431/Tomtningeja%20ja%20turnesjusseja_lopullinen%204.9.2009_pieni.pdf
- Seppälä, Sirkka-Liisa. 2006. *Perinnemaisemien yhteys varhaiseen asutus- ja maankäyttöhistoriaan*. Suomen ympäristö; 1/2006. Helsinki: Ympäristöministeriö. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38774/SY_1_2006.pdf?sequence=3
- Siirilä, Heli et al. 2009. *Vuosina 2005-2007 päättyneiden valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden arviointi*. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja; 2/2009. Helsinki: Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. [P] http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/969/02_2009.pdf
- Silén, Saija & Andersson, Nina. 2007. *Viiden kosken kuljettamaa: Viitasaaren kulttuuriympäristöohjelma*. Pohjoisen Keski-Suomen toiminnallinen kulttuuriympäristö -hanke = Potku-hanke. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus. [P] [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_kei_not/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat_KeskiSuomi\(29082\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_kei_not/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat_KeskiSuomi(29082))
- Silén, Saija; Naukkarinen, Anna; Koskinen, Mervi & Äijälä, Nina. 2007. *Paavon portilta Palavasalmelle: Saarijärven kulttuuriympäristöohjelma*. Pohjoisen Keski-Suomen toiminnallinen kulttuuriympäristö -hanke = Potku-hanke. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus.
- Silén, Saija; Mussaari, Maija; Naukkarinen, Anna & Äijälä, Nina. 2007. *Kolmen maakunnan rajalla: Kinnulan kulttuuriympäristöohjelma*. Pohjoisen Keski-Suomen toiminnallinen kulttuuriympäristö -hanke = Potku-hanke. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus.
- Silén, Saija. 2007. *Muinaisuuden metropolista nykypäivään: Pihtiputaan kulttuuriympäristöohjelma*. Pohjoisen Keski-Suomen toiminnallinen kulttuuriympäristö (Potku-) -hanke. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus.
- Soikkeli, Anu (toim.). 2011. *Rakennettu ympäristö voimavarana: MECI-hankkeen loppuraportti*. Julkaisu / Pohjois-Pohjanmaan liitto. B; 64. Oulu: Pohjois-Pohjanmaan liitto.
- Sorsa, Hanna. 2011. *Maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijer: suunnitelma-arkiston selvitystyö ja työluettelo 1950-1998*. Helsinki: Puutarhataiteen seura.
- Susi-Wolff, Kati (toim.). 2006. *Länsisatamanpuiston maisema-arkkitehtuurikilpailu 20.6.2005-30.9.2005*. Maisema-arkkitehtuurikilpailuja; 2006:01. Helsinki: Suomen maisema-arkkitehtiliitto.
- Tajakka, Hanna (toim.). 2008. *Suomen ympäristörakentaminen 2008: Finnish landscape architecture 2008*. Julkaisu / Viherympäristöliitto ry; 40. Helsinki: Viherympäristöliitto.

Talka, Anu & Luoto, Jukka. 2007. *Pien-Saimaan kulttuuriretkiopus*. Etelä-Karjalan museon julkaisusarja; 30. Lappeenranta: Etelä-Karjalan museo.

Tampereen kaupunki. Suunnittelupalvelut. 2008. *Tampere: kantakaupungin ympäristö- ja maisemaselvitys*. Julkaisuja / Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen, maankäytönsuunnittelu; 1. Tampere: Tampereen kaupunki. [P] <http://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleissuunnittelu-ja-selvitykset/ymparistojamaisemaselvitys.html>

Tiehallinto. 2007. *Verlan tieympäristön kohentaminen: tarveselvitys*. Kouvola: Tiehallinto. [P] <http://alk.tiehallinto.fi/julkaisut/pdf2/1000143-v-07-verla.pdf>

Teivas, Eija. 2006. *Teiden varsilla ja vesireiteillä: Lempäälän kulttuuriympäristöohjelma*. Lempäälä: Lempäälän kunta. [P] http://www.lempaala.fi/site/assets/files/19178/lemp_l_n_kulttuuriymp_ri_st_ohjelma_2006_kopio.pdf

Terho, Minna. 2013. *Helsingin katupuurivit vuosina 2010-2011: puurivien ja kujanteiden uudistaminen ja täydennysistuttaminen*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja; 2013:2. Helsinki: Helsingin kaupunki. [P] http://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/2013/hkr_puukujanne_2013_net.pdf

Termonen, Mari. 2008. *Naantalin luonnonmaan kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta*. Varsinais-Suomen rakennuskulttuuri; 13. Turku: Turun maakuntamuseo.

Tervo, Kari. 2008. *Sotkamo - Kainuun etelä: Sotkamon kulttuuriympäristöohjelma*. Kainuun ympäristökeskuksen raportteja; 1/2008. Kajaani: Kainuun ympäristökeskus. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/45094>

Tervo, Kari. 2006. *Kuhmo: rajalla: Kuhmon kaupungin kulttuuriympäristöohjelma*. Kainuun ympäristökeskuksen raportteja; 1/2006. Kajaani: Kainuun ympäristökeskus. [P] <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/45092>

Tervonen, Päivi. 2006. *Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet*. Kajaani: Kainuun museo.

Tuominen, Laura (toim.). 2015. *Hautausmaiden inventointiopas*. Museoviraston oppaita ja ohjeita; 10. Helsinki: Museovirasto. [P] <http://www.nba.fi/fi/File/2642/hautausmaiden-inventointiopas.pdf>

Tuovinen, Jussi & Tolvanen, Heljä. 2007. *Kulttuuriympäristöjä kunnostetaan Pohjois-Karjalassa: Nurkat kuntoon -hanke*. Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen raportteja; 10/2007. Joensuu: Pohjois-Karjalan ympäristökeskus.

Uusi-Seppä, Niina (toim.). 2009. *Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma 2009-2015*. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 7/2009. Pisara - kulttuuriympäristöt arjen arvoiksi -hanke. Turku: Lounais-Suomen ympäristökeskus. [P] [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_kei_not/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat_VarsinaisSuo\(29185\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_kei_not/Kulttuuriymparistoohjelmat/Kulttuuriymparistoohjelmat_VarsinaisSuo(29185))

- Uusitalo, Anna; Kellomäki, Erkki & Vääriskoski-Kaukanen, Sanna. 2008. *Selvitys Päijänteen biosfäärialueen perustamisedellytyksistä*. Keski-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 4/2008. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus. [P]
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10138/43041>
- Uusitalo, Kaija. 2007. *Liisanpuistikko: historiaa ja nykypäivää*. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja; 2007:4. Porvoo: WS Bookwell.
- Uusitalo, Marja; Sarala, Pertti & Tuulentie, Seija. 2006. *Elävä matkailumaisema: Ounasselän tunturiseudun sekä Ylläksen ja Levin maisemaselvitys*. Metlan työraportteja; 33. Helsinki: Metsäntutkimuslaitos. LANDSCAPE LAB-hanke. [P]
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2006/mwp033.htm>
- Vaarala, Hanne et al. *Luonnonvarojen käytön ja maankäyttömuutosten visualisointi reaaliaikagrafiikalla*. Metlan työraportteja; 209. Helsinki: Metla. MaaVisu-hanke. [P]
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp209.pdf>
- Vainio, Maarit; Autio, Saara; Leinonen, Reima. 2011. *Kainuun perinnemaisemat*. Kajaani: Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- Vallas, Hannu & Neuvonen, Veikko. 2011. *Rakennettu Suomi ilmasta*. Helsinki: Tammi.
- Valtioneuvosto. 2009. *Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi: valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko eduskunnalle*. Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän julkaisuja; 8/2009. Helsinki: Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä. [P]
http://www.maaseutupoliittikka.fi/files/987/Maaseutu_ja_hyvinvoiva_Suomi.pdf
- Vanninen, Vesa et al. 2014. *Pirkkalan luonto*. Pirkkalan ympäristönsuojelun julkaisuja; 4. Pirkkala: Pirkkalan kunta.
- Varsinais-Suomen liitto. 2006. *Hetken työ tuhatvuosiin vaikuttaa: Varsinais-Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma*. Turku: Varsinais-Suomen liitto.
- Vehviläinen, Annika (toim.). 2013. *Kiviainesten oton yhteensovittaminen luonnon- ja kulttuuriympäristöihin Kainuussa: hankkeen loppuraportti*. Kajaani: Kajaanin Kirjapaino. Kainuun POSKI II -projekti.
- Venäläinen, Päivi. 2008. *Kulttuuriperintö ja oppiminen*. Suomen museoliiton julkaisuja; 58. Helsinki: Suomen museoliitto. Suomen Tammi -hanke. [P]
http://www.edu.fi/download/124309_Kulttuuriperinto_ja_oppiminen.pdf
- Väisänen, Maria. 2008. *Kainuunkylän saarten puustoisten perinnebiotooppien hoitosuunnitelma*. Lapin ympäristökeskuksen raportteja; 7/2008. Rovaniemi: Lapin ympäristökeskus. [P]
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/45058/LAPra_7_2008.pdf?sequence=1
- Westerlund, Ina & Rautamäki, Maija. 2015. *Perniön kirkonkylä: taajamarakenteen kehitystä ja maiseman muutoksia 1980-luvulta 2010-luvulle*. Aalto-yliopiston julkaisusarja. Taide + muotoilu + arkkitehtuuri; 8/2015. Helsinki: Unigrafia. [P] <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/17624>

Wuori, Olli & Kaukonen, Mikko. 2007. *Suomen aluerakenne vuonna 2040: tutkimusraportti*. Palvelututkimus/ Vaasan yliopisto, Levón-instituutti; 1/2007. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Wager, Henrik. 2006. *Päijät-Hämeen rakennettu kulttuuriympäristö*. Päijät-Hämeen liitto. A; 159. Lahti: Päijät-Hämeen liitto. [P] http://www.paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2015/06/maka06_2007_rakennettu_kulttuuriymparisto.pdf

Ympäristöministeriö. 2011. *Kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa*. Suomen ympäristö. Helsinki: Ympäristöministeriö, rakennetun ympäristön osasto. [P] https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37034/SY28_2011_Kulttuuriymparisto_maakuntakaavoituksessa.pdf?sequence=1

Yliniemi, Ilona. 2008. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma, Hankasalmi*. Keski-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 2/2008. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus. [P] <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/43052>

Yliniemi, Ilona. 2006. *Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma: Kuhmoisten Ruolahti ja Tehinniemi*. Keski-Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 2/2006. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus. [P] <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/153214/KSUra%202006%20Maatalousalueiden%20luonnon%20monimuotoisuuden%20yleissuunnitelma%2c%20Kuhmosten%20Ruolahti%20ja%20Tehinniemi.pdf?sequence=1>

Yli-Olli, Anne (toim.). 2015. *Lape: Laatia perinnerakentamiseen ja ympäristönhoitoon: toiminta 2008-2014: työkohteet 2013-2014*. Jyväskylä: Keski-Suomen ympäristökeskus: Keski-Suomen ELY-keskus. [P] http://www.ymparisto.fi/fi-FI/LAPE_Laattia_perinnerakentamiseen_ja_ymparistonhoitoon/Julkaisut

Yleistieteelliset julkaisut

Abrahamsson, Kurt-Viking. 2011. *Ålandska kulturlandskap*. Skrifter utgivna av Ålands kulturstiftelse; 18. Mariehamn: Ålands kulturstiftelse.

Bonsdorff, Mikko et al. 2015. *Kylä risteyksessä: Helsingin pitäjän kirkonkylä*. Vantaan kaupunginmuseon julkaisuja; nro 30. Vantaa: Vantaan kaupunginmuseo.

Borg, Pekka (toim.). 2012. *Polkuja metsään*. Helsinki: Into.

Cronhjort, Yrsa. 2011. *Vanhan talon historia ja hoito: rakennusperintöä Turunmaan saaristossa/Att förstå ett gammalt hus: vårt åboländska byggnadsarv*. Porvoo: Bookwell.

Fingerroos, Outi & Häyrynen, Maunu (toim.). 2012. *Takaisin Karjalaan*. Helsinki: SKS.

Grahn, Maarit & Häyrynen, Maunu (toim.). 2009. *Kulttuurituotanto: kehykset, käytäntö ja prosessit*. Tietolipas; 230. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Gyllenberg, Petra. 2007. *Tuoksuja ja tunnelmia: kauppahallit Suomessa*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

- Haggrén, Georg et al. 2015. *Muinaisuutemme jäljet: Suomen esi- ja varhaishistoria kivikaudelta keskiajalle*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hakulinen, Matti. 2015. *Tuhat vuotta Saimaan maailmassa*. Lappeenranta: Geomatti.
- Haljala, Heikki et al. (toim.). 2013. *Puukkoinen: Kylä Isojärven koskireitillä*. Puukkoinen: Puukkoisten Kyläyhdistys.
- Heimonen, Kari. 2009. *Kivi puutarhassa: materiaalit, suunnittelu, rakentaminen*. Helsinki: Tammi.
- Helander, Vilhelm et al. (toim.). 2012. *Maalle! Helsingin seudun kulttuuriympäristöopas*. Helsinki: Rakennustaiteen seura. [P]
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/85116/Maalle.pdf?sequence=3>
- Hovi-Wasastjerna, Päivi. 2011. *Hvittorp: arkkitehtuuria ja kulttuurihistoriaa*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.
- Hurme, Eija; Kurunmäki, Pentti & Roms, Timo. 2012. *Vihdin asutushistoriaa, kulttuurimaisemaa ja vanhaa rakennuskantaa*. Vihti: Vihdin rakennuskulttuurisäätiö.
- Hällström, Jaana af. 2006. *Grankulla 1906-2006 Kauniainen: lajinsa viimeinen*. Jyväskylä: Gummerus.
- Häyrynen, Maunu & Lähteenmäki, Mikael. 2009. *Pohjanlahden rantatie: ratsupolusta rannikon matkailutiekse*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja; 15. Pori: Turun yliopisto.
- Häyrynen, Maunu; Luotonen, Elina; Mustalampi, Elina & Bruk, Elisa (toim.). 2006. *Tuntematon saaristo: Selkämeren saariston eletty maisema*. Helsinki: Otava.
- Inkinen, Tommi & Jauhiainen, Jussi S. (toim.). 2006. *Tietoyhteiskunnan maantiede*. Helsinki: Gaudeamus.
- Isohanni, Tuula (toim.). 2012. *Wilson meets Wirkkala: the story of Tapio Wirkkala Park, designed by Robert Wilson*. Aalto University publication series. Art + design + architecture; 9/2012. Helsinki: Aalto University.
- Jauhiainen, Jussi & Virve Niemenmaa. 2006. *Alueellinen suunnittelu*. Tampere: Vastapaino.
- Jones, Michael & Kenneth Olwig (eds). 2008. *Nordic Landscapes. Region and Belonging on the Northern Edge of Europe*. Minneapolis & London: U of Minnesota P.
- Jäppinen, Jussi & Voutilainen, Heli-Maija. 2010. *Taivaspyöröylä ja muita löytöjä: keskisuomalaisen kulttuuriympäristön aarteita*. Helsinki: Minerva.
- Jäppinen, Jussi & Voutilainen, Heli-Maija. 2006. *Loisto & lyhty: löytöretki Jyväskylän rakennettuun ympäristöön*. Jyväskylä: Minerva.
- Kaila, Panu. 2009. *Maalari maalasi taloa: julkisivuväriytyksen historia*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

- Karttunen, Osmo & Lovén, Lasse. 2006. *Kolin Ryyriän: 10 vuotta Kolin kulttuuriperinnön suojelua*. Helsinki: Metsäntutkimuslaitos.
- Karvonen, Markku; Aronen, Riikka & Ojanen, Eero. 2012. *Tyrväntö: kyliä ja maisemia*. Lepaa: Tyrväntö-Seura.
- Keränen, Jorma. 2013. *Paltamo: Kainuun emäpitäjä*. Paltamo: Paltamon kunta.
- Knuuttila, Seppo; Järviluoma, Helmi; Logrén, Anne & Turunen, Risto. 2012. *Syrjäseudun idea: kulttuurianalyysijä Ilomantsista*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia; 1384. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Knuuttila, Seppo; Laaksonen, Pekka & Piela, Ulla (toim). 2006. *Paikka, eletty, kuviteltu, kerrottu*. Helsinki: SKS.
- Korhonen, Teppo & Eskelinen Jouko. 2007. *Suomalainen ikkuna*. Porvoo: Bookwell.
- Korkeakoski-Väisänen, Kristiina et al. (toim.). 2009. *Muinaisjäännös ja maisemakohde: kaksitoista näkökulmaa arkeologisiin ja kasvitieteellisiin tutkimuksiin Liedon Vanhalinnassa ja sen ympäristössä*. Turku: Turun yliopistosäätiö.
- Koskela, Hille. 2009. *Pelkokerroin. Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Koskimies, Tiina. 2009. *Patruunan puutarha ja työmiehen kessupenkki*. Helsinki: Arkki.
- Kovanen, Kirsti ja muut (toim). 2014. *Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta*. ICOMOS Suomen osasto, Helsinki.
- Kukkonen, Heikki & Tarjanne, Liisa. 2010. *Katso, ymmärrä, hoida! Kansalaisen kulttuuriympäristöopas/ Medborgarens kulturmiljöhandbok: inse – ta hand om*. Helsingfors: Suomen kotiseutuliitto. [P]
<http://www.tampere.fi/kulttuuripalvelut/material/kulttuurienvalinentoiminta/6Gd1fYXB1/katso-ymmarra-hoida.pdf>
- Kytömäki, Jorma & Moisio, Sami (toim.). 2006. *Paikka, kaupunki, valtio: ihmismaantieteen perspektiivejä*. Turku: Kirja-Aurora.
- Lahtinen, Rauno. 2009 & 2011. *Turun puretut talot 1-2*. Turku: k&h, Turun yliopisto, kulttuurihistoria.
- Lahtinen, Rauno. 2013 & 2015. *Turun puretut talot 3-4*. Turku: Sammakko.
- Leiviskä, Matti. 2015. *Pyhännän historia, I, Kivikaudelta 1900-luvulle*. Vaasa: Pyhännän kunta.
- Lilius, Henrik & Pekka Kärki (toim.). 2014. *Suomen kaupunkirakentamisen historia 1 – 2*. Helsinki: SKS.
- Lukkarinen, Ville. 2015. *Piirtäjän maisema, paikan kokeminen piirtämällä*. Helsinki: SKS.

- Luova, Outi (toim.). 2010. *Kiinan miljoonakaupungit*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lähteenmäki, Maria. 2006. *Terra Ultima: matka Lapin historiaan*. Helsinki: Otava.
- Makkonen, Leena. 2009. *Alvar Aallon kädenjälki Helsingissä*. Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. [P]
http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/kirjat/alvar_aallon_kadenjalki_helsingissa.pdf
- Mallat, Kaija; Suviranta, Sami & Luoto, Reima T. A. (toim.). 2008. *Kylä-Espoo: Espoon vanha asutusnimistö ja kylämaisema*. Espoo: Espoon kaupunki.
- Manninen, Antero & Laitinen, Erkki. 2015. *Kangasniemen historia. III, 1910-luvulta sotavuosiin*. Kangasniemi: Kangasniemen kunta ja seurakunta.
- Metsäranta, Pinja. 2010. *Linnoista lähiöihin: rakennetut kulttuuriympäristöt Suomessa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia; Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura; Museovirasto.
- Nenonen, Suvi-Päivikki. 2007. *Simojoen jokiretkeilyopas*. Ympäristöopas. Simojoen kunnostus ja suojelu - Life Luonto -hanke. Rovaniemi: Lapin ympäristökeskus. [P]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38837/YO_Simojoen_jokiretkeilyopas.pdf?sequence=1
- Niskala, Kaarina. 2008. *Puistojen Oulu*. Oulu: Painotalo Suomenmaa.
- Niskanen, Riitta. *Ihanuuden tähden: lahtelaisten puistoja ja puutarhoja*. Lahden historiallisen museon julkaisuja; 6. Lahti: Lahden museot.
- Nykänen, Tapio & Valkeapää, Leena (toim.). 2016. *Kilpisjärven poliittinen luonto: matkoja Käsivarren kulttuurimaisemassa*. SKS:n toimituksia; 1422. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ojala, Matti; Oksa, Jukka; Hakaste, Saara & Nummela, Ossi. 2015. *Poimintoja Päijät-Hämeestä*. Päijät-Hämeen tutkimusseuran vuosikirja; 2015. Lahti: Päijät-Hämeen Tutkimusseura.
- Partanen, Jukka (toim.). 2016. *Elämää kansallismaisemassa: Koli kautta aikojen*. Lieksa: Lieksan kansalaisopisto.
- Pohja, Markku. 2015. *Mäntän paikat ja paikannimet*. Orivesi: Oriveden kirjapaino.
- Pohjakallio, Kari. 2012. *Espoon seurakuntien rakennusperintöä*. Espoo: Espoon perinneyhdistys Aurora.
- Rauske, Eija. 2008. *Finnish architecture 1900-2000*. Helsinki: Museum of Finnish Architecture.
- Saarikoski, Petri; Turtiainen, Riikka & Granö, Päivi (toim.). 2006. *Raja: kohtaamisia ja ylityksiä*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja; 8. Pori: Turun yliopisto.
- Salminen, Tapio. 2015. *Vantaan ja Helsingin pitäjän keskiaika*. Vantaa: Vantaan kaupunki.

Salovuori, Tuomo. 2009. *Vihreyden keskellä: levon ja virkistykseen puutarhat*. Helsinki: Kirjapaja.

Seppä, Anita. 2012. *Kuvien tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus.

Standertskjöld, Elina. 2011. *Arkkitehtuurimme vuosikymmenet: 1960-1980*. Helsinki: Rakennustietosäätiö RTS.

Storå, Nils. 2007. *Södergårds i Skarpnåtö: en kulturmiljö i norra Hammarland*. Mariehamn: Ålands landskapsregering, museibyrån.

Suuniittu, Vuokko. 2008. *Vanhaa Nokiaa kuvissa*. Tampere: Viestipaino.

Tamminen, Mikko (toim.). 2014. *Metsä ja kuva*. Vuosilusto; 10. Punkaharju: Luston Tuki

Tuomarla, Heimo. 2013. *Sääksmäen kirkonseudun kulttuurimaisema*. Julkaisussa Tervapääskyn siivellä: Thorsten Renvallin ja hänen huvilansa tarina. Tampere: Lighthouse Consulting.

Turunen, Seppo. 2015. *Valloittavat lajit: tulokkaat ja vieraslajit tulimuurahaisista jättipalsamiin*. Helsinki: Into.

Uusi-Seppä, Niina. 2012. *Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna*. Satakunnan Museon julkaisuja. Pori: Satakunnan Museo.

Vallius, Antti. 2015. *Kaunis Suomi: maaseutumaisemakuvaston historiaa 1800-luvulta EU-Suomeen*. Helsinki: Tammi.

Valonen, Niilo & Korhonen, Teppo. 2006. *Suomalainen piha: rakennushistoriallisia päälinjoja*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Vilkuna, Janne et al. 2013. *Kotiseutututkimuksen ABC: jokamiehen käsikirja*. Helsinki: Suomen Kotiseutuliitto.

Näyttelyjulkaisut

Alén, Vesa; Ikonen, Elvi; Koho, Liisa & Kykyri, Marita (toim.). 2010. *Virtaa museosta: Kymenlaakson museon päänäyttely*. Kymenlaakson museon julkaisuja; 31. Kotka: Kymenlaakson museo.

Donner, Julia. 2015. *Porraskiveltä puiden siimekseen: suomalaisen puutarhataiteen ja arkkitehtuurin dialogeja = Down the stairs to a shady grove: dialogues between Finnish garden art and architecture*. Helsinki: Arkkitehtuurimuseo.

Gullberg, Kurt et al. (toim.). 2012. *Den österbottniska ladan*. Vasa: Scriptum.

Heinänen, Seija; von Bonsdorff, Pauliina; Kaukio, Virpi (toim.). 2011. *Tunne maisema*. Jyväskylän taidemuseon julkaisuja. Helsinki: Maahenki. Verkkonäyttely. <http://www.tunnemaisema.fi/>

Häyrynen, Maunu ja muut (toim.). 2009. *Vihreä perintö, Satakunnan historialliset puistot ja puutarhat*. Satakunnan museo, Luontotalo Arkin julkaisuja 1. Pori.

Sepänmaa, Yrjö; Palo-Heikkilä, Liisa & Kaukio, Virpi (toim). 2007. *Maiseman kanssa kasvokkain*. Helsinki: Maahenki.

Sinkkilä, Jyrki; Donner, Julia & Mannerla-Magnusson, Meri (toim.). 2016. *Unelma paremmasta maailmasta: moderni puutarha ja maisema Suomessa 1900-1970*. Aalto-yliopiston julkaisusarja. TAIDE +MUOTOILU + ARKKITEHTUURI; 5/2016. Helsinki: Aalto-yliopisto.

Esimerkkejä julkaisusarjoista:

Alue ja Ympäristö.

Arkkitehtuurimuseon julkaisuja (ennen Rakennustaiteen museon julkaisuja)

Fennia.

Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja.

Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen tutkimusretkiraportteja

Historiallinen Aikakauskirja.

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman julkaisuja.

Museoviraston rakennushistorian osaston aikakauskirja

Museoviraston rakennushistorian osaston raportteja. Helsinki: Museovirasto, 1993-2011.

Rakennustieto, RT/Infrakortit.

Tahiti.

Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosaston tutkimuksia.

Terra.

Yhdyskuntasuunnittelu.

Liite 4

Raportin leipätekstissä käytetyt linkit

2. Tutkimusta tekevät tahot

Aalto-yliopisto <http://www.aalto.fi/fi/>

Pori Urban Platform of Aalto University (PUPA) <http://taide.aalto.fi/fi/pori/>

Maankäyttötieteiden laitos <http://maa.aalto.fi/fi/>

Aalto Built Environment Laboratory (ABE) <http://abe.aalto.fi/fi/>

Arkkitehtuurin laitos <http://architecture.aalto.fi/fi/>

Storm Water Management iWater Project <http://www.ubc-sustainable.net/news/iwater-project-starts-implementation>

VirMa – Vihreä infrastruktuuri ja maisema <https://blogs.aalto.fi/virma/>

Median laitos <http://media.aalto.fi/fi/>

Medialaboratorio http://media.aalto.fi/fi/studies/programmes_and_majors/medialab/

Systems of representation <http://sysrep.aalto.fi/>

Culture Kick: co-created narratives and mash-ups in museums

<https://reseda.taik.fi/Taik/jsp/taik/Research.jsp?id=19759032>

Helsingin yliopisto <https://www.helsinki.fi/fi>

Filosofian, taiteiden ja yhteiskunnan tutkimuksen tohtoriohjelma

<http://www.helsinki.fi/tohtoriohjelma/filosofia-taide-yhteiskunta/>

Historian ja kulttuuriperinnön tohtoriohjelma

<http://www.helsinki.fi/tohtoriohjelma/historia-kulttuuriperinto/index.html>

Ympäristöalan tieteidenvälinen tohtoriohjelma <http://blogs.helsinki.fi/denvi-programme/>

Geotieteiden ja maantieteen laitos <http://www.helsinki.fi/geo/index.html>

Geotieteiden ja maantieteen laitoksen tutkimus

<http://www.helsinki.fi/geo/tutkimus/yhteiskunta.html>

Kaupunkiakatemia <http://urbanacademy.fi/mika-kaupunkiakatemia/>

Humanistinen tiedekunta <https://www.helsinki.fi/fi/humanistinen-tiedekunta>
Alkuperäiskansatutkimus-hanke <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/koneen-saatiolta-miljoonalahjoitus-humanistisille-tieteille>
Luonto taiteessa, kulttuurissa ja historiassa
[https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/luonto-taiteessa-ku\(89facf54-ffd0-4a5d-8d81-94612bac946c\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/luonto-taiteessa-ku(89facf54-ffd0-4a5d-8d81-94612bac946c).html)
Maiseman kerrostuneisuus ja luonnon moninaisuus
[https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/luonto-taiteessa-ku\(89facf54-ffd0-4a5d-8d81-94612bac946c\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/luonto-taiteessa-ku(89facf54-ffd0-4a5d-8d81-94612bac946c).html)
Helsinki Digital Humanities <https://www.helsinki.fi/en/researchgroups/helsinki-digital-humanities>
Arkeologian oppiaineen tutkimushankkeet
<http://www.helsinki.fi/arkeologia/tutkimus/index.html>
Valtiotieteellinen tiedekunta <http://www.helsinki.fi/valtiotieteellinen/tietoa/index.html>
Ympäristöhistoria <http://www.helsinki.fi/talousjasosiaalihistoria/tutkimus/index.html>
Ympäristötieteiden laitos <http://www.helsinki.fi/ymparistotieteet/index.htm>
Urban Ecosystems Research Group <http://www.helsinki.fi/urbanecosystems/>
Well-being in urban environments: the use of ecosystem services as a tool towards sustainable urban planning, KatuMetro
<http://www.helsinki.fi/urbanecosystems/research/well-beinginurban.htm>
The quality and quantity of runoff water in relation to land use in urbanised catchments, URCA
<http://www.helsinki.fi/urbanecosystems/research/thequalityandquantity.htm>
Urban Ecology Research Group <http://urbanecology.fi/>
OpenNESS – Operationalisation of Natural capital and Ecosystem Services: From concepts to real-world applications <http://urbanecology.fi/openness/>
Viides ulottuvuus – viherkatot osaksi kaupunkia <https://www.luomus.fi/fi/viides-ulottuvuus-viherkatot-osaksi-kaupunkia>
Svenska social- och kommunalhögskolan <http://sockom.helsinki.fi/>
Fo-rum
http://sockom.helsinki.fi/forum/researchfields/rural_urban_economy_relations.html
Ruralia-instituutti <http://www.helsinki.fi/ruralia/index.html>
Maaseudun ja kaupungin suhteet yhteiskunnallisissa keskusteluissa Suomessa 1860-luvulta nykyaikaan [https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/ruralurban-relation\(199759c6-e8d6-4f0d-b236-06c8cfe558d4\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/ruralurban-relation(199759c6-e8d6-4f0d-b236-06c8cfe558d4).html)
Pidetään Ilmajoen historiankirjoitus ajan tasalla (PIHKA)
[https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/pidetaan-ilmajoen-h\(531fbfec-ee7a-4bf9-ac3a-b56b6f733ed1\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/pidetaan-ilmajoen-h(531fbfec-ee7a-4bf9-ac3a-b56b6f733ed1).html)
Pohjalainen kotiseutu (POKS)
[https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/ostrobothnian-home\(0ac922c0-9413-4513-83c7-04bef620c7a0\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/ostrobothnian-home(0ac922c0-9413-4513-83c7-04bef620c7a0).html)
Sotakoulu kuntoon – Ristiinan Brahelinna pitäjäntaloksi
[https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/a-new-life-for-brah\(23ab03a6-4235-4e9d-81e1-6a8b1e0003ad\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/a-new-life-for-brah(23ab03a6-4235-4e9d-81e1-6a8b1e0003ad).html)
Näkyvyyttä pohjalaistaloperinteen ideoille (NÄPPI)
<https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/more-coverage-for-t%286ef8da03-a6cc-4cba-b262-daf923b27e5c%29.html>

Tuhat-tietokanta <https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/>
Crosslocations in the Mediterranean: rethinking the socio-cultural dynamics of relative positioning <https://www.helsinki.fi/en/researchgroups/crosslocations>
European Stone Age Bog Sites Workgroup
<https://sites.google.com/site/stoneagebogs/home>
Lost Inland Landscapes [https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/lost-inland-landsca\(b7546905-b030-47dd-bc7b-ade836c3ed2f\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/lost-inland-landsca(b7546905-b030-47dd-bc7b-ade836c3ed2f).html)
Land use, cultivation, and animal husbandry during the Neolithic in North-Eastern Europe between c. 6000 and – 1000 BC
[https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/land-use-cultivatio\(a84d349b-1d90-4b8c-ba14-b2b9a39846a5\).html](https://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/projects/land-use-cultivatio(a84d349b-1d90-4b8c-ba14-b2b9a39846a5).html)

Itä-Suomen yliopisto <http://www.uef.fi/fi/etusivu>

Filosofinen tiedekunta <https://www.uef.fi/uef/filo>
Humanistinen osasto <http://www.uef.fi/web/hum/hum-home>
Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta <http://www.uef.fi/uef/yhka>
Historia- ja maantieteiden laitos <https://www.uef.fi/web/geohistoria/laitos>
Laitoksen tutkimus <http://www.uef.fi/en/web/geohistoria/research-projects>
Border studies – providing current insight into cultural encounters
<http://www.uef.fi/en/web/guest/research/the-borders-mobilities-and-cultural-encounters>
Caprivi Oral History 2012–2017 <http://www.uef.fi/web/katima/home>
Symmetrinen kaupunki ja yhdyskuntasuunnittelu <http://www.uef.fi/web/symmetrinen-kaupunki/home>
The frontier of sustainability transitions. Cultural adaptations of sustainability policies in European peripheral regions <http://www.uef.fi/web/fst/fst-home>
The Institute for Natural Resources, Environment and Society (LYY)
<http://www.uef.fi/web/lyy/home>
Human-Animal Studies (HAS) <http://www.uef.fi/en/web/itet/home>
Karjalan tutkimuslaitos <http://www.uef.fi/fi/web/ctl/home>
Etnisyys ja kulttuuri <http://www.uef.fi/fi/web/ctl/etnisyys-ja-kulttuuri>
Aluekehitys ja maaseutu <http://www.uef.fi/fi/web/ctl/aluekehitys-ja-maaseutu>
Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos <http://www.uef.fi/fi/web/mot/home>

Jyväskylän yliopisto <https://www.jyu.fi/>

Humanistinen tiedekunta <https://www.jyu.fi/hum/>
Historian ja etnologian laitos <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/hie>
Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/taiku>
Kirkkotaiteen- ja arkkitehtuurin tutkimusinstituutti
<https://www.jyu.fi/hum/laitokset/taiku/opiskelu/taidehistoria/instituutti>
EUROHERIT – Legitimation of European cultural heritage and the dynamics of identity politics in the EU <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/taiku/euroherit/>
Kulttuuriympäristön tutkimuksen maisterikoulutus
<https://www.jyu.fi/hum/laitokset/taiku/kuoma>

Lapin yliopisto <http://www.ulapland.fi/FI>

Kulttuurilähtöinen palvelumuotoilu
<http://www.ulapland.fi/FI/Tutkimus/Tutkijakoulutus/Vaitoskirjatutkijalle/Kulttuurilahtoinen-palvelumuotoilu>

Pohjoiset kulttuurit ja kestävä luonnonvarapolitiikka
<http://www.ulapland.fi/FI/Tutkimus/Tutkijakoulutus/Vaitoskirjatutkijalle/Pohjoiset-kulttuurit-ja-kestava-luonnonvarapolitiikka>

Taiteiden tiedekunta <http://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Taiteiden-tiedekunta>

Taide ja kulttuuri osana Lapin sodan jälkeistä mentaalista ja materiaalista jälleenrakennusta [https://lacris.ulapland.fi/fi/projects/art-and-culture-in-the-mental-and-material-reconstruction-process-following-in-the-lapland-war\(dc60ca5b-c5e5-4992-bde4-0b481cda1aa\).html](https://lacris.ulapland.fi/fi/projects/art-and-culture-in-the-mental-and-material-reconstruction-process-following-in-the-lapland-war(dc60ca5b-c5e5-4992-bde4-0b481cda1aa).html)

Ympäristötaidetta matkailun alueille
[https://lacris.ulapland.fi/fi/projects/ymparistoetaidetta-matkailun-alueille\(610a638b-8312-4612-a86d-9a7cc997e854\).html](https://lacris.ulapland.fi/fi/projects/ymparistoetaidetta-matkailun-alueille(610a638b-8312-4612-a86d-9a7cc997e854).html)

Äärimmäiset sääilmiöt toiminnan mahdollistajana
[https://lacris.ulapland.fi/fi/projects/aarimmaiset-saailmioet-toiminnan-mahdollistajana\(37aad3bd-7187-4c4b-84f3-8350ad4084c1\).html](https://lacris.ulapland.fi/fi/projects/aarimmaiset-saailmioet-toiminnan-mahdollistajana(37aad3bd-7187-4c4b-84f3-8350ad4084c1).html)

Arktinen keskus <http://www.arcticcentre.org/FI>

Globaalimuutoksen tutkimusryhmä
<http://www.arcticcentre.org/FI/tutkimus/globalimuutos>

Kestävän kehityksen tutkimusryhmä
<http://www.arcticcentre.org/FI/tutkimus/kestavakehitys>

Arktinen antropologia <http://www.arcticcentre.org/FI/tutkimus/antropologia>

Arktinen hallinta <http://www.arcticcentre.org/FI/tutkimus/hallinta>

Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutti
[https://lacris.ulapland.fi/fi/organisations/northern-institute-for-environmental-and-minority-law\(e7ae04d7-92de-4d21-a53c-76f334b65286\).html](https://lacris.ulapland.fi/fi/organisations/northern-institute-for-environmental-and-minority-law(e7ae04d7-92de-4d21-a53c-76f334b65286).html)

Pohjoisen kulttuuri-instituutti <http://kulttuuri.luc.fi/Suomeksi/Etusivu>

Lappeenrannan teknillinen yliopisto <http://www.lut.fi/fi/>

Etelä-Karjala-instituutti <http://www.lut.fi/etela-karjala-instituutti>

Etelä-Karjala-instituutin hankkeet <http://www.lut.fi/etela-karjala-instituutti/hankkeet>

Tiedekasvatushanke RajatOn: Malleja alueiden tutkimiseen
<https://rajatontatiedekasvatusta.wordpress.com/>

Oulun yliopisto <http://www oulu.fi/yliopisto/>

Arkkitehtuurin tiedekunta <http://www oulu.fi/arkkitehtuuri/>

Arkkitehtuurin historia ja korjaussuunnittelun aineryhmä
<http://www oulu.fi/arkkitehtuuri/node/14991>

Yhdyskuntasuunnittelun aineryhmä <http://www oulu.fi/arkkitehtuuri/node/14994>

Humanistinen tiedekunta <http://www oulu.fi/hutk/>

Giellagas-instituutti <http://www oulu.fi/giellagasinstituutti/>

Arkeologian oppiaine <http://www oulu.fi/arkeologia/>

Sisämaa ja rannikko Pohjois-Suomen rautakauden löytöjen ja kohteiden valossa
<http://www oulu.fi/arkeologia/node/23467>

Materiaalien käyttö ja neoliittisen maailmankuvan kehittyminen Koillis-Euroopassa 6000-1000 eKr., Kaupunki, raja ja materiaallinen kulttuuri
<http://www oulu.fi/arkeologia/node/23374>

Lapland's Dark Heritage: Understanding the Cultural Legacy of Northern Finland's WWII German Materialities within Interdisciplinary Perspectives
<http://blogs.helsinki.fi/lapland-dark-heritage/>

- Lapin kaivostoiminnan kulttuuriset vaikutukset ja kysymykset
<http://www oulu.fi/ arkeologia/node/26839>
- Historian oppiaine <http://www oulu.fi/ historia/>
- The Age of Adjustments - Critical and historical perspectives on governing citizens, health and the environment <http://www ouluageads.com/>
- Kulttuuriantropologian oppiaine <http://www oulu.fi/ kulttuuriantropologia/>
- Kulttuuriantropologian oppiaineen tutkimus
<http://www oulu.fi/ kulttuuriantropologia/node/6651>
- Luonnontieteellinen tiedekunta <http://www oulu.fi/ lutk/>
- Maantieteen tutkinto-ohjelma <http://www oulu.fi/ maantiede/>
- Eudaimonia-instituutti <http://www oulu.fi/ eudaimonia-tutkimuskeskus/>
- Bioarchaeological Research (BARC) <http://www oulu.fi/ eudaimonia-tutkimuskeskus/node/19914>
- RELATE Centre of Excellence <http://www oulu.fi/ relate/>
- Transcultural Encounters http://www oulu.fi/ transculturalencounters/research_groups
- Taideyliopisto <http://www uniarts.fi/>
- Tila-aikataiteet <http://www uniarts.fi/ kuva/tila-aikataiteet>
- Tampereen teknillinen yliopisto <http://www tut.fi/ fi/etusivu>
- Arkkitehtuurin laitos <http://www tut.fi/ fi/tietoa-yliopistosta/laitokset/arkkitehtuuri/index.htm>
- Arkkitehtuurin historia, teoria ja innovaatiot <http://www tut.fi/ fi/tietoa-yliopistosta/laitokset/arkkitehtuuri/tutkimus/arkkitehtuurin-historia-teoria-ja-innovaatiot/index.htm>
- EDGE kaupunkitutkimuslaboratio <http://www tut.fi/ fi/tietoa-yliopistosta/laitokset/arkkitehtuuri/tutkimus/edge/index.htm>
- Seinäjoen kaupunkilaboratorio <http://www tut.fi/ fi/tietoa-yliopistosta/laitokset/arkkitehtuuri/tutkimus/kaupunkilaboratorio/index.htm>
- Yhdyskuntasuunnittelun tutkimusryhmä <http://www tut.fi/ fi/tietoa-yliopistosta/laitokset/arkkitehtuuri/tutkimus/kaupunki--ja-yhdyskuntasuunnittelu/index.htm>
- Kaupallisesti vetovoimainen keskusta ja elinvoimainen kantakaupunki (ENCORE)
<http://www tut.fi/ fi/tietoa-yliopistosta/laitokset/arkkitehtuuri/tutkimus/kaupunki--ja-yhdyskuntasuunnittelu/encore/index.htm>
- Muuttuva rakennettu ympäristö <http://www tut.fi/ fi/tietoa-yliopistosta/laitokset/arkkitehtuuri/tutkimus/muuttuva-rakennettu-ymparisto/index.htm>
- Tampereen yliopisto <http://www2.uta.fi/>
- Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö <http://www.uta.fi/ yky/index.html>
- Historian tutkimus <http://www.uta.fi/ yky/tutkimus/historia/projektit.html>
- Psykologian tutkimus <http://www.uta.fi/ yky/psy/tutkimus.html>
- Metsäkävelyihin yhdistettyjen tietoisuusharjoitteiden elvyttävät vaikutukset
<http://www.uta.fi/ yky/metsakavelyt/index.html>
- Recovery from work stress: Integrating perspectives of work and environmental psychology
http://www.uta.fi/ yky/psy/tutkimus/projektit/tyokuormituksesta_palautuminen.html
- Ympäristöpalveluiden ja -johtamisen tutkimuskeskus
<http://www.uta.fi/ yky/tutkimus/historia/projektit/iehg/ICES.html>

Ympäristöhistoria Finnish Journal of Environmental History (YFJEH)
<http://www.uta.fi/yky/tutkimus/historia/projektit/iehg/Ymparistohistoria/index.html>

Turun yliopisto <http://www.utu.fi/fi/Sivut/home.aspx>
 Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen tohtoriohjelma
<https://www.utu.fi/fi/Tutkimus/tutkijakoulu/tohtoriohjelmat/juno/Sivut/home.aspx>
 Humanistinen tiedekunta <http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/Sivut/home.aspx>
 The Taste and Scent of the Sea <http://www.utu.fi/en/sites/Taste-and-Scent-of-Sea/Pages/home.aspx>
 Merikarvian historiahanke
<http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ktmt/tutkimus/projektit/Sivut/merikarvia.aspx>
 Living with Cultural Heritage <http://www.rauma.fi/tietoa-kaupungista/hankkeet/living-with-cultural-heritage>
 Elävä Pori-innovatiivinen yhteisöllinen tiedonmuodostus kaupunkitilan kestävän kehityksen resurssina <https://elavapori.wordpress.com/>
 COST Renewable energy and landscape quality (RELY)
http://www.cost.eu/COST_Actions/tud/TU1401
 Taidehistorian oppiaineen tutkimus
<https://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/taidehistoria/tutkimus/projektit/Sivut/home.aspx>
 Maantieteen ja geologian laitos
<http://www.utu.fi/fi/yksikot/sci/yksikot/maageo/Sivut/home.aspx>
 Tanzania Research Team <https://www.utu.fi/en/sites/tanzania/Pages/home.aspx>
 Urban Geography Collective <http://www.utu.fi/en/sites/urban/Pages/home.aspx>
 Northscape: Nordic Network for Land Use and Land Cover Monitoring
<http://ign.ku.dk/northscape/>

Åbo Akademi <http://www.abo.fi/>
 Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi <http://www.abo.fi/fakultet/fhpt>
 Doctoral Network of Art History (DNAH) <http://www.abo.fi/fakultet/dnah>
 The Age of Sweden: process, experience and legacy (AoS)
<http://www.abo.fi/fakultet/en/Content/Document/document/35551>
 Sjöhistoriska institutet <http://web.abo.fi/instut/sjohistoriska/index.html>

Humanistinen ammattikorkeakoulu <http://www.humak.fi/>
 Lights On! <http://www.metsa.fi/lightson>

Hämeen ammattikorkeakoulu <http://www.hamk.fi/Sivut/default.aspx>
 Rakennetun ympäristön koulutusohjelma
<http://www.hamk.fi/hakijalle/maisemasuunnittelu/Sivut/default.aspx>

Metropolia Ammattikorkeakoulu <http://www.metropolia.fi/>
 Izmir – kulttuuriperinnön suojeluprojekti
<http://www.metropolia.fi/palvelut/hankeyhteistyotutkimus-ja-kehityshankkeet/izmir-kulttuuriperinnon-suojeluprojekti/>
 Lapinlahden lähteellä <http://www.metropolia.fi/palvelut/hankeyhteistyotutkimus-ja-kehityshankkeet/lapinlahden-laehde/>
 Soludus <http://www.metropolia.fi/palvelut/hankeyhteistyotutkimus-ja-kehityshankkeet/soludus/>

Oulun ammattikorkeakoulu <http://www.oamk.fi/fi/>

Kasvua ja hyvinvointia kulttuurista ja luonnosta (KASKU)

<http://www.oamk.fi/fi/tutkimus-ja-kehitys/hankkeet/kasku/>

Satakunnan ammattikorkeakoulu <http://www.samk.fi/>

Matkailuliiketoiminnan tutkimusryhmä <http://www.samk.fi/tyoelama-ja-tutkimus/tutkimus/>

2.3. Muut tutkimukseen liittyvät organisaatiot

Museovirasto <http://www.nba.fi/fi/index>

Kulttuuriympäristön rekisteriportaali

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Suomenlinnan hoitokunta <http://www.suomenlinna.fi/suomenlinnanhoitokunta/virasto/>

Museolaitos <http://www.museoliitto.fi/museolaitos>

Maa- ja metsätalousministeriö <http://mmm.fi/etusivu>

Maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seurantatutkimus (MYTVAS) <http://mmm.fi/mytvas>

Luonnonvarakeskus (LUKE) <https://www.luke.fi/>

Ympäristöministeriö <http://www.ym.fi/fi-FI>

Rakennetun ympäristön osasto [http://www.ym.fi/fi-](http://www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Organisaatio/Rakennetun_ympariston_osasto)

[FI/Ministerio/Organisaatio/Rakennetun_ympariston_osasto](http://www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Organisaatio/Rakennetun_ympariston_osasto)

Luontoympäristöosasto [http://www.ym.fi/fi-](http://www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Organisaatio/Luontoymparistoosasto)

[FI/Ministerio/Organisaatio/Luontoymparistoosasto](http://www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Organisaatio/Luontoymparistoosasto)

Suomen ympäristökeskus (SYKE) <http://www.syke.fi/fi-FI>

SYKEN tietokannat ja paikkatietoaineistot [http://www.ymparisto.fi/fi-](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kartat_ja_tilastot/Tietojarjestelmat)

[FI/Kartat_ja_tilastot/Tietojarjestelmat](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kartat_ja_tilastot/Tietojarjestelmat)

Rakennetun ympäristön ja maankäytön kestävyys [http://www.syke.fi/fi-](http://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Rakennetun_ympariston_ja_maankayton_kestavyys)

[FI/Tutkimus_kehittaminen/Rakennetun_ympariston_ja_maankayton_kestavyys](http://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Rakennetun_ympariston_ja_maankayton_kestavyys)

Ympäristökeskuksen tutkimushankkeet [http://www.syke.fi/fi-](http://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Tutkimus_ja_kehittamishankkeet/Hankkeet?n=25908&d=1&n2=Rakennettu_ymparisto_ja_alueiden_kaytto&n5=2,3&page=1)

[FI/Tutkimus_kehittaminen/Tutkimus_ja_kehittamishankkeet/Hankkeet?n=25908&d=1&n2=Rakennettu_ymparisto_ja_alueiden_kaytto&n5=2,3&page=1](http://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Tutkimus_ja_kehittamishankkeet/Hankkeet?n=25908&d=1&n2=Rakennettu_ymparisto_ja_alueiden_kaytto&n5=2,3&page=1)

ENJUSTESS <http://www.syke.fi/hankkeet/enjustess>

Metsähallitus <http://www.metsa.fi/>

Kulttuuriperintökohteet <http://www.metsa.fi/kulttuuriperinto>

Suomen Kotiseutuliitto <http://www.kotiseutuliitto.fi/>

Alue- ja ympäristötutkimuksen seura ry. <http://www.ays.fi/aluejaymparisto/>

ICOMOSin Suomen osasto ry. <http://www.icomos.fi/>

Kulttuuriympäristötutkimuksen seura ry.

<https://kulttuuriymparistotutkimuksenseura.wordpress.com/>

Nuorisotutkimusseura ry. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/>

Diginuoruus mediakaupungissa – Urbaanietnografisia avauksia Helsingin ja Pietarin

kaduilla ja asemilla <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/dime>

Rakennustaiteen seura ry. <http://rakennustaiteenseura.fi/>

Suomen Kaupunkitutkimuksen seura ry. <http://www.kaupunkitutkimuksenseura.fi>

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry. <http://www.kulttuuriperintokasvatus.fi/>

Suomen Maantieteellinen Seura ry. <http://www.geography.fi/>

Taidehistoria seura ry. <http://www.taidehistorianseura.fi/>

Yhdyskuntasuunnittelun seura ry. <http://www.yss.fi/>